

**Ziņojums par
Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā
Ministru kabineta iecerēto darbību
izpildi un turpmāk plānoto rīcību**

Saturs

Ievads	4
Saīsinājumu saraksts	5
1. Cilvēkkapitāls	6
1.1. Sociālā aizsardzība un sociālā palīdzība	6
1.1.1. Pensijas	6
1.1.2. Sociālie pakalpojumi un sociālais darbs	6
1.1.3. Sociālā palīdzība	7
1.1.4. Atbalsts personām ar invaliditāti	7
1.2. Tautas ataudzes sekmēšanas pasākumi	8
1.2.1. Finansiālais atbalsts bērna līdz pusotra gada vecumam kopšanai	8
1.2.2. Demogrāfijas veicināšanas pasākumi	9
1.2.3. Atbalsts bērna uzraudzībai	9
1.2.4. Citi fiskālie stimuli	9
1.3. Nodarbinātības veicināšana	9
1.3.1. Atbalsts bezdarbniekiem	9
1.3.2. Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (t.s. "jauniešu garantijas")	10
1.3.3. Konkurētspējīga nodarbinātība	10
1.4. Izglītības sistēmas reforma	10
1.4.1. Vispārējā un profesionālā izglītība	10
1.4.2. Augstākā izglītība	12
1.5. Zinātnes un pētniecības attīstības pasākumi	14
1.6. Jaunatnes politika	15
1.7. Sporta politika	15
1.8. Sabiedrības veselība	16
1.9. Veselības aprūpes sistēmas attīstība un finansēšana	16
2. Inovatīva un efektīva ekonomika	19
2.1. Makroekonomiskā stabilitāte un valsts budžeta izpilde, fiskālā disciplīna	19
2.2. Nodokļu politika	19
2.3. Ēnu ekonomikas apkarošana	20
2.4. Eiropas Savienības fondu plānošanas pasākumi	21
2.5. Ārējā ekonomiskā politika	22
2.6. Uzņēmējdarbības konkurētspēja	24
2.7. Iekšējais tirgus	26
2.8. Transports un telekomunikācijas	26
2.9. Informācijas tehnoloģijas, sakari	27
2.10. Enerģētikas politika, tai skaitā energoapgādes un enerģētikas drošības jautājumi	27
2.11. Būvniecības un mājokļu politika	29
2.12. Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	31
3. Efektīva teritoriju pārvaldība, vides un dabas kapitāla saglabāšana	33
3.1. Reģionālās attīstības plānošana un koordinācija	33
3.2. Pašvaldību attīstība un pārraudzība	33
3.3. Teritorijas attīstības plānošana	34
3.4. Vides aizsardzība	34
4. Pārvaldība	36
4.1. Tiesiskuma stiprināšana	36
4.1.1. Tiesu darba pilnveidošana	36
4.1.2. Civiltiesību, krimināltiesību un kriminālsodu izpildes politika	37
4.1.3. Korupcijas apkarošana un novēršana	38
4.1.4. Partiju finansēšana un priekšvēlēšanu aģitācija	39
4.1.5. Valsts amatpersonu darbības kontrole un sabiedrības informēšana	39

4.2. Sabiedrības drošība	40
4.2.1. Drošības un tiesību aizsardzības politika	40
4.2.2. Noziedzības novēršana.....	41
4.3. Attīstības plānošanas sistēmas darbības pilnveidošana	42
4.4. Valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reforma.....	42
4.5. Gatavošanās Latvijas prezidentūrai ES Padomē.....	43
4.6. Valsts pārvaldes efektivitātes uzlabošana.....	44
4.6.1. Publiskie pakalpojumi un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldība .	44
4.6.2. Administratīvā sloga mazināšana.....	44
4.6.3. Valsts pārvaldes cilvēkresursu politika.....	45
5. Kultūrtelpa.....	46
5.1. Kultūra un kultūras mantojuma saglabāšana	46
5.2. Nacionālā identitāte un sabiedrības saliedētība	47
5.2.1. Pilsoniskās sabiedrības stiprināšana un integrācija.....	47
5.2.2. Nacionālā identitāte.....	47
6. Latvijas ārpolitika.....	49
6.1. Latvijas ārpolitika	49
6.1.1. Divpusējās attiecības.....	49
6.1.2. Dalība starptautiskajās organizācijās	50
6.1.3. Iestāšanās Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā	52
6.2. Aizsardzības politika	52
6.2.1. Latvijas īstenotā aizsardzības politika	52
6.2.2. Dalība starptautiskajās operācijās un mācībās	53
6.2.3. Sadarbība ar stratēģiskajiem partneriem	53
6.3. Latvijas tēls ārvalstīs un saiknes stiprināšana ar latviešu diasporām.....	54

Ievads

Lai nodrošinātu iesākto lietu virzību un MK darbības nepārtrauktību valdības maiņas situācijā, atbilstoši Ministru prezidenta 2013.gada 5.decembra rezolūcijai Nr.111-1/124 PKC ir sagatavojis ziņojumu par *Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību* (turpmāk – Deklarācija) izpildi, informāciju par nozarē paveikto sniedzot atbilstoši Deklarācijā minētajiem mērķiem, prioritātēm un politiskajām vadlīnijām.

Ziņojumā atspoguļota ministriju sniegtā informācija par Deklarācijas izpildes gaitu valdības darbības periodā, identificējot arī būtiskākos turpmāk veicamos uzdevumus, lai attiecīgajā nozarē īstenotu NAP2020 minētās prioritātes, kas vērstas uz stratēģisko mērķu – iekšzemes kopprodukta pieaugums uz vienu iedzīvotāju, ienākumu nevienlīdzības mazināšana, iedzīvotāju skaita dabiskais pieaugums – sasniegšanu.

Ziņojuma struktūra veidota atbilstoši Deklarācijā norādītajām sešām prioritārajām valdības darbības jomām – cilvēkkapitāls, inovatīva un efektīva ekonomika, efektīva teritoriju pārvaldība, vide un dabas kapitāla saglabāšana, pārvaldība, kultūrtelpa, Latvija pasaulē.

Ziņojumā ir sniegta informācija tikai par būtiskākajiem Deklarācijas politiskajiem mērķiem un uzdevumiem, savukārt detalizētu vērtējumu par konkrētu Deklarācijas uzdevumu izpildi PKC ir sagatavojis pārskatā par valdības rīcības plāna izpildes gaitu valdības darbības periodā, identificējot arī būtiskākos turpināmos uzdevumus katrā nozarē gan nozares ministrijas, gan PKC ekspertu vērtējumā.

Kopumā ziņojumā apkopoti būtiskākie un katrā nozarē aktuālākie paveiktie uzdevumi, kas tika īstenoti valdības pilnvaru laikā, kā arī turpmāk plānotā rīcība, kas būtu īstenojama katrā nozarē, lai nodrošinātu nozares darbības nepārtrauktību un veicinātu stabilu un ilgtspējīgu Latvijas attīstību, ekonomisko izaugsmi, saliedētu un iekļaujošu sabiedrību, kā arī tautas ataudzes un reģionu attīstības sekmēšanu.

Ziņojums ir sagatavots kā informatīvs materiāls sabiedrībai, Ministru prezidentam, Ministru prezidenta biroja darbiniekiem un Ministru prezidenta amata kandidātam, lai sniegtu pārskatu par valdības paveikto dažādās politikas jomās, norādītu uzsāktos un prioritāri turpināmos uzdevumus, kā arī, ja nepieciešams, to izmantotu nākamās valdības deklarācijas izstrādes procesā vai sarunās par jaunās valdības prioritārajiem rīcības virzieniem un uzdevumiem.

Saīsinājumu saraksts

AII – augstākās izglītības iestādes
AizM – Aizsardzības ministrija
ANO – Apvienoto nāciju organizācija
ĀM – Ārlietu ministrija
BIRTI – Baltijas Inovatīvās pētniecības un tehnoloģiju infrastruktūra
EK – Eiropas Komisija
EM – Ekonomikas ministrija
EP – Eiropas Parlaments
ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES – Eiropas Savienība
ES fondi – ES struktūrfondi un Kohēzijas fondi
FM – Finanšu ministrija
IeM – Iekšlietu ministrija
IKP – iekšzemes kopprodukts
IKT – Informācijas komunikācijas tehnoloģijas
IZM – Izglītības un zinātnes ministrija
KAAS – Karjeras attīstības atbalsta sistēmas
KAC – Klientu apkalpošanas centrs
KM – Kultūras ministrija
KNAB – Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
LI – Latvijas institūts
LM – Labklājības ministrija
LVA – Latviešu valodas aģentūra
MK – Ministru kabinets
NAP2020 – Nacionālais attīstības plāns
NATO – Ziemeļatlantijas līguma organizācija
NVO – nevalstiskās organizācijas
OECD – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
PKC – Pārresoru koordinācijas centrs
PTO – Pasauls Tirdzniecības organizācija
PVD – Pārtikas veterinārais dienests
PVN – pievienotās vērtības nodoklis
SIF – Sabiedrības integrācijas fonds
TAPIS – Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma
TM – Tieslietu ministrija
VAK – Valsts aizsardzības koncepcija
VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS – Valsts administrācijas skola
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VK – Valsts kanceleja
VKKF – Valsts kultūrkapitāla fonds
VM – Veselības ministrija
VSIA – Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VVC – Valsts valodas centrs
ZM – Zemkopības ministrija

1. Cilvēkkapitāls

Lai īstenotu Deklarācijas prioritāti "stabila un ilgtspējīga Latvijas attīstība, veicinot ikviena Latvijas iedzīvotāja labklājību, mazinot sociālo nevienlīdzību, kā arī stimulējot Latvijas ekonomikas starptautisko konkurētspēju", valdība īstenojusi pasākumu kompleksu cilvēkkapitāla stiprināšanai: izmaiņas nodokļu un pabalstu sistēmās, minimālās algas palielināšana un nodarbinātības veicināšana, ienākumu nevienlīdzības mazināšana prioritāri cilvēkiem ar zemiem ienākumiem un ģimenēm ar bērniem. Veidota ilgtspējīga sociālās aizsardzības sistēma, īstenoti iekļaujošās izglītības pasākumi, novērsta diskriminācija un stiprināta saliedētība.

1.1. Sociālā aizsardzība un sociālā palīdzība

1.1.1. Pensijas

Rēķinoties ar sabiedrības novecošanos, lai nodrošinātu sociālās apdrošināšanas sistēmas stabilitāti ilgtermiņā un cilvēku izredzes atrasties darba tirgū, noteikta pensionēšanās vecuma pakāpeniska paaugstināšana: sākot no 2014.gada 1.janvāra katru gadu pa trīs mēnešiem, 2025.gadā sasniedzot 65 gadus, un noteikts, ka no 2014.gada 1.janvāra līdz 2024.gada 31.decembrim vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais sociālās apdrošināšanas stāžs ir 15 gadi. Lai atslogotu valsts speciālo sociālās apdrošināšanas budžetu no tam neraksturīgiem izdevumiem, turpmāk piemaksas pie pensijām izmaksās no valsts pamatbudžeta.

LM 2013.gadā izveidotā Senioru lietu padome vienojās, ka pensiju indeksācija, kura sociālekonomiskās krīzes laikā bija apturēta, jāatsāk jau 2013.gadā – gadu agrāk, nekā iepriekš plānots. Ar 1.septembri tika indeksētas valsts pensijas – visas pensijas, kuru apmērs nepārsniedza 200 latu (neskaitot piemaksu), ar indeksu 1,04. Politiski represētajām personām pensiju indeksēja neatkarīgi no tās apmēra.

2012.gadā atjaunota iemaksu likmes valsts fondēto pensiju shēmā paaugstināšana pensiju 2.līmenī, nosakot iemaksu likmi 2013.gadā 4 %, 2014.gadā 4 %, 2015.gadā 5 %, 2016.gadā 6 % apmērā. Izvērtēta valsts fondēto pensiju shēmas darbība un pieņemts lēmums paplašināt pensiju plānu investēšanas iespējas Latvijas finanšu tirgū, palielināt ieguldījumu īpatsvaru riska kapitālā un plašākas iespējas ieguldīt biržā netirgotās kapitālsabiedrībās.

Lai uzsvērtu tiešu sasaisti starp valsts atbalstu vecumdienās un audzinātajiem bērniem, no 2013.gada par personu, kura kopj bērnu, kas nav sasniedzis pusotra gada vecumu, un kura saņem bērna kopšanas pabalstu vai vecāku pabalstu, palielinātas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai, ko veic valsts, – 20 % apmērā no 100 latiem (līdz 31.12.2012. – no 50 latiem).

1.1.2. Sociālie pakalpojumi un sociālais darbs

Lai uzlabotu sociālos pakalpojumus, MK apstiprinātas Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, kas paredz indivīda vajadzībām atbilstošu, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanu, pašaprūpes iespējas un neatkarīgas dzīves iespējas. Papildus tam pamatnostādņēs tiek paredzēts nepieciešamais psihosociālais atbalsts krīzes situācijās, ģimenes locekļu iespēja integrēties darba tirgū, savienojot ģimenes un darba dzīvi, kā arī cienīgi dzīves apstākļi un augstas kvalitātes pakalpojumi aprūpes institūcijās tām personām, kuras smagu funkcionālo traucējumu un veselības stāvokļa dēļ nevar nodrošināt sev aprūpi. Īstenots izmēģinājumuprojekts ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma klientu grupēšanai.

Svarīgākais sociālo pakalpojumu attīstības virziens ir "deinstitutionalizācija":

1) sociālās aprūpes institūcijās dzīvojošo klientu vajadzību izpēti un individuālajām vajadzībām atbilstošas infrastruktūras un pakalpojumu attīstība pašvaldībās;

2) valsts sociālās aprūpes centru filiāļu slēgšana un speciālistu apmācība jaunu pakalpojumu sniegšanai;

3) pasākumi, lai pārtrauktu jaunu klientu ievietošanu institūcijās, primāri nodrošinot ārpusģimenes aprūpi ģimeniskā vidē bērniem vecumā no dzimšanas līdz trim gadiem, kā arī ierobežojot pilngadīgu personu ievietošanu aprūpes institūcijās, ja ir iespējas saņemt alternatīvus pakalpojumus.

"Deinstitucionalizācijas" īstenošana būs nopietns izaicinājums kā valstij, pašvaldībām un privātiem pakalpojumu sniedzējiem, tā arī iestāžu klientiem, kuri atgriezīsies sabiedrībā, lai integrācija būtu pilnvērtīga un uzlabotu ikkatra iesaistītā dzīves kvalitāti, tāpēc nepieciešama visu pušu koordinēta, aktīva līdzdalība.

2013.gadā apstiprinātās Profesionālā sociālā darba attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam paredz pilnveidot sociālo darbinieku profesionalitāti, attīstīt sociālo darbu kopienā, veicināt mazo novadu sociālo dienestu apvienošanu un citus pasākumus sociālo pakalpojumu pieejamības jomā.

1.1.3. Sociālā palīdzība

MK 2013.gada 10.decembrī apstiprināts informatīvais ziņojums "Priekšlikumi sociālās drošības sistēmās pilnveidošanai", paredzot noteikt valstī vienotu minimālo ienākumu sliekšni, kas kalpo par pamatu turpmākā atbalsta plānošanā iedzīvotājiem, mainot sociālās palīdzības sniegšanas principus un ieviešot pakāpenisku pāreju no sociālās palīdzības sistēmas uz nodarbinātību, vienlaikus četrus mēnešus saglabājot sociālās palīdzības atbalstu. Tiek paredzēts arī pārskatīt valsts sociālo pabalstu mērķējumu un sagatavot priekšlikumus izdevumu restrukturizācijai vai apmēru pārskatīšanai, piesaistot tos noteiktam sociāli ekonomiskam rādītājam, lai veidotu integrētu valsts sociālo pabalstu un pašvaldību sociālās palīdzības programmu, kā arī mainīt valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumus, izvērtējot iespēju noteikt valsts pamatbudžeta finansētu bāzes jeb sociālo pensiju un izvērtējot iespēju noteikt minimālo bezdarbnieka pabalsta līmeni.

Lai attīstītu sabiedrībā balstītu garīgās veselības aprūpes dienestu, veicinātu garīgās veselības uzlabošanā iesaistīto institūciju sadarbību, sekmētu informētas un atvērtas sabiedrības attīstību, kā arī paaugstinātu profesionāļu izglītības līmeni garīgās veselības jautājumos, MK apstiprināts pamatnostādņu "Iedzīvotāju garīgās veselības uzlabošana 2009.–2014.gadā" īstenošanas plāns 2013.–2014.gadam. Tā ietvaros paredzēts ieviest palīdzības tālruni emocionāla atbalsta sniegšanai iedzīvotājiem krīzes situācijās un izvērtēt mobilo psihiatriskās palīdzības komandu ieviešanu psihiatrijas stacionāros un garīgās veselības aprūpes ambulatorajos centros, lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumus mājās pacientiem ar psihiskām saslimšanām.

Grozījumi Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā, kas stāsies spēkā 2014.gada 1.janvārī paredz, ka norma par ierobežota uzturlīdzekļu apmēra izmaksām tiek atcelta agrāk par 2016.gada 1.janvāri. No Uzturlīdzekļu garantiju fonda maksāto uzturlīdzekļu apmēru 2014.gadā paredzēts palielināt par 15 latiem katrā vecuma grupā. Tādējādi attiecībā uz pašreiz noteikto pārejas periodu, izdarot attiecīgus grozījumus likumā, 2014.gadā tiks palielināts no Uzturlīdzekļu garantiju fonda maksāto uzturlīdzekļu apmērs. Proti, 2014.gadā par bērnu no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai 50 latu (71,14 euro) apmērā, bet par bērnu no 7 līdz 18 gadu vecumam 55 latu (78,26 euro) apmērā (šis apmērs ir par 15 latiem lielāks nekā 2013.gadā maksātais). Savukārt no 2015.gada uzturlīdzekļu izmaksa tiks nodrošināta pilnā apmērā, proti, bērniem no piedzimšanas līdz 7 gadu vecumam – 56,25 latu (80 euro) apmērā un bērniem vecumā no 7 līdz 18 gadiem – 67,50 latu (96 euro) apmērā, kas ir attiecīgi 25 % un 30 % apmērā no minimālās mēneša darba algas (par pamatu ņemot minimālo mēneša darba algu 225 latu (320 euro) apmērā).

1.1.4. Atbalsts personām ar invaliditāti

Ar 2012./2013.mācību gadu izglītojamām personām ar invaliditāti pieejams no valsts budžeta apmaksāts asistenta pakalpojums līdz 40 stundām nedēļā pārvietošanās atbalstam un pašaprūpes veikšanai pirmsskolas izglītības, vispārējās pamatzglītības, profesionālās

pamatizglītības, arodizglītības, vispārējās vidējās izglītības un profesionālās vidējās izglītības iestādēs.

Ar 2013.gada 1.janvāri personām ar invaliditāti nodrošināti asistenta pakalpojumi pašvaldībās, atbalstot cilvēka mobilitāti (piemēram, dodoties uz darbavietu, izglītības iestādi, piedaloties sabiedriskajās aktivitātēs). Šie pakalpojumi paredzēti līdz 40 stundām nedēļā (izņemot personas ar I grupas redzes invaliditāti, kuras saņem pabalstu par asistenta izmantošanu 10 stundas nedēļā. Līdz ar to šī personu grupa pakalpojumu saņem līdz 30 stundām nedēļā). Jaunais pakalpojums ir pieprasīts – 2013.gada oktobrī 2330 asistenti nodrošināja pakalpojumus 2429 klientiem.

Lai sniegtu lielāku finansiālo atbalstu personām ar I un II invaliditātes grupu, kas ir viena no mazaizsargātākajām sabiedrības grupām un pakļauta sociālās atstumtības riskam, no 2014.gada 1.jūlija piešķirts valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts. Rezultātā personas ar I grupas invaliditāti varēs saņemt pabalstu 58,50 latu (83,24 euro) apmērā, personas ar II grupas invaliditāti 54 latu (76,84 euro) apmērā, savukārt invalīdi kopš bērnības ar I invaliditātes grupu 97,50 latu (138,74 euro) un ar II invaliditātes grupu 90 latu (128,06 euro) apmērā.

Lai izbeigtu nevienlīdzību attiekmē pret personām ar invaliditāti, kurām noteiktas medicīniskās indikācijas invalīda īpašas kopšanas nepieciešamībai, no 2014.gada 1.jūlija šīs personas arī pēc pilngadības sasniegšanas turpinās saņemt pabalstu invalīdiem, kuriem nepieciešama kopšana, 150 latu (213,43 euro) apmērā mēnesī.

Turpmākā rīcība

Deinstitutionalizācijas neatņemama sastāvdaļa ir bērnu ārpusģimenes aprūpes sistēmas attīstība un stiprināšana. Plānots MK piedāvāt konceptuālu izšķiršanos par pasākumiem, lai palielinātu materiālo atbalstu aizbildņiem, veicinātu adoptētāju līdzvērtību bioloģiskajām ģimenēm valsts finansiālā atbalsta kontekstā, izvērtētu iespēju ieviest specializēto audžuģimeņu institūtu ("profesionālās audžuģimenes") un pārskatītu atbalstu audžuģimenēm.

LM 2014.gada pirmajā pusē iesniegs MK Konceptiju minimālo ienākumu sliekšņa izvēlei. Attiecīgie normatīvo aktu projekti, kas saistīti ar atbalsta nodrošināšanu mājāsaimniecībām, kuru ienākumi zemāki par valstī noteiktā minimālā ienākuma (minimālā nodrošinājuma) līmeni, tiks sagatavoti gada laikā pēc minimālo ienākumu sliekšņa izvēles.

1.2. Tautas ataudzes sekmēšanas pasākumi

1.2.1. Finansiālais atbalsts bērna līdz pusotra gada vecumam kopšanai

Ar 2014.gadu gan strādājošiem, gan nestrādājošiem vecākiem bērna kopšanas pabalsts par bērna kopšanu līdz pusotra gada vecumam būs 120 latu (171 euro). Vienlaikus ir noteikts pārejas periods tiem vecākiem, kuriem bērnu kopšanas pabalsts piešķirts līdz 2014.gada 30.septembrim, paredzot, ka vecāku pabalsta pārejas perioda kompensācija par bērna kopšanu no viena līdz pusotra gada vecumam būs 70,28 lati (100 euro) neatkarīgi no tā, vai vecāks strādās vai nestrādās.

No 2014.gada 1.oktobra vecāku pabalsts nestrādājošiem sociāli apdrošinātiem vecākiem par bērna kopšanu līdz viena gada vecumam būs 60 % apmērā no algas. Papildus vecāku pabalstam viens no vecākiem varēs saņemt arī bērna kopšanas pabalstu 120 latu (171 euro) apmērā. Vecāku pabalsts nestrādājošiem sociāli apdrošinātiem vecākiem par bērna kopšanu līdz pusotra gada vecumam būs 43,75 % apmērā no algas. Vecāku pabalsts strādājošiem sociāli apdrošinātiem vecākiem gan par bērna kopšanu līdz viena gada vecumam, gan līdz 1 pusotra gada vecumam būs 30 % apmērā no aprēķinātā vecāku pabalsta. Papildus vecāku pabalstam viens no vecākiem varēs saņemt bērna kopšanas pabalstu 120 latu (171 euro) apmērā.

1.2.2. Demogrāfijas veicināšanas pasākumi

Saskaņā ar Mātes un bērna veselības uzlabošanas plānu 2012.–2014.gadam no valsts budžeta līdzekļiem nodrošināta zāļu kompensācija neauglības ārstēšanai, kā arī neauglības diagnostisko izmeklējumu un medicīniskās apaugļošanas procedūru apmaksu sievietēm līdz 37 gadu vecumam. Tāpat no valsts budžeta kompensēti recepšu zāļu iegādes izdevumi bērniem līdz divu gadu vecumam 50 % apmērā, grūtniecēm un sievietēm pēcdzemdību periodā līdz 42 dienām 25 % apmērā, kā arī visām grūtniecēm piedāvāta brīvprātīga vakcinācija pret gripu, izdevumus kompensējot 50 % apmērā. Vēl šajā gadā ieviesti papildu izmeklējumi grūtniecēm un precizēta riska grupas grūtnieču izmeklēšanas kārtība, tai skaitā iekļauti papildu ultrasonogrāfijas u.c. diagnostiskie izmeklējumi, tādējādi uzlabojot iedzimto anomāliju diagnostiku. Lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, valsts finansētajā grūtnieču aprūpē iesaistīti arī privāti praktizējoši ginekologi un citi speciālisti.

1.2.3. Atbalsts bērna uzraudzībai

Ar 2013.gada 1.septembri ieviests valsts atbalsts pašvaldību pirmsskolas izglītības iestāžu rindu likvidēšanai. Atbalstu līdz 100 latiem (142 euro) mēnesī piešķir privātam pakalpojuma sniedzējam par bērniem no pusotra gada vecuma līdz tiek uzsākta obligātā bērna sagatavošana pamatizglītības ieguvei, ja šie bērni ir uzņemti rindā un nesaņem pakalpojumu pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē. Noteiktas arī prasības un reģistrēšanas kārtība bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem.

1.2.4. Citi fiskālie stimuli

Palielināts iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums par apgādībā esošām personām. Ar 2013.gada 1.jūliju tas no 70 latiem palielināts uz 80 latiem, savukārt ar 2014.gada 1.janvāri – uz 116 latiem (165 euro) mēnesī. No 2013.gada par 50 % no aprēķinātās nodokļa summas (bet ne vairāk par 300 latiem) samazināta nekustamā īpašuma nodokļa likme, ja personai (pašai vai kopā ar laulāto) vai tās laulātajam taksācijas gada 1.janvārī ir trīs bērni vai vairāk vecumā līdz 18 gadiem (arī aizbildnībā esoši vai audžuģimenē ievietoti bērni) un ja personai vai tās laulātajam attiecīgajā īpašumā ir deklarētā dzīvesvieta kopā ar vismaz trijiem bērniem. Šo atvieglojumu piemēro arī gadījumā, ja nekustamā īpašuma īpašnieks vai tiesiskais valdītājs ir kāds no bērniem.

No 2012.gada 1.maija persona, kurai pašai vai kopā ar laulāto vai kuras laulātajam apgādībā ir trīs nepilngadīgi bērni vai vairāk, par vienu no tās īpašumā, turējumā vai valdījumā reģistrētu transportlīdzekli transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokli par attiecīgo kalendāra gadu maksā 80 % apmērā.

Turpmākā rīcība

Lai atbalstītu daudz bērnu ģimenes, LM 2014.gadā plāno pagarināt laika periodu, kurā daudz bērnu ģimenes var pretendēt uz atvieglojumiem un cita veida valsts un privātpersonu atbalstu.

Lai samazinātu zīdaiņu mirstību, tādējādi uzlabojot iedzīvotāju skaita dabisko pieaugumu, svarīga kvalitatīva un organizēta perinatālā aprūpe. Tāpēc tiek plānota perinatālā un neonatālā perioda tīkla attīstības vadlīniju izstrāde, sekmējot pieejamību agrīnai diagnostikai un ārstniecībai, lai samazinātu saslimstību un priekšlaicīgu mirstību.

1.3. Nodarbinātības veicināšana

1.3.1. Atbalsts bezdarbniekiem

2013.gada aprīlī uzsākts bezdarbnieku reģionālās mobilitātes veicināšanas izmēģinājumu projekts. Tā ietvaros bezdarbnieki, kas reģistrējušies Nodarbinātības valsts aģentūrā vismaz divus mēnešus, var pieteikties uz transporta un dzīvesvietas izdevumu kompensāciju kopumā 280 latu apmērā pirmajos četros mēnešos, ja atraduši darbavietu vairāk

nekā 20 km attālumā no dzīvesvietas. Līdz 2013.gada 1.decembrim programmā iesaistījušies 172 cilvēki.

Bezdarba mazināšanai turpināja īstenot algoto pagaidu sabiedrisko darbu programmu (2013.gada 11 mēnešos – 30 709 bezdarbnieki). Dalībniekiem divas dienas mēnesī bija iespēja apmeklēt motivācijas un prasmju apguves kursus vai izmantot šo laiku darba meklējumiem. Jauniešu brīvprātīgajos darbos 2013.gadā (līdz 5.decembrim) tika iesaistīti 1380 jaunieši un izveidotas 1120 jaunas brīvprātīgā darba vietas.

1.3.2. Jauniešu nodarbinātības iniciatīva (t.s. "jauniešu garantijas")

Lai gandrīz 38 000 jauniešu vecumā līdz 25 gadiem, kas nemācās vai pārtrauc formālo izglītību, piedāvātu iespēju četru mēnešu laikā saņemt labu un kvalitatīvu darbu, apmācību, stažēšanās vai izglītības piedāvājumu, kura ietvaros tiek iegūta atzīta profesionālā kvalifikācija, ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu plānots īstenot t.s. "jauniešu garantijas". ES Padome un Eiropas Komisija piešķir ES dalībvalstīm līdzekļus, lai veicinātu jauniešu integrāciju darba tirgū. Latvijai 2014.–2018.gadam piešķirti 63 milj. euro:

- 1) aktīvās darba tirgus politikas pasākumu apjoma palielināšanai mērķa grupas jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem;
- 2) viengadīgu un pusotrgadīgu profesionālās izglītības programmu īstenošanai jauniešiem vecumā no 17 līdz 29 gadiem, kas dažādu iemeslu dēļ neturpina mācības un nav atraduši darbu;
- 3) lai sniegtu atbalstu pašvaldībām, kas sekmē to jauniešu vecumā no 13 līdz 24 gadiem (ieskaitot) izglītošanos un iesaistīšanos darba tirgū, kuri nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un neatrodas valsts iestāžu redzeslokā, kā arī jauniešu vecumā līdz 29 gadiem (ieskaitot) izglītošanos un iesaistīšanos darba tirgū, ja jauniešis ir pārtraucis dalību Nodarbinātības valsts aģentūrā un Valsts izglītības attīstības aģentūras īstenojamā projektā.

1.3.3. Konkurētspējīga nodarbinātība

Valdības rīcības plāns paredz nodarbinātības politikas ciešāku sasaisti ar tautsaimniecības vajadzībām, pasākumu plānu vispārējās nodarbinātības veicināšanai, kas sekmētu indivīda maksimāli ilgāku atrašanos darba tirgū, kā arī profesionālo un reģionālo mobilitāti.

Lai nodrošinātu saskaņotu starpresoru sadarbību nodarbinātības politikas izstrādē, 2013.gada februārī izveidota Nodarbinātības politikas koordinācijas padome, kurā piedalās LM, EM un IzM ministrijas valsts sekretāri. LM izstrādāja Nodarbinātības un iekļaujošas izaugsmes pamatnostādņu projektu 2014.–2020.gadam. Nodarbinātības politikas koordinācijas padome nolēma sašaurināt tā aptverumu, un pašlaik ministrija pārstrādā dokumentu, koncentrējot uzmanību uz atbalstu bezdarbniekiem, darba meklētājiem un pasākumiem, lai preventīvi novērstu bezdarbu. Dokuments tiks virzīts apritē 2014.gada sākumā.

Turpmākā rīcība

Nepieciešams īstenot jauniešu nodarbinātības iniciatīvu, kas dos iespēju gandrīz 38 000 jauniešu piedalīties aktīvā darba tirgus pasākumos, profesionālās izglītības programmās un pašvaldību pasākumos, lai četru mēnešu laikā saņemtu labu un kvalitatīvu darbu, apmācību, stažēšanās vai izglītības piedāvājumu.

1.4. Izglītības sistēmas reforma

1.4.1. Vispārējā un profesionālā izglītība

Latvijas demogrāfiskās un ģeopolitiskās situācijas kontekstā izglītības nozarē uzsākta izglītības iestāžu tīkla sakārtošana, meklējot risinājumus gan mazo lauku skolu pastāvēšanai, gan uzsverot virzību uz iekļaujošas izglītības principa īstenošanu praksē. Veikts pētījums par

mazajām lauku skolām, aktualizējot to iespējamo funkcionalitāti un piedāvājot atbilstošu finansēšanas modeli. Izglītības iestāžu tīkla sakārtošanas kontekstā veikts arī speciālās izglītības iestāžu darbības efektivitātes izvērtējums.

Nodrošinot mērķa – talantus attīstoša un konkurētspējīga izglītība, kas pieejama ikvienam visu mūžu, nodrošinot, ka vispārējo izglītību jaunieši iegūst līdz 18 gadu vecumam, – īstenošanu, vispārējā izglītībā uzsākta diskusija ar sociālajiem partneriem par kompetenču pieejā veidotu valsts pamatizglītības saturu un iespējamām izmaiņām mācību darba organizācijā, stiprinot izglītības iestāžu patstāvību lēmumu pieņemšanā. Nodrošināts atbalsts ieguldījumiem mūsdienīgas mācību vides veidošanā, kā arī pedagogu tālākizglītībā (pamatā ESF finansējums). OECD PISA pētījuma 2012.gada rezultāti apliecina progresu dabaszinātnēs, tomēr joprojām aktuāla ir lasītprasmes un matemātikas kompetenču pilnveide. Pēdējo gadu laikā mazāki ieguldījumi ir bijuši skolēnu individuālo spēju un talantu attīstīšanā.

Veicot 2013.gadā grozījumus Izglītības likumā, konkretizēta pašvaldību atbildība mācību līdzekļu iegādes finansēšanā, noteikts vecāku (personu, kas realizē aizgādību) pienākums atbilstoši materiālām iespējām nodrošināt sava bērna izglītošanai nepieciešamos individuālos mācību piederumus. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, panākts būtisks finansējuma apjoma pieaugums mērķdotācijai pašvaldībām mācību līdzekļu iegādei, uz vienu skolēnu sastādot 8,26 latus līdzšinējo 3,26 latu vietā. Minētie grozījumi Izglītības likumā nodrošina arī iespēju aktīvākai vecāku iesaistei izglītības iestāžu padomes darbā.

Meklējot ērtāko risinājumu rindu mazināšanai pirmsskolas izglītības iestādēs, IZM turpinājusi VARAM un LM uzsākto darbu un izstrādājusi normatīvo regulējumu, lai no 2014.gada 1.janvāra vecākiem būtu nodrošināta iespēja izvēlēties, vai bērns apmeklēs privāto pirmsskolas izglītības iestādi vai tiks izmantots bērnu uzraudzības pakalpojums.

Sadarbībā ar vecākiem un pedagogiem izstrādāti priekšnoteikumi mācību uzsākšanai 1.klasē bērniem no sešu gadu vecuma, paredzot saglabāt 12 gadu vidējo vispārējo izglītību un vienlaikus nodrošinot agrāku vidējās izglītības ieguvu.

2013.gadā veiktas iestrādes normatīvajos aktos, lai no 2014./2015.mācību gada nodrošinātu agrāku (no 1.klases) pirmās svešvalodas apguves uzsākšanu.

Ņemot vērā pieaugošo skolēnu ar speciālām vajadzībām skaitu vispārīzglītojošās skolās, iekļaujošās izglītības principa īstenošanas aspektā nodrošināta asistentu pakalpojuma pieejamība skolēniem ar kustību traucējumiem, kā arī Iekļaujošās izglītības attīstības centru izveide un atbalsts to darbības nodrošināšanai ESF projekta "Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide" ietvaros. Lai nodrošinātu vienotu pieeju izglītojamā prasmju un iemaņu izvērtēšanā, veikta Latvijas vajadzībām atbilstošu pedagoģisko un psiholoģisko izpētes materiālu pielāgošana, standartizācija un izstrāde psihologu, speciālās izglītības skolotāju, logopēdu un pedagogu darbam.

Meklējot risinājumus efektīvākam pedagogu darba slodzes aprēķināšanas un darba samaksas modelim, sadarbībā ar sociālajiem partneriem 2013.gadā izstrādāta Vispārējās un profesionālās izglītības pedagogu motivācijas un atalgojuma, un profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas sasaistes programma. Tās īstenošana uzsākta, veicot pakāpeniskas izmaiņas normatīvajā regulējumā un pārejas periodā līdz 2014.gada 1.septembrim nodrošinot pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas sistēmas ieviešanu. Izglītības likuma grozījumu kontekstā līdztekus pedagogu darba kvalitātes vērtēšanai uzsākta arī normatīvā regulējuma izstrāde izglītības iestāžu vadītāju vērtēšanas procedūras nodrošināšanai.

Viena no izglītības nozares prioritātēm ir skolēnu skaita proporcijas līdzsvarošana vispārējā un profesionālajā izglītībā. Šai nolūkā veikti pasākumi profesionālās izglītības pievilcības stiprināšanai. Ar ES fondu finansiālu atbalstu ir veikti uzlabojumi profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūrā, mācību aprīkojumā un mācību vides sakārtošanā. Lai veicinātu jauniešu nodarbinātību un ātrāku iekļaušanos darba tirgū, izstrādāts jauns un pilnveidots esošais profesionālās izglītības īso (1–1,5-gadīgās) programmu piedāvājums, kuru īstenošanu plānots turpināt arī 2014.–2020.gada plānošanas periodā. Jauniešu uzņemšana šajās programmās ir uzsākta arī ziemas mēnešos.

2013.gadā profesionālajā izglītībā nozīmīgs bijis starp Latviju un Vāciju noslēgtais līgums par sadarbību darba vidē balstītu mācību ieviešanā. 2013.gadā sadarbības projekta īstenošanā iesaistītas sešas Latvijas profesionālās izglītības iestādes (140 audzēkņi; 29 darba devēji – uzņēmumi). Veikti pasākumi izglītojamo prakses kvalitātes pilnveidei kopumā, īpašu uzmanību pievēršot darba aizsardzības nodrošināšanas un drošas darba vides stiprināšanai.

Nozīmīgs darbs veikts profesionālās izglītības satura pilnveidei, izstrādājot un aktualizējot profesiju standartus un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības, kā arī uzsākot darbu pie modulārā principa ieviešanas izglītības programmās. Veikti pasākumi, lai nodrošinātu tiešu sociālo partneru un nozaru profesionālo organizāciju iesaisti un atbildību kvalifikācijas prasību noteikšanā, tam atbilstoša satura, izglītības programmu izstrādē, praktisko mācību nodrošināšanai darba vietās, kā arī profesionālās kvalifikācijas piešķiršanā atbilstoši sākotnēji izvirzītajām kvalifikācijas prasībām.

Nozīmīgs priekšnosacījums jauniešu apzinātai izglītības un turpmākas karjeras izvēlei ir karjeras izglītība un karjeras atbalsta pasākumi. Grozījumi Izglītības likumā 2013.gadā nostiprina tiesisko ietvaru karjeras atbalsta sniegšanai, savukārt IZM sadarbībā ar iesaistītajiem partneriem turpinājusi KAAS koncepcijas pilnveidi, īpaši uzsverot karjeras izglītības nozīmi gan vispārējā, gan profesionālajā, gan augstākajā izglītībā, kā arī nozaru un darba devēju iesaisti profesiju pasaules izzināšanā.

1.4.2. Augstākā izglītība

2013.gadā ir notikusi pāreja uz jauna veida augstākās izglītības ārējās kvalitātes novērtēšanas sistēmu, ieviešot studiju virzienu akreditāciju. IZM ir veikusi visaptverošu augstskolu un koledžu studiju virzienu akreditāciju. Kopumā 2013.gadā tika akreditēts 241 studiju virziens, no tiem 215 – uz sešiem gadiem, 26 – uz diviem gadiem, bet diviem studiju virzieniem akreditācija tika atteikta. Ir izveidota akreditēto studiju virzienu un augstākās izglītības programmu, kā arī kvalitātes novērtēšanas ekspertu datubāze.

Sagatavoti nosacījumi, lai, sākot ar 2014.gadu, AII kvalitātes novērtēšanai varētu izvēlēties jebkuru Eiropas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrā reģistrētu aģentūru. Sagatavots arī informatīvā ziņojuma projekts "Par studiju virzienu akreditācijas gaitu un par kārtību, kādā no 2014.gada 1.janvāra tiks organizēta un veikta augstskolu un koledžu, kā arī studiju virzienu akreditācija, izmantojot Eiropas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrā reģistrētas Eiropas kvalitātes nodrošināšanas aģentūras".

2013.gadā uzsākts darbs pie jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādes. Sagatavots informatīvais ziņojums "Par Latvijas sociāli ekonomiskajai situācijai atbilstoša jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādes nepieciešamību un turpmāko rīcību tā sagatavošanai". 2013.gada 2.decembrī tika parakstīts trīspusējs līgums ar Pasaules Banku par pētījuma veikšanu, kurā tiks izvērtēta starptautiskajā vidē izmantotu augstākās izglītības finansēšanas modeļu piemērotība Latvijai un sniegtas rekomendācijas valsts rīcībpolitikas izstrādei jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešanai.

Izstrādāts jauns īstermiņa attīstības plānošanas dokuments "Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plāns laikposmam no 2013.gada 20.novembra līdz 2014.gada 31.decembrim". Ir izstrādāta Koledžu stratēģiskās attīstības koncepcija.

Ir uzsāktas sarunas ar AII par iespējamo apvienošanu, izvirzot skaidru to specializācijas jomu. Notika budžeta vietu pārdales principu noteikšana augstskolās nākamajā gadā (AII tiek saglabāts valsts budžeta dotācijas apmērs, ne mazāks kā 2013.gadā, budžeta studiju piedāvājums atbilst darba tirgus pieprasījumam, augstskolas stratēģiskās specializācijas princips – mazināt sadrumstalotību un studiju programmu dublēšanos, veicinot resursu kopīgu izmantošanu, kā arī iepriekšējā akadēmiskajā gadā neizpildīto budžeta vietu pārdales princips. Tiek nodalītas nozares un reģionu augstskolas, izvirzot skaidru specializācijas jomu, tā novēršot programmu dublēšanos un veicinot tiekšanos uz izcilību).

2014.gada valsts budžetā tika panākts finansējuma pieaugums dotācijai augstskolām (1,01 milj. latu) un koledžām (1,6 milj. latu).

IZM ir izvērtējusi sasniegtos rezultātus augstākās izglītības jomā pēdējo triju gadu laikā, norādījusi galvenās problēmas un piedāvājusi to risinājumus. Izstrādāti informatīvie ziņojumi "Par Izglītības un zinātnes ministrijas turpmāko rīcību zinātnes un augstākās izglītības reformu jomā", "Par Pasākumu plāna nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010.–2012.gadam izpildi".

Ieviešot jaunu studiju programmu licencēšanas kārtību, izstrādāti MK noteikumi, kuros noteikti stingrāki kritēriji studiju programmu licencēšanai.

Uzsākts darbs pie augstākās izglītības iestāžu iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu efektivitātes novērtēšanas. Pētījuma rezultātā tiks izvērtētas esošās augstākās izglītības iestāžu iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas un to efektivitāte un izstrādāta kritēriju kopa augstākās izglītības iestāžu iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu darbības efektivitātes novērtēšanai studiju virzienu akreditācijas ietvaros izmantošanai studiju virzienu akreditācijas ekspertiem un Studiju akreditācijas komisijai akreditācijas vajadzībām.

Regulāri tika īstenoti augstākās izglītības eksporta veicināšanas pasākumi, augstskolām sniegts konsultatīvs un informatīvs atbalsts dalībai starptautiskajās izglītības izstādēs un starptautiskajos mobilitātes veicināšanas tīklos (Akadēmiskās informācijas centrs un Valsts izglītības attīstības aģentūra) – mājaslapas www.studyinlatvia.lv uzturēšana, komunikācija vietnēs *Facebook* un *Twitter*. Ar nacionālo augstākās izglītības standu "*Study in Latvia*" tika nodrošināta Latvijas augstskolu dalība starptautiskajās augstākās izglītības izstādēs Ķīnā, Indijā, Turcijā, Kazahstānā, Azerbaidžānā, Kirgizstānā.

Lai atvieglotu augstskolu iespējas īstenot kopīgas studiju programmas ar citu valstu augstskolām un veicinātu augstākās izglītības internacionalizāciju, 2013.gada 16.aprīlī pieņemti MK noteikumi Nr.202, kuros ir iekļauta norma, kas paredz iespēju augstskolām un koledžām izsniegt kopīgus diplomus arī ar ārvalstu augstākās izglītības iestādēm.

Lai piesaistītu ārvalstu studējošos, sagatavots MK noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2012.gada 24.janvāra noteikumos Nr.68 "Stipendiju piešķiršanas kārtība ārzemniekiem"", kas nosaka kārtību, kādā ārzemnieks, kurš vēlas studēt Latvijas augstskolā, var pretendēt uz Latvijas valsts stipendiju. Izstrādāts grozījumu projekts Augstskolu likumā, kas palielinās ES valodu lietojumu studiju programmu īstenošanas procesā. 2013.gada 28.novembrī noorganizēts darba seminārs augstākās izglītības institūcijām un sadarbības partneriem "Internacionalizācijas iespējas un risinājumi", kura rezultātā sagatavoti priekšlikumi Latvijas augstākās izglītības internacionalizācijas un eksportspējas veicināšanai.

Minētie pasākumi ir veicinājuši ārvalstu studentu skaita pieaugumu Latvijā. Ja 2010./2011.akadēmiskā gada sākumā Latvijas augstākās izglītības iestādēs studēja 1949 ārvalstu personas, kas sastādīja 1,9 % no kopējā studējošo skaita, tad 2013./2014.akadēmiskajā gadā to skaits ir pieaudzis līdz 4477, kas sastāda 5 % no kopējā studējošo skaita.

Sadarbībā ar Nozaru ekspertu padomēm un citiem darba devējiem izvērtēta studiju vietu skaita sadalījuma un sagatavoto speciālistu skaita pa studiju jomām izpilde 2013.gadā un sagatavoto speciālistu skaita atbilstība ekonomikas attīstības tendencēm un darba tirgus prognozēm. Sagatavoti priekšlikumi studiju vietu skaita izmaiņām 2014.gadam atbilstoši nozaru pasūtījumam un EM darba tirgus prognozēm (samazināts budžeta vietu skaits izglītības un sociālo zinātņu jomā, palielināts inženierzinātņu, dabas zinātņu, matemātikas, informācijas tehnoloģiju, pakalpojumu jomā).

Organizētas sarunas ar augstskolām un attiecīgās nozares ministriju pārstāvjiem, kuru rezultātā panākta vienošanās par pakāpenisku budžeta finansēto studiju vietu skaita samazināšanu par 20 % (uz nākamā akadēmiskā gada uzņemšanas rēķina) studiju programmās izglītības tematiskajās grupās "Izglītība" un/vai "Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības" (izņemot dabaszinātņu skolotāju, speciālās izglītības un skolu atbalsta personāla studiju programmas). Sarunu gaitā universitātes un augstskolas ir definējušas arī tās studiju programmas vai virzienus, kuras tās stiprinās, pārdaļot budžeta līdzekļus augstskolas ietvaros saskaņā ar to stratēģiskajiem uzdevumiem. Lai nodrošinātu lielāku sabiedrības un darba

devēju iesaisti svarīgu lēmumu pieņemšanā augstskolā, ir sagatavoti priekšlikumi grozījumiem Augstskolu likumā, kas paredz augstskolās izveidot jaunu lēmējinstānci – augstskolas padomi.

Turpmākā rīcība

Liela daļa no 2013.gadā identificētajām problēmām un uzsāktajiem to risinājumiem ir tieši pakārtoti finansiālajiem aspektiem, kas liek turpmākajā plānošanas periodā pilnveidot izglītībā ieguldīto resursu efektīvu pārvaldību un izglītības finansēšanas modeļus. Jāuzlabo finanšu resursu pārvaldības efektivitāte, attīstot izglītības iestāžu institucionālo izcilību un resursu konsolidāciju.

Nepieciešams turpināt darbu pie jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādes un, balstoties uz Pasaules Bankas veikto pētījumu, izstrādāt koncepcijas projektu jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešanai, kas atbilst Latvijas sociāli ekonomiskajai situācijai.

Nepieciešams izstrādāt un ieviest starptautiska līmeņa kvalitātes kritērijus akadēmiskā personāla izaugsmei un ievēlēšanai amatā.

IZM sadarbībā ar sociālajiem un sadarbības partneriem jāturpina īstenot adaptācijas pasākumus, lai nodrošinātu skolēnu, kas atgriezušies no ārzemēm (reemigrējuši), iekļaušanos Latvijas izglītības sistēmā.

Nepieciešams turpināt uzsāktās diskusijas par vienota pārvaldības un likumdošanas modeļa augstākajā izglītībā un zinātnē izstrādi un ieviešanu.

1.5. Zinātnes un pētniecības attīstības pasākumi

Izstrādātas Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, kur ir identificētas zinātniskās darbības problēmas, noteikti valdības politikas mērķi, darbības pamatprincipi un prioritātes zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas attīstībā, kā arī sagatavota Viedās izaugsmes stratēģija (*Smart Specialization Strategy*), kas ietver arī nozīmīgu pārrobežu un starptautiskās sadarbības komponentu pētniecībā un inovācijās.

Pamatojoties uz MK 2013.gada 20.novembra rīkojumu Nr.551, IZM izsludinājusi valsts pētījumu priekšlikumu konkursu 2014.–2017.gada programmām. Vienlaikus, pamatojoties uz grozījumiem MK 2006.gada 30.maija noteikumos Nr.443, ir saņemti 2010.–2013.gada valsts pētījumu programmu vadītāju iesniegumi par programmu izpildes termiņa pagarinājumu līdz 2014.gada 30.aprīlim.

Organizētas BIRTI Vadības grupas sēdes, lobēšanas pasākumi, semināri, prezentācijas; projekta apraksti iesniegti JASPERS ekspertiem sākotnējā viedokļa sniegšanai par projektu dzīvotspēju. IZM atkārtoti izvērtēs BIRTI projektu atbilstību Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam un Viedās izaugsmes stratēģijai pēc MK lēmuma apstiprināšanas.

2013.gadā tika nodrošināta projektu iesniegumu atlase 2.1.1.1.aktivitātes "Atbalsts zinātnei un pētniecībai" 2.kārtas ietvaros un 5,2 milj. latu ERAF finansējuma piesaiste vēl 27 praktiskas ievirzes pētniecības projektiem, kuru īstenošana uzsākta gada nogalē un kas paredz katra projekta ietvaros sasniegto rezultātu komercializāciju. Vienlaikus ir izsludināta projektu iesniegumu atlase 3.kārtas ietvaros, lai sniegtu papildu atbalstu praktiskas ievirzes pētniecības projektu īstenošanai. Organizēta 1.1.1.2.aktivitātes "Cilvēkresursu piesaiste zinātnei" projektu iesniegumu atlases 2.kārta, kuras ietvaros apstiprināti 48 projektu iesniegumi, kas sniegs papildu ieguldījumu aktivitātes mērķa sasniegšanā un papildu cilvēkresursu piesaistē Latvijas zinātnē.

2014.gada valsts budžetā tika panākts finansējuma pieaugums zinātnei – 3,1 milj. latu (tai skaitā 1,1 milj. latu PVN atmaksai 7.Ietvara programmas projektiem).

Turpmākā rīcība

Balstoties uz Zinātnisko institūciju reģistrā reģistrēto Latvijas zinātnisko institūciju zinātniskās darbības un kapacitātes starptautisku izvērtēšanu un novērtējuma gala ziņojuma rezultātiem, nepieciešams sagatavot priekšlikumus zinātnes un inovāciju sistēmas uzlabošanai Latvijā un ieteikumus zinātnes un inovāciju uzskaites sistēmas efektīvai pārvaldībai.

Nepieciešams atkārtoti izvērtēt BIRTI projektu atbilstību Zinātnes un tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņem 2014.–2020.gadam un Viedās izaugsmes stratēģijai.

1.6. Jaunatnes politika

Veicināta skolēnu un jauniešu iesaistīšanās starptautiskajās jauniešu apmaiņās ES programmas "Jaunatne darbībā" ietvaros (2013.gadā apstiprināti 53 projekti).

ES programmas mūžizglītības jomā "eTwinning" ietvaros pedagogiem ir nodrošināta dalība starptautiskos apmācību un kontaktu veidošanas semināros par starptautisko projektu realizēšanu, izmantojot IKT.

Latvijas–Šveices sadarbības programmas "Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos" ietvaros jauniešiem, jauniešu organizācijām, pedagogiem, kā arī jaunatnes darbiniekiem un citām jaunatnes darbā iesaistītajām personām rīkotas gan apmācības, gan reģionālā konference, gan reģionālais un nacionālais forums.

Iesaistīti jaunieši un jaunatnes organizācijas lēmumu pieņemšanā un pilsoniskās sabiedrības veidošanā. ES programmas "Jaunatne darbībā" ietvaros 2013.gadā apstiprināti trīs jauniešu demokrātijas projekti. 2013.gadā īstenoti 117 jauniešu iniciatīvas projekti. ES programmas "Jaunatne darbībā" 2.apakšprogrammas "Eiropas Brīvprātīgais darbs" ietvaros 2013.gadā 130 jaunieši no Latvijas devās uz citām valstīm Eiropas Brīvprātīgā darba projektu ietvaros. Tika organizēts viens ikgadējais Eiropas Brīvprātīgā darba pasākums.

Lai veicinātu jauniešu līdzdalību sabiedrības procesos, 2013.gadā organizētas piecas apmācības visos Latvijas reģionos par sociāliem medijiem kā aktīvas līdzdalības veicinātājiem. ES programmas "Jaunatne darbībā" pārstāvis (organizācija) reģionā rīkojis informatīvu pasākumu "Jaunieši par un ap līdzdalību" un forumu "Domā domas domē – Siguldā" jauniešu līdzdalības veicināšanai reģionā.

Turpmākā rīcība

Nepieciešams turpināt attīstīt jaunatnes politikas koordināciju un atbalsta sistēmu darbā ar jaunatni, tai skaitā ieviešot atbalsta mehānismu darbam ar jauniešiem, kas pakļauti sociālās atstumtības riskam, un tiem, kas nestrādā, nemācās vai neapgūst arodu, sekmējot viņu iesaistīšanu izglītības vai nodarbinātības pasākumos.

1.7. Sporta politika

Apstiprināts Sporta nozares vidēja termiņa plānošanas dokuments – "Sporta politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam", kas nosaka valsts sporta politiku turpmākajiem septiņiem gadiem – diviem olimpiskajiem cikliem.

Īstenoti vairāki nozīmīgi pasākumi sporta infrastruktūras attīstībai:

1) MK līmenī noteikts, ka turpmāk valsts investīcijas tiks paredzētas attiecīgā projekta īstenošanai;

2) novirzīts valsts budžeta līdzfinansējums vairāku valsts nozīmes sporta infrastruktūras attīstības projektu īstenošanai;

3) veikts pētījums, lai plānotās investīcijas tiktu balstītas uz objektīvu situācijas analīzi;

4) organizēts konkurss sporta inventāra iegādei izglītības iestādēs.

Pilnveidota kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas, sadarbībā ar sporta federācijām precizējot nosacījumus un rezultativitātes kritērijus sportā.

Nodrošināts, ka sporta nozares attīstības veicināšanai 2012. un 2013.gadā plānoto valsts kapitālsabiedrību ziedojumu sadales procesā tiek iesaistīta Latvijas Nacionālā sporta padome, kā arī ziedojumu sadalē tiek ievēroti sporta politikas mērķi un virzieni.

Sadarbībā ar nevalstiskajām sporta organizācijām radīti apstākļi sekmīgai Latvijas sportistu dalībai starptautiskajās sporta sacensībās (tai skaitā XXX Vasaras olimpiskajās spēlēs Londonā), kā arī augsta līmeņa starptautisku sporta sacensību organizēšanai Latvijā.

Turpmākā rīcība

Jāveicina sporta nozares attīstība, radot apstākļus veselās, fiziski un garīgi attīstītas personības veidošanai, lai līdz 2020.gadam sasniegtu vidējos Eiropas Savienības rādītājus par iedzīvotāju iesaistīšanos sportiskās un veselību veicinošās aktivitātēs.

1.8. Sabiedrības veselība

Atbilstoši MK apstiprinātajam Sirds un asinsvadu veselības uzlabošanas rīcības plānam 2013.–2015.gadam īstenots Sirds asinsvadu slimību skrīninga izmēģinājumu projekts Liepājā, kura mērķis bija agrīni atklāt sirds un asinsvadu saslimšanas, laikus uzsākt ārstēšanu un rezultātā samazināt priekšlaicīgu mirstību. Projekta ietvaros, ja ģimenes ārsts konstatēja sirds un asinsvadu saslimšanas, personai tika nodrošināta kardiologa konsultācija. Vienlaikus organizētas arī sabiedrības informēšanas kampaņas, informējot iedzīvotājus par sirds un asinsvadu slimību riska faktoriem un sirds veselību.

Saskaņā ar Alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanas un alkoholisma ierobežošanas rīcības plānu 2012.–2014.gadam veikti grozījumi Alkoholisko dzērienu aprites likumā, no 2014.gada 1.jūlija nosakot alkoholisko dzērienu aizliegumu vides reklāmās. Tāpat noteikts aizliegums alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībai sociālās aprūpes iestādes telpās un teritorijā, izglītības iestāžu dienesta viesnīcās, valsts un pašvaldību iestāžu telpās, izņemot kultūras un sporta iestāžu telpas un to teritorijas.

Atbilstoši plānam VM sagatavojusi grozījumus Alkoholisko dzērienu aprites likumā, kas paredz alkoholisko dzērienu reklāmā ietvert vienu no likumā norādītajiem brīdinājuma uzrakstiem par alkohola lietošanas negatīvo ietekmi, vienlaikus nosakot aizliegumu alkohola reklāmās iesaistīt jauniešus līdz 25 gadu vecumam, māksliniekus, sporta un fiziskās sagatavotības speciālistus, kā arī aizliegumu reklamēt alkoholisko dzērienu speciālos piedāvājumus un alkoholisko dzērienu izpārdošanas.

Minētais plāns paredz samazināt alkoholisko dzērienu patēriņu sabiedrībā, īpaši bērnu un jauniešu vidū, tāpēc paralēli izstrādāti arī grozījumi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā, nosakot alus un vīna reklāmas aizliegumu televīzijā no plkst. 6:00 līdz 22:00.

Turpmākā rīcība

Lai sasniegtu NAP2020 stratēģiskos mērķus, par būtiskiem turpmākās rīcības virzieniem uzskatāma saslimstības un mirstības samazināšana neinfekcijas slimību dēļ. Galvenie faktori, kas veicina šo slimību attīstību, ir neveselīgs uzturs, nepietiekama fiziskā aktivitāte un atkarības vielu lietošana. Savukārt ar dzīvesveida paradumiem saistīto slimību agrīna diagnostika un savlaicīga un efektīva ārstēšana ietekmē slimības prognozi. Šo iemeslu dēļ VM plāno izstrādāt sirds un asinsvadu, kā arī onkoloģijas tīklu attīstības vadlīnijas, kas noteiks optimālu veselības aprūpes organizāciju dažādos līmeņos, uzlabos pacientu plūsmu, veicinot kvalitatīvu pakalpojumu pieejamības uzlabošanu, integrētu pieeju un koordinētas multisektorālas sadarbības attīstību starp veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem, vienlaikus nosakot pasākumus attiecībā uz slimību profilaksi un prevenciju, agrīnu diagnostiku un tās tehnoloģisko nodrošinājumu.

1.9. Veselības aprūpes sistēmas attīstība un finansēšana

Atbilstoši Deklarācijā dotajam uzdevumam pakāpeniski palielināt veselības aprūpes kopējo finansējumu un pilnveidot finansēšanas sistēmu, saistot personificēto nodokļu

maksāšanu valsts budžetā ar plānveida veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanu, VM izstrādāja koncepciju par veselības aprūpes sistēmas finansēšanas modeli, atbilstoši kuram izstrādāts un MK atbalstīts arī Veselības aprūpes finansēšanas likumprojekts. Tas paredz mainīt veselības aprūpes sistēmas finansēšanas kārtību, ieviešot valsts obligāto veselības apdrošināšanu.

Lai nodrošinātu cilvēkresursu piesaisti veselības aprūpes sistēmai un veicinātu speciālistu palikšanu Latvijā, veikti grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 29.jūnija noteikumos Nr.595 "Noteikumi par zemāko mēnešalgu un speciālo piemaksu ārstniecības personām", par 10 % palielinot zemākās mēnešalgas likmi par slodzi 1. līdz 8. ārstniecības personu amata kvalifikācijas kategorijai un par 12,5 % palielinot zemākās mēnešalgas likmi 9. līdz 13. ārstniecības personu amata kvalifikācijas kategorijai.

Lai uzlabotu profilaktisko darbu, bērnu veselības aprūpi, hronisko slimību pacientu uzraudzību, ģimenes ārsta komandas pieejamību, kā arī paaugstinātu veselības aprūpes pakalpojumu izmaksu efektivitāti, definēti kvalitātes kritēriji ģimenes ārstiem. Nacionālais veselības dienests tos izmantos ģimenes ārsta darbības novērtēšanā un atbilstoši kvalitātes kritēriju izpildes vērtējumam aprēķinās maksājuma apjomu. Savukārt, lai turpinātu stiprināt primāro veselības aprūpi kā efektīvāko un visaptverošāko veselības aprūpes līmeni, palielinātu primārās veselības aprūpes lomu profilaksē, diagnostikā un ārstēšanā, kā arī uzlabotu primārās veselības aprūpes kvalitāti, izstrādāts un Valsts sekretāru sanāksmē izsludināts Primārās veselības aprūpes attīstības plāns 2014.–2016.gadam.

Stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu efektivitātes un ārstniecības iestādes darba organizācijas novērtēšanai, tai skaitā sniegto rehabilitācijas pasākumu savlaicīguma vērtēšanai, izstrādāti stacionārās veselības aprūpes kvalitātes izvērtējuma kritēriji. Šie indikatori ietver gan kvalitatīvos vērtēšanas kritērijus (pacientu mirstība, procedūru laikā gūtās traumas, dzemdību komplikācijas u.c.), gan kvantitatīvos vērtēšanas kritērijus (ārstēšanās ilgums, vidējais gultu noslogojums slimnīcā, hospitalizācijas gadījumu īpatsvars uzņemšanas nodaļā).

Turpinot e-veselības ieviešanu, norisinās darbs pie MK noteikumu projekta "Veselības informācijas sistēmā glabājamie dati, to apstrādes un izsniegšanas kārtība" izstrādes. Ņemot vērā, ka veselības informācijas sistēmas ieviešana skar ļoti plašu veselības nozares normatīvajos aktos regulētu jautājumu loku, kā arī tādus jautājumus kā fizisko personu datu aizsardzība, informācijas sistēmu tehniskās un drošības prasības, atbildība par nelikumīgu personas datu apstrādi, kas jāņem vērā gan veselības informācijas sistēmas tehniskā risinājuma, gan tiesiskā regulējuma izstrādē, notika plašas diskusijas, kurās tika iesaistīti sociālie partneri un citu nozaru speciālisti.

Veicot korupcijas risku analīzi veselības aprūpes sistēmā, KNAB sagatavojis un iesniedzis VM korupcijas risku pārskatu "Korupcijas riski veselības aprūpes sistēmā", lūdzot nodrošināt tajā minēto rekomendāciju izpildi. Risku pārskatā KNAB sniedzis vairāk nekā 50 rekomendācijas VM, ārstniecības iestādēm un citām institūcijām korupcijas risku mazināšanai veselības aprūpes sistēmā. KNAB secinājis, ka korupcijas, krāpšanas un interešu konflikta uzraudzība ārstniecības jomā tiek veikta nepietiekami, tāpēc nozares pārraudzības institūcijām būtu nepieciešams īstenot virkni korupcijas risku novēršanas pasākumu. Ārstniecības jomā esošie kontroles mehānismi ir vāji un ir grūti konstatēt sistēmiskas preventīvas darbības, kas liecinātu par mērķtiecīgu, uz konkrētu rezultātu vērstu korupcijas risku novēršanu. Lai aktualizētu korupcijas problemātiku veselības aprūpē un veicinātu sabiedrības neiecietību pret korupciju medicīnā, KNAB 2013.gada februārī īstenoja sociālo kampaņu "Neriskē!". Kampaņas rezultātā sabiedrības uzmanība tika pievērsta sekām, kas var rasties ārstu uzpirkšanas gadījumā, un iedzīvotāji tika mudināti neiesaistīties prettiesiskās darbībās un sniegt informāciju par koruptīviem pārkāpumiem.

Turpmākā rīcība

Jāturpina primārās veselības aprūpes attīstība, īpaši stiprinot primārās veselības aprūpes lomu profilaksē, diagnostikā un ārstēšanā. Nākotnē tas dos iespēju samazināt ārstēšanās izmaksas, nodrošinot gan efektīvāku veselības aprūpi, gan iedzīvotāju veselības saglabāšanu un uzlabošanu. Plānots arī veikt grozījumus veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtībā, kas paredzētu lielāku ģimenes ārsta iesaisti to praksē reģistrēto pacientu apzināšanā, kuri ilgstoši nav vērsušies pēc palīdzības vai nav veikuši profilaktiskās veselības pārbaudes.

Veselības aprūpes sistēmas darbības ilgtspējības nodrošināšanā svarīga nozīme ir arī cilvēkresursu attīstībai, kas ir viens no galvenajiem priekšnosacījumiem veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā. Lai nodrošinātu ārstniecības personu pieejamību, tiek plānoti pasākumi ārstniecības personāla piesaistei reģioniem.

Lai sekmētu ārstniecības procesa efektivitāti un kvalitāti un racionālu nozares pārvaldību un uzraudzību, tiks turpināts darbs pie e-veselības ieviešanas.

2. Inovatīva un efektīva ekonomika

2.1. Makroekonomiskā stabilitāte un valsts budžeta izpilde, fiskālā disciplīna

Sekmīgi īstenojot fiskālo un makroekonomisko politiku, Latvija ir stabili pārvarējusi ekonomisko krīzi, un kopš 2012.gada valsts ekonomika ir straujāk augošā ekonomika ES. Iekšzemes kopprodukta pieaugums (turpmāk – IKP) 2012.gadā sasniedza 5,0 %, un 2013.gadā gaidāma ekonomikas izaugsme par 4,2 %.

Pateicoties spēcīgajai izaugsmei, IKP uz vienu iedzīvotāju Latvijā ir būtiski tuvinājies ES vidējam līmenim, palielinoties no 55 % no ES vidējā līmeņa 2010.gadā līdz 64 % no ES vidējā līmeņa 2012.gadā. Ekonomikas izaugsme pēdējos divos gados ir rezultējusies nodarbinātības pieaugumā, un bezdarba līmenis, kas 2010.gadā bija viens no augstākajiem ES, šobrīd jau ir samazinājies zem eirozonas vidējā līmeņa. Kopš 2012.gada vidus ir atsācies iedzīvotāju ienākumu pieaugums, un 2013.gada trešajā ceturksnī reālā darba samaksa ir augusi jau par 6,3 %.

Vispārējās valdības budžeta deficīts 2012.gadā ir samazinājies līdz 1,3 % no IKP, būtiski atpaliekot no ES valstīm noteiktā 3 % limita, un ir viens no zemākajiem ES. Latvijas veiksmīgo makroekonomisko attīstību pēdējos gados papildus raksturo tas, ka Latvija ir viena no tikai septiņām ES valstīm, kurai nav uzsākts padziļinātas izpētes process nesen ieviestā ES makroekonomisko nesabalansētību novēršanas un koriģēšanas procesa ietvaros.

Atbildīgas fiskālās un makroekonomiskās politikas īstenošanas rezultātā ir nodrošināta Latvijas pievienošanās eirozonai 2014.gada 1.janvārī.

Fiskālās disciplīnas likums Saeimā tika pieņemts 2013.gada 31.janvārī, un tā ievērošanas uzraudzībai ir izveidota Fiskālā padome. Kopš 2013.gada Latvijā ir ieviesta vidēja termiņa budžeta plānošana, kas balstīta uz normatīvajiem aktiem par vidēja termiņa budžeta mērķiem un prioritārajiem attīstības virzieniem, kā arī uz vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas ietvaru.

Nodrošināta līdzsvarota, reģionāli sabalansēta valsts budžeta līdzekļu piešķiršana pašvaldībām, īpašu atbalstu sniedzot pašvaldībām ar ierobežotākajiem finanšu resursiem (2013.gadā – četrām republikas pilsētām, 89 novadu pašvaldībām; 2014.gadā – četrām republikas pilsētām, 91 novadu pašvaldībai), tādējādi mazinot reģionālo nevienlīdzību finanšu resursu pieejamības ziņā.

Turpmākā rīcība

Turpināt nodrošināt ilgtspējīgu ekonomikas attīstību un atbildīgas fiskālās politikas īstenošanu.

2.2. Nodokļu politika

Lai samazinātu darbaspēka nodokļus (indikatīvi par 9 procentpunktiem), no 2014.gada 1.janvāra samazināta valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likme – no 11 % uz 10,5 % darba ņēmējam un no 24,09 % uz 23,59 % darba devējam, kā arī no 2014.gada 1.janvāra paaugstināts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamais minimums no Ls 45 uz Ls 52,72 jeb 75 *euro* mēnesī. Paaugstināts atvieglojums par apgādībā esošu personu no Ls 70 uz Ls 80 mēnesī no 2013.gada 1.jūlija, bet no 2014.gada 1.janvāra tas tiks paaugstināts uz Ls 115,96 jeb 165 *euro* mēnesī. No 2013.gada 1.janvāra tika samazināta iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme no 25 % uz 24 %, un no 2015.gada 1.janvāra tā tiks samazināta vēl uz 23 %, savukārt no 2016.gada 1.janvāra – uz 22 %.

Veicot grozījumus likumā "Par nekustamā īpašuma nodokli" un ar 2013.gada 1.janvāri nosakot nekustamā īpašuma nodokļa likmju koridoru, kā arī deleģējot tiesības pašvaldībām noteikt nekustamā īpašuma nodokļa likmi, pamatojoties uz likumā noteiktajiem principiem, ir radīti stimuli pašvaldībām veidot pievilcīgu uzņēmējdarbības vidi savā teritorijā un piesaistīt investīcijas.

Sniegts valsts atbalsts nozarēm, kurās ir konkurētspējīgi uzņēmumi ar augstu izaugsmes un eksporta potenciālu un nozīmīgu ieguldījumu pievienotās vērtības pieaugumam. Līdz 2020.gadam pagarināta uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaides piemērošana par veiktajiem ieguldījumiem atbalstāmajos investīciju projektos, vienlaikus nosakot, ka minimālā ieguldījuma summa ir 10 milj. *euro*. Līdz 2020.gadam pagarināta arī uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojuma piemērošana jaunām ražošanas tehnoloģiskajām iekārtām, visā tā darbības laikā saglabājot pamatlīdzekļa vērtību palielinošo koeficientu 1,5. Lai veicinātu pētniecību un attīstību, no 2014.gada 1.jūlija tiek ieviests jauns uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojums pētniecības un attīstības izdevumiem (to darbinieku algas fondam, kuri atbilst zinātniskā personāla un zinātnes tehniskā personāla definīcijai, kā arī pētījumu izmaksām no zinātniskajiem institūtiem), piemērojot palielinošo koeficientu 3.

Lai tuvinātu pievienotās vērtības nodokļa (PVN) standartlikmi kaimiņvalstīs piemērotajām PVN standartlikmēm, sekmējot Latvijas reģionālo konkurētspēju un mazinot pasaules cenu kāpuma izraisīto inflācijas spiedienu uz iedzīvotājiem, veikti grozījumi likumā "Par pievienotās vērtības nodokli" (ar 2013.gada 1.janvāri – Pievienotās vērtības nodokļa likums), kas paredz, ka ar 2012.gada 1.jūliju PVN standartlikme ir samazināta no 22 % uz 21 %.

Lai nodokļu maksātājiem atvieglotu ekonomiskās krīzes rezultātā radušos nodokļu parāda slogu, īstenoti pasākumi Nodokļu atbalsta pasākuma likuma ietvaros. Līdz 2013.gada 1.decembrim pieņemti 1 090 lēmumi par nokavējuma naudas un soda naudas dzēšanu par parāda summu – 940 911,11 lati, atcelti 492 lēmumi par nodokļu atbalsta pasākumu piemērošanu par kopējo parādu summu – 5 822 430,47 lati, savukārt nodokļu atbalsta pasākumu ietvaros faktiski samaksātais parāda apmērs ir 3 347 675,76 lati.

Turpmākā rīcība

Lai sasniegtu NAP2020 stratēģisko mērķi – ienākumu nevienlīdzības mazināšana –, nepieciešams īstenot iesākto iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes samazināšanu 2015.gadā no 24 % uz 23 % un 2016.gadā uz 22 %, kā arī pakāpeniski palielināt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamo minimumu.

2.3. Ēnu ekonomikas apkarošana

Budžeta ieņēmumu rādītājus ir ietekmējusi VID administrējošo darbību rezultātu uzlabošana, ekonomiskās situācijas stabilizēšanās un veiktās izmaiņas saistošajos normatīvajos aktos. 2013.gada 11 mēnešos VID administrētie budžeta ieņēmumi bija 4 372,07 milj. latu, pārsniedzot plānotos ieņēmumus par 4,0 % jeb par 166,58 milj. latu un pārsniedzot 2012.gada attiecīgā perioda ieņēmumus par 5,0 % jeb par 210,02 milj. latu. Sagaidāmā 2013.gada VID administrēto valsts budžeta ieņēmumu plāna izpilde ir 104 %, pārsniedzot ieņēmumu plānu par 182,36 milj.latu.

Nodokļu saistību izpildes līmeņa paaugstināšanai un ēnu ekonomikas mazināšanai VID 2013.gadā aktīvi veicis preventīvos, uzraudzības un kontroles pasākumus.

Īstenojot neregistrētās uzņēmējdarbības un aplokšņu algu apkarošanas pasākumus, preventīvā un uzraudzības darba rezultātā nodokļu ieņēmumi (iedzīvotāju ienākuma nodoklis un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) palielinājās par 3 287,9 tūkst. latu, savukārt kontroles darba rezultātā iemaksai budžetā papildus aprēķināti 4 629,4 tūkst. latu. Stiprinot nodokļu kontroles kapacitāti, 2013.gada 11 mēnešos nodokļu maksātājiem un muitas klientiem kopumā veikts 34 601 kontroles pasākums. Šo pasākumu rezultātā papildus iemaksai budžetā aprēķināti nodokļi un soda nauda 134 217 tūkst. latu apmērā, bet nodokļu maksātāji paši precizējuši nodokļu summas 4 284,63 tūkst. latu apmērā.

Organizētās noziedzības un krāpšanas apkarošanai valsts ieņēmumu un muitas jomā ir būtiska loma ēnu ekonomikas īpatsvara mazināšanā. 2013.gada 11 mēnešos VID muitas jomā atklāto nozīmīgo likumpārkāpumu īpatsvars ir 72 % no kopējā atklāto likumpārkāpumu skaita – par 19 procentpunktiem vairāk nekā 2012.gadā. 2013.gada 11 mēnešos VID atklāta

un pārtraukta 18 organizēto noziedzīgo grupējumu darbība, uzsākti 435 kriminālprocesi un kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti 228 kriminālprocesi.

Turpmākā rīcība

Nepieciešams turpināt uzlabot nodokļu iekasēšanu un īstenot ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumus.

2.4. Eiropas Savienības fondu plānošanas pasākumi

2013.gadā noritēja intensīvs darbs, lai sagatavotos sekmīgai 2014.–2020.gada ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda (turpmāk – ES fondi) plānošanas perioda ieviešanai.

MK 2013.gada 29.janvāra sēdē apstiprināts informatīvais ziņojums par ES fondu investīciju prioritātēm Latvijā 2014.–2020.gadā. Tajā skaidrots Latvijas redzējums par Vienotā stratēģiskā ietvara fondu investīciju prioritātēm 2014.–2020.gada plānošanas periodā, norādot tās atbilstoši EK noteiktajiem tematiskajiem mērķiem un salīdzinot ar EK pozīcijas dokumentu par Partnerības līguma un darbības programmu izstrādi 2014.–2020.gada plānošanas periodam Latvijā.

2013.gada februārī tika uzsāktas tematiskās konsultācijas ar EK par ES fondu plānošanas dokumentiem. Pirms katras tematiskās konsultācijas ar EK tika organizētas sanāksmes ar nozaru ministrijām, pieaicinot sociālos un sadarbības partnerus. Tematiskās konsultācijas ar EK noslēdzās 2013.gada 11.aprīlī. FM turpināja aktualizēt nozaru ministriju piedāvājumus, ņemot vērā NAP2020 noteikto un saņemtos EK komentārus pēc neformālajām tematiskajām konsultācijām.

Līdz 2013.gada aprīļa beigām notika darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" un Partnerības līguma ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam (turpmāk – plānošanas dokumenti) pirmo versiju izstrāde. 2013.gada 17.–23.maijā norisinājās konsultācijas ar EK pārstāvjiem.

MK 2013.gada 4.jūnija sēdē tika apstiprināta Konceptija par ES fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā, kurā izklāstīta informācija par identificētajām vajadzībām, lai izveidotu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ES fondu vadības un kontroles (administrēšanas) sistēmu un pieņemtu lēmumus par sistēmas pilnveidojumiem, ņemot vērā 2012.gada 4.decembrī MK un 20.decembrī Saeimā apstiprināto NAP2020 un ES 2014.–2020.gada plānošanas perioda regulējumu.

2013.gada oktobrī tika saņemti EK komentāri par Partnerības līguma projektu un darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" projektu, pēc tam notika tikšanās ar EK par tās iesniegtajiem komentāriem. Ņemot vērā tikšanās ar EK rezultātus, 2013.gada 19.novembrī MK tika izskatīts FM progresa ziņojums par plānošanas dokumentu izstrādes progresu un panākta vienošanās par nepieciešamajām konceptuālajām izmaiņām plānošanas dokumentos.

2013.gada 17.decembrī MK tika apstiprināts Partnerības līgums ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam un izskatīts informatīvais ziņojums par Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda vadības un kontroles sistēmu 2014.–2020.gada plānošanas periodam.

Attiecībā uz ES budžeta finansējumu lauksaimniecībai un zivsaimniecībai MK 2013.gada 30.aprīļa un 2.jūlija sēdēs akceptēti Latvijas lauku attīstības programmas un Zivsaimniecības rīcības programmas mērķi 2014.–2020.gadu periodam un veicamo pasākumu finansējuma apjomi. Pasākumi izstrādāti atbilstoši NAP2020 un iekļauti 2013.gada 17.decembrī MK apstiprinātajā Partnerības līgumā ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam. Par Kopējās lauksaimniecības politikas tiešo maksājumu ieviešanu veikta padziļināta analīze un nolemts 2014. un 2015.gadā turpināt ieviest vienotā platības maksājumu sistēmu.

Apstākļos, kad kopējais ES budžets lauksaimniecībai un lauku attīstībai 2014.–2020.gadam tika samazināts par 17 %, Latvija sarunās ir panākusi 50 % pieaugumu, salīdzinot ar 2007.–2013.gada budžeta plānošanas periodu. Turklāt Latvijai ir panākts straujākais tiešo maksājumu pieaugums visā ES, un 2019.gadā tiks sasniegts ne vien Baltijas

valstu, bet arī nākamās valsts – Rumānijas – līmenis. Lauksaimniekiem Kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros nodrošināts ES finansējums 2,7 mljrd. *euro* apmērā. No valsts budžeta lauksaimniekiem tiks piešķirts valsts līdzfinansējums 129 milj. latu apmērā lauku attīstībai (tai skaitā investīcijām lauku uzņēmumu pieveidceļu kvalitātes uzlabošanai – 89 milj. latu 2014.–2020.gada periodā un 40 milj. latu papildus valsts tiešo maksājumu nodrošināšanai 2014.gadā).

2013.gadā sadarbībā ar partnervalstīm noritēja aktīvs ES strukturālo un investīciju fondu mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" un Eiropas Kaimiņattiecību instrumenta 2014.–2020.gadam programmu sagatavošanas darbs. Programmēšanas procesā programmu valstis ir noteikušas kopēji risināmās problēmas un piemērotākos sadarbības mehānismus. Pamatojoties uz iepriekšējo sadarbības pieredzi un potenciālajām sadarbības jomām starp programmu valstu partneriem, MK tika apstiprināts un nosūtīts EK Latvijas priekšlikums par Latvijai piešķirtā ERAF finansējuma mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" īstenošanai sadalījumā pa programmām.

Turpmākā rīcība

2014.gada janvārī tiks nodrošināta Partnerības līguma ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam oficiāla iesniegšana EK, kā arī plānota Darbības programmas iesniegšana apstiprināšanai MK un oficiāla iesniegšana EK.

2014.gada pirmajā ceturksnī tiks turpināts darbs, lai nodrošinātu ātrāk uzsākamo specifisko atbalsta mērķu ieviešanas uzsākšanu, kā arī turpināta darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" papildinājuma izstrāde, nacionālo normatīvo aktu izstrāde, skaidrojošo un metodoloģisko materiālu sagatavošana. 2014.gadā EK tiks iesniegta Latvijas lauku attīstības programma un Zivsaimniecības rīcības programmas, lai tās apstiprinātu 2014.gada laikā un Latvijā maksimāli laicīgi uzsāktu jaunā programmēšanas perioda pasākumu īstenošanu.

Tiks turpināta pie ES struktūrfondu mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" programmu izstrāde, nodrošinot to redakciju apstiprināšanu MK. Tiks izstrādātas un apstiprinātas programmu vadības un kontroles sistēmas, lai nodrošinātu programmu īstenošanas uzsākšanu 2014.gadā.

2.5. Ārējā ekonomiskā politika

ĀM turpināja aktīvi strādāt pie valsts konkurētspējas paaugstināšanas un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanas, veidojot efektīvu un vienotu ārējo ekonomisko politiku, radot labvēlīgus priekšnoteikumus eksporta veicināšanai, uzlabojot sadarbības koordināciju ar citām institūcijām ārējo ekonomisko aktivitāšu īstenošanā un sniedzot praktisku un konsultatīvu atbalstu Latvijas uzņēmējiem ārvalstu investīciju piesaistei. Paplašinot sadarbību ar partneriem, tika izveidota Ārējās ekonomiskās politikas koordinācijas padome, lai nodrošinātu vienotu un efektīvu ārējo ekonomisko politiku Latvijas starptautiskās konkurētspējas stiprināšanai. ĀM koncentrējās uz jau apgūto eksporta tirgu potenciāla izmantošanu, to tirgu apgūšanu, kur Latvijai ir priekšrocības, un ekonomisko attiecību veidošanu ar jaunajiem pasaules ekonomikas spēlētājiem. ĀM izmantoja tradicionālos instrumentus – divpusējo ekonomisko kontaktu veidošanu, amatpersonu vizītes, Latvijas uzņēmumu interešu aizsardzību, pozitīva Latvijas ekonomiskā tēla veidošanu, ekonomiskās informācijas apkopošanu un analīzi.

EM nodrošināja Latvijas ekonomisko interešu īstenošanu noslēgto divpusējo ekonomiskās sadarbības līgumu un ES Kopējās tirdzniecības politikas ietvaros. Aktivizējot ekonomisko sadarbību ar Latvijai prioritārajiem un potenciālajiem eksporta tirgiem, noslēgto divpusējo ekonomiskās sadarbības līgumu ietvaros 2013.gadā tika organizētas septiņas Starpvaldību komisijas/Apvienotās komitejas sanāksmes ar Moldovu, Azerbaidžānu, Kazahstānu, Armēniju, Uzbekistānu, Baltkrieviju un Tadžikistānu. Visās notikušajās Starpvaldību komisijas/Apvienotās komitejas sanāksmēs piedalījās uzņēmēji, un paralēli tām norisinājās biznesa forums vai apaļā galda diskusija. Latvijas–Krievijas Starpvaldību komisijas

ekonomiskās, zinātniski tehniskās, humanitārās un kultūras sadarbības jomās sestās sēdes ietvaros 2013.gada 21.novembrī tika apstiprināta "Latvijas–Krievijas Rīcības programma ES" un Krievijas iniciatīvas "Partnerība modernizācijai", kas paredz virkni konkrētu sadarbības projektu dažādās jomās.

Valsts augstāko amatpersonu vizīšu ietvaros īstenota divpusējā un reģionālā sadarbība, īpaši ar Latvijai nozīmīgākajiem un perspektīvākajiem ekonomiskās sadarbības partneriem, veicinot Latvijas eksporta pieaugumu un investīciju piesaisti. Pārskata periodā notikušas Valsts prezidenta vizītes uz Vidusāzijas un Dienvidkaukāza valstīm, Ministru prezidenta vizītes uz Apvienotajiem Arābu Emirātiem, Kataru, Azerbaidžānu, Ķīnu un Japānu, ārlietu ministra vizītes uz Brazīliju, Malaiziju, Indonēziju, Singapūru, Indiju un Mjanmu, kā arī ekonomikas ministra vizītes uz Krieviju, Ukrainu, Turkmēnistānu, Kazahstānu, Lietuvu, Igauniju, Lielbritāniju, Somiju, Moldovu, Franciju un citām valstīm.

ĀM turpināja paplašināt divpusējo līgumtiesisko bāzi. Ar Brazīliju tika noslēgts līgums par bezvīzu režīmu, kas sekmēs arī ekonomisko sadarbību.

ĀM attīstīja sadarbību, īpašu uzmanību pievēršot to jauno tirgu apgūšanai Centrālāzijas un Dienvidkaukāza reģionos, kur Latvijas uzņēmējiem ir būtiskas priekšrocības un interese.

2012.–2013.gadā tika organizēti vairāk nekā 20 eksporta veicināšanas semināri par eksporta iespējām Latvijai potenciālajos un maz apgūtajos Āzijas un Āfrikas valstu tirgos. ĀM regulāri turpināja rīkot goda konsulu un Latvijas uzņēmēju kontaktbiržas. Par veiksmīgu tradīciju ir kļuvuši Ārlietu ministrijas organizētie ikgadējie augsta līmeņa transporta semināri "Transporta koridori starp Āzijas sirdi un pasauli", kas notiek sadarbībā ar Latvijas transporta nozares pārstāvjiem. Minētās aktivitātes Latvijas uzņēmējiem ļāva iepazīties ar uzņēmējdarbības specifiku ārvalstīs un nodibināt vērtīgus biznesa kontaktus.

Intensīvi attīstās sadarbība ar Ķīnu, tai skaitā sadarbības iniciatīvas ar 16 Centrālās un Austrumeiropas valstīm 1+16 formātā. Tā ietvaros notikušas Latvijas un Ķīnas premjerministru tikšanās. 2013.gada novembrī 1+16 foruma ietvaros ārlietu ministrs tikās ar Ķīnas premjeru. Galvenās Latviju interesējošās nozares turpmākās sadarbības izvēšanai ir tranzīts, tirdzniecība, investīciju piesaiste, tai skaitā transporta (aviācijas, ostu, loģistikas) un finanšu sektors.

Kopš 2012.gadā tika atjaunots finansējums divpusējās attīstības sadarbības īstenošanai, katru gadu MK tiek apstiprināts Attīstības sadarbības politikas plāns. Latvija iespēju robežās piedalījās ES attīstības sadarbības mērķu īstenošanā ārpolitikas prioritāšu reģionos – Austrumu partnerības un Centrālāzijas valstīs –, sniedzot ieguldījumu valstu reformu un demokratizācijas procesā, kā arī sekmējot Latvijas ekonomisko un politisko interešu īstenošanu. 2012.–2013.gadā divpusējās attīstības sadarbības īstenošanai pieejamais finansējums bija ap 50 tūkst. latu, kas tika izlietoti tieslietu un reģionālās attīstības jomās Moldovā un Afganistānā, kā arī piešķirot līdzfinansējumu nevalstisko organizāciju projektiem. 2014.gadā divpusējās attīstības sadarbības finansējuma apjoms trīskāršosies.

Caur Latviju uzsākta kravu plūsma no Afganistānas, organizēta starptautiska konference par Ziemeļu apgādes tīkla komercializācijas iespējām, nosūtīts Latvijas pārstāvis NATO kravu tranzīta koordinācijas uzdevumu pildīšanai Uzbekistānā. 2013.gadā tranzītā caur Latviju uz Afganistānu tika nosūtīti aptuveni 20 000 TEU (20 pēdu konteineru vienības) no ASV un Eiropas valstīm, izmantojot gan sauszemes, gan gaisa, gan jūras transportu. Nozīmīgāko tranzīta kravu plūsmu nodrošina ASV aviopārvadājumi uz Afganistānu un atpakaļvirzienā, izmantojot starptautisko lidostu "Rīga". ASV aviopārvadājumi ir ļāvuši turpināt palielināt lidostas ienākumus, nodrošinot aptuveni 80 % no visām lidostā apkalpotajām kravām. Lai gan reversā tranzīta apjoms, izmantojot sauszemes transportu, pagaidām ir salīdzinoši neliels, arī tas 2013.gadā ir turpinājis pieaugt, sasniedzot aptuveni 150 konteinerus.

2013.gada 30.jūlijā MK apstiprināja ĀM izstrādāto informatīvo ziņojumu par diplomātisko pārstāvniecību tīkla attīstību līdz 2020.gadam. 2014.gadā plānots atvērt vēstniecību Indijā.

Turpmākā rīcība

2014.gadā jāturpina īstenot mērķtiecīgu ārējo ekonomisko pārstāvniecību un Latvijas nacionālo ekonomisko interešu aizstāvību ES līmenī un starptautiskajā arēnā. Ārējās ekonomiskās politikas koordinācijas padomei jāturpina darbs, lai nodrošinātu saskaņotu ārējās ekonomiskās politikas veidošanu, pilnveidojot diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību darbību ārējās ekonomiskās darbības jautājumos un turpinot darbu vienota ārējā ekonomiskā tēla izstrādāšanā.

2.6. Uzņēmējdarbības konkurētspēja

MK 2013.gada 28.maija sēdē atbalstītas Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, kuru galvenais mērķis ir veicināt ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu augstāka ienesīguma preču un pakalpojumu ražošanai, tai skaitā rūpniecības lomas palielināšanai, rūpniecības un pakalpojumu modernizācijai un eksporta sarežģītības attīstībai. Nacionālā industriālā politika kā pārnozaru politika paredz īstenot aktivitātes šādās jomās: darbaspēka pieejamības un prasmju pilnveidošana, industriālo telpu un teritoriju pieejamība, finanšu pieejamība, inovācijas veicināšana, eksporta veicināšana un energoresursu izmaksu ierobežošana.

Saskaņā ar Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnēm izstrādātas un MK 2013.gada 28.maija sēdē atbalstītas Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes 2013.–2019.gadam. Latvijas uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšana, mērķtiecīgi pasākumi ārvalstu tiešo investīciju piesaistei un atbalsts komersantiem ārējo tirgu apgūšanai ir galvenie pamatnostādnēs ietvertie rīcības virzieni, kas nodrošinās Latvijas kā investīcijām labvēlīgas vides veidošanu, veicinās tās atpazīstamību starptautiskajā līmenī, sekmēs Latvijas uzņēmumu izešanu ārējos tirgos.

Izstrādāts un tiek īstenots Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāns, nosakot 2013.–2014.gadā veicamos pasākumus uzņēmēju administratīvā sloga mazināšanai, kā arī publisko pakalpojumu un *Doing Business* rādītāju uzlabošanai. Plāna mērķis ir vienkārši un kvalitatīvi pakalpojumi uzņēmējdarbībā: vairāk e-pakalpojumu. Īstenojot plānā iekļautos pasākumus, Latvija līdz šim ir novērtēta augstajā 24.vietā *Doing Business 2014* reitingā, kas ir par vietu augstāk nekā iepriekšējā gada pētījumā. NAP2020 noteiktajos rādītājos 2014.gadam – Latvijai *Doing Business* reitingā noteikta 20.vieta.

Lai mazinātu reiderisma jeb kapitālsabiedrības nelikumīgas pārņemšanas iespējas, nodrošinot augstāku drošības pakāpi pamatkapitāla daļu atsavināšanas kārtībā un būtiskāko dalībnieku (akcionāru) sapulču lēmumu pieņemšanā, kā arī paaugstinātu drošību dokumentu iesniegšanā Uzņēmumu reģistrā, veiktas izmaiņas Komerclikumā un likumā "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru". Papildus tam grozījumi Civilprocesa likumā, kas stājās spēkā 2013.gada 1.jūlijā, paredz izveidot īpašu tiesvedības kārtību dalībnieku (akcionāru) iekšējo strīdu risināšanai jeb dalībnieku (akcionāru) sapulču atsevišķu lēmumu apstrīdēšanai, nodrošinot šādu strīdu izskatīšanu vienā specializētā tiesā (Jelgavas tiesā), divās instancēs un rakstveida procesā.

Ir sekmīgi īstenota un 2014.gadā tiks turpināta programma, kas paredz uzņēmumu ienākumu nodokļa atlaides lielajiem investīciju projektiem.

2013.gadā nodrošināts ES fondu atbalsts komersantiem uzņēmējdarbības tālākai attīstībai. Saskaņā ar Nacionālās industriālās politikas mērķi – veicināt augstāka ienesīguma preču un pakalpojumu ražošanu un attīstību Latvijā –, MK 2013.gada 24.jūlija sēdē tika apstiprināta Augstas pievienotās vērtības investīciju programmas trešā un ceturrtā kārtā, kurā finansējums ir plašāk pieejams maziem un vidējiem komersantiem jaunu un modernu ražošanas iekārtu iegādei. Kopumā programmā plānotais finansējums ir 65 milj. latu. un ir atbalstīta vismaz 760 jaunu darba vietu izveidošana.

MK apstiprināta jauna, Latvijā vēl nebijusi atbalsta programma industriālo zonu izveidei un attīstībai Latvijas reģionos, paredzot 8 milj. latu finansējumu, kas līdz 2015.gadam ļaus sniegt atbalstu vismaz 24 apstrādes rūpniecības uzņēmumiem.

Pirmo reizi Latvijā ir īstenota programma investīciju piesaistei, speciāli atbalstot dalīto pakalpojumu centru izveidi (*shared service centres*). Tā rezultātā ir radītas 863 jaunas, labi apmaksātas darba vietas eksportējošā nozarē.

Izveidoti trīs jauni riska kapitāla fondi, kuri strauji augošos Latvijas uzņēmumos investēs vairāk nekā 20 milj. latu.

Daudzdzīvokļu māju siltināšanas programmai finansējums tika palielināts divas reizes, kopsummā sasniedzot 62 759 949 latus un ļaujot turpināt programmu 2013.gadā. Pateicoties šai programmai, Latvijas būvnieki un būvmateriālu ražotāji sekmīgi pārvarēja krīzi, bet Latvijas iedzīvotāji varēs renovēt ne mazāk kā 800 daudzdzīvokļu ēkas (saskaņā ar apstiprinātajiem projektiem) un samazināt siltuma rēķinus.

Turpmākā rīcība

2014.–2015.gadā, īstenojot Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu, veicami pasākumi uzņēmēju administratīvā sloga mazināšanai, kā arī publisko pakalpojumu un *Doing Business* rādītāju uzlabošanai: nekustamā īpašuma reģistrēšanas jomā – nodrošināt elektroniskas nekustamā īpašuma reģistrēšanas ieviešanu Latvijā; nodokļu un grāmatvedības jomā – izstrādāt jaunu Gada pārskatu likumu; tieslietu jomā – turpināt tiesvedības procedūru uzlabošanu un efektivizāciju, ieviešot elektronisko dokumentu aprites sistēmu tiesu iestādēs un ieviešot tiesnešu specializācijas principu; uzņēmējdarbības uzsākšanas jomā – ieviešot iespēju pieteikt jaundibināmo mikrouzņēmumu darbiniekus reģistrācijai Uzņēmumu reģistrā, nodrošinot vienas pieturas aģentūras principu mikrouzņēmumu dibināšanā.

Nepieciešams turpināt pilnveidot tiesisko regulējumu investoru tiesiskās aizsardzības stiprināšanai, nodrošināt iespēju komercķīlas reģistrāciju veikt pilnīgi elektroniski, vienkāršojot esošās reģistrācijas procedūras un samazinot administratīvo slogu, kā arī uzlabojot komercķīlas tiesības izlietošanas un komercķīlas priekšmeta pārņemšanas valdījumā un atsavināšanas regulējumu; pilnveidot koncernu tiesisko regulējumu, izstrādājot grozījumus Komerclikumā; pilnveidot akcionāru reģistra vešanas kārtību.

Lai pilnveidotu maksātnespējas tiesisko regulējumu, Saeimā otrajā lasījumā pieņemts likumprojekts "Grozījumi Maksātnespējas likumā". Uz trešo lasījumu TM gatavo priekšlikumus, kas paredz izmaiņas attiecībā uz administratora profesiju, tās statusu, kvalifikāciju, kā arī uzraudzību. Paredzēts, ka administrators amata darbībā būs pielīdzināms valsts amatpersonai un uz administratoriem attieksies likumā noteiktie valsts amatpersonas amatu savienošanas ierobežojumi un pienākumi. Paredzēts administratoram piemērot disciplināratbildību, kā arī izveidot vienu administratoru amata pretendentu sarakstu, vienlaikus pārskatot spēkā esošo administratoru pieteikšanās un atteikšanās kārtību no administratoru amata pretendentu saraksta. Papildus tam Maksātnespējas likumā paredzēts precizēt normas, kas attiecas uz tiesiskās aizsardzības procesu, juridiskās personas depozītu, kreditoru prasījumu iesniegšanu, mantas pārdošanu, izmaksām fiziskās personas maksātnespējas procesā. Ar 2015.gadu plānots stiprināt valsts aģentūras "Maksātnespējas administrācija" kapacitāti 58 196 *euro* apmērā, kā arī 2016.gadā un turpmāk ik gadu 54 786 *euro* apmērā pilnveidot maksātnespējas procesa administratoru darbības uzraudzības sistēmu.

Lai veicinātu privātā sektora ieguldījumus pētniecībā un attīstībā, izstrādāt kārtību, kādā uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojums tiek piemērots uzņēmumu ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā, nosakot vadlīnijas pētniecības un attīstības darbību identificēšanai, prasības pētniecības un attīstības projektu dokumentācijai, izmaksu uzskaitēi, nosacījumus uzņēmumu ienākumu nodokļa atvieglojuma piemērošanai, kā arī institucionālo ietvaru uzņēmumu pētniecības un attīstības projektu izvērtēšanai.

Jānodrošina 2007.–2013.gada perioda ES fondu finansēto programmu (kompetences centri, augstas pievienotās vērtības investīcijas, klasteri, biznesa inkubatori) ieviešana un jāuzsāk nākamā plānošanas perioda programmu (ēku siltināšana, finanšu instrumenti) ieviešana.

2.7. Iekšējais tirgus

Lai nodrošinātu vienota parādnieku reģistra un vienotas kredītriska vērtēšanas un uzraudzības sistēmas izveidi, MK 2013.gada 23.aprīļa sēdē akceptēts un iesniegts izskatīšanai Saeimā likumprojekts "Kreditbiroju likums", kurā noteikti kredītbiroja darbības un kredītinformācijas apstrādes nosacījumi, kredītinformācijas glabāšanas termiņi, kā arī kredītinformācijas izsniegšanas noteikumi un atbildība par kredītinformācijas apstrādi.

Izstrādāti un MK atbalstīti grozījumi Negodīgas komercprakses aizlieguma likumā un Reklāmas likumā, kas paredz jaunu sodu politiku patērētāju tiesību aizsardzības un preču un pakalpojumu drošuma jomā, lai nodrošinātu ātru un efektīvu pārkāpumu novēršanu. Ar šiem normatīvajiem aktiem optimizēts un atvieglots uzraudzības iestāžu darbs saistībā ar komercprakses un reklāmas atbilstības normatīvo aktu prasībām izvērtēšanu un spēju efektīvi reaģēt uz iespējamajiem likuma pārkāpumiem, iestādes darbībā liekot uzsvaru uz pārkāpumiem, kas ir būtiski un rada lielāku kaitējumu patērētāju ekonomiskajām interesēm (iestādes darba prioritizēšana un pārkāpumu efektīvāka novēršana).

Stiprināta uzraudzības iestāžu – Patērētāju tiesību aizsardzības centra un Konkurences padomes – kapacitāte, nodrošinot Eiro ieviešanas pasākumu plānā iekļauto uzdevumu izpildi patērētāju tiesību aizsardzībai, efektīvai tirgus uzraudzībai un godīgai konkurencei, kā arī mazināta iespējamā aizliegto vienošanos ietekme uz inflāciju.

Turpmākā rīcība

Jāturpina izstrādāt normatīvo regulējumu patērētāju strīdu risināšanas kārtības uzlabošanai un efektīva alternatīva strīdu izskatīšanas mehānisma ieviešanai, lai nodrošinātu ātrāku un efektīvāku procedūru ārpusstiesas patērētāju strīdu izskatīšanai, palielinātu pušu uzticību lēmumam par strīdu izskatīšanu un palielinātu to lietu skaitu, kurās tiek panākts izlīgums.

Jāstiprina Konkurences padomes pilnvaras pārkāpumu izmeklēšanā un jānodrošina efektīvāka konkurences uzraudzība, izstrādājot likumprojektu "Grozījumi Konkurences likumā", nostiprinot konkurences aizsardzību, samazinot aizliegto vienošanos ietekmi uz patērētāju pirktspēju un uzņēmējdarbību spēcīgas konkurences apstākļos, sekmējot patērētājiem daudzveidīgu labas kvalitātes preču un pakalpojumu izvēli.

Jāizstrādā otrais pasākumu plāns "klusēšanas–piekrišanas" principa ieviešanai un piemērošanai valsts pārvaldes sniegtajos pakalpojumos, lai nodrošinātu administratīvo procedūru vienkāršošanu un novērstu iespējamu atbildīgo iestāžu lēmuma pieņemšanas termiņu neievērošanu, tādējādi samazinot jebkādu izmaksu un negatīvo seku iestāšanos valsts pārvaldes pakalpojumu saņēmējiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem.

Jāizstrādā regulējums pārtikas tirdzniecībā, lai ierobežotu negodīgas tirdzniecības prakses īstenošanu starp tirdzniecībā iesaistītajām pusēm, ierobežojot mazumtirgotāju iepirkuma varas izmantošanu attiecībā pret piegādātājiem, lai līdzsvarotu piegādātāju un mazumtirgotāju intereses preču mazumtirdzniecībā un veicinātu Latvijā ražoto pārtikas produktu patēriņu.

2.8. Transports un telekomunikācijas

Sākot ar 2014.gada 1.janvāri, darbu uzsāks Autoceļu kompetences centrs, kas sniegs starptautiski atzītus kompetentus atzinumus autoceļu tehniskā stāvokļa novērtējuma un būvdarbu kvalitātes jautājumos, veiks mērķtiecīgi virzītu un koordinētu autoceļu nozares pētniecības programmu vadību.

Līdz 2015.gadam turpināsies sliežu ceļa rekonstrukcijas projekta "Rail Baltica 1" īstenošana. Projekta "Rail Baltic 2" ietvaros parakstīta Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Somijas un Polijas transporta ministru kopīga deklarācija, panākot vienošanos par kopuzņēmuma dibināšanu ar mītnes vietu Rīgā un kopīga projekta iesnieguma sagatavošanu ES instrumenta ietvaros un iesniegšanu līdz 2015.gadam.

Lai uzlabotu ostu darbības pārraudzības modeļa efektivitāti un stiprinātu pārvaldes neatkarību un profesionalitāti, veikti grozījumi Rīgas brīvostas pārvaldes un Ventspils brīvostas pārvaldes nolikumos, kā arī tika piesaistīta Pasaules Banka, kas 2013.gada laikā veica pētījumu par Latvijas ostu konkurētspēju un pārvaldību. Pētījuma rezultātā izstrādātās rekomendācijas tiks rūpīgi izvērtētas, un labākās no tām tiks ieviestas.

Šobrīd tiek īstenots līdz šim vērienīgākais lidostas "Rīga" infrastruktūras attīstības projekts, kuru plānots pabeigt līdz 2015.gada beigām. Projekta ietvaros tiek uzlabota lidostas infrastruktūra un kapacitāte drošai un vides prasībām atbilstošai darbībai. Laikposmā no 2011.gada līdz 2013.gada beigām veiksmīgi īstenoja nacionālās aviosabiedrības "AirBaltic" darbības restrukturizācija, un tās rezultātā aviokompānija ir kļuvusi rentabla. Papildus tam turpinās investoru piesaistīšanu, lai sekmētu *AirBaltic* izaugsmi un Rīgas starptautiskās lidostas kā Eirāzijas nozīmes lidojumu centra nostiprināšanos.

Turpmākā rīcība

Nepieciešams uzsākt īstenot Valsts autoceļu sakārtošanas programmu 2014.–2020.gadam, tai skaitā uzsākot ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda specifisko atbalsta mērķu ieviešanu attiecībā uz ieguldījumiem valsts galveno un reģionālo ceļu sakārtošanā un attīstībā.

Nepieciešams uzsākt detalizētu tehnisko izpēti par Eiropas standarta platuma dzelzceļa līnijas *Rail Baltica* Latvijas posmu "Rail Baltic 2" un izveidot valstu kopuzņēmumu ar mītnes vietu Rīgā kopīga projekta iesnieguma sagatavošanai ES instrumenta ietvaros un projekta īstenošanai.

Nepieciešams attīstīt vienotu Latvijas loģistikas piedāvājumu, lai veicinātu jaunu kravu piesaisti un esošo kravu pārvadājumu veidu diversifikāciju.

Nepieciešams turpināt attīstīt lidostu "Rīga" kā rentablu Eirāzijas nozīmes lidojumu centru, veicinot gan pasažieru, gan kravu plūsmas kapacitātes palielināšanu un attīstot infrastruktūru atbilstoši pieaugošajai pasažieru un kravu plūsmai, kā arī attīstīt *AirBaltic* kā reģionālo pārvadātāju un turpināt investora piesaisti uzņēmuma tālākās attīstības nodrošināšanai.

2.9. Informācijas tehnoloģijas, sakari

Lai nodrošinātu optiskā tīkla maģistrāles un vidējās jūdzes izvēršanu, līdz 2015.gadam tiek īstenots projekts par elektronisko sakaru pakalpojumu vienlīdzīgas pieejamības nodrošināšanu visā valsts teritorijā (platjoslu tīkla attīstība), visos plānošanos reģionos tiek veikti optiskā tīkla infrastruktūras projektēšanas darbi un norit būvniecības darbi. No 2014.gada 1.janvāra galalietotājiem Latvijas Valsts televīzijas un radio centrs nodrošinās bez maksas pieejamo televīzijas programmu, sekmīgi noslēgusies iepirkuma procedūra un sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Lattelecom" noteikta kā maksas televīzijas pakalpojuma sniedzēja līdz 2021.gadam.

Turpmākā rīcība

Nepieciešams turpināt uzsāktos darbus platjoslas tīkla attīstībai un pēdējās jūdzes projekta īstenošanu visas valsts teritorijā.

2.10. Enerģētikas politika, tai skaitā energoapgādes un enerģētikas drošības jautājumi

Izstrādātas galvenās enerģētikas attīstības vadlīnijas, līdz 2030.gadam iezīmējot galveno mērķi – konkurētspējīga ekonomika –, veidojot sabalansētu, efektīvu, uz tirgus principiem balstītu enerģētikas politiku, kas nodrošina Latvijas ekonomikas turpmāko attīstību, tās konkurētspēju reģionā un pasaulē, kā arī sabiedrības labklājību. Informatīvais ziņojums "Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai" tika izskatīts un atbalstīts MK sēdē 2013.gada 28.maijā.

Turpinot vienota enerģētikas tirgus izveidi un iekļaujoties kopējā Eiropas tirgū, kas paredzamā nākotnē veicinās enerģētisko neatkarību, energoresursu piegāžu drošību un dažādību, sagatavoti un pieņemti grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā, kas paredz Latvijas elektroenerģijas tirgus atvēršanu pabeigt līdz 2014.gada 1.aprīlim, iesaistot elektroenerģijas tirgū arī mājsaimniecības. 2013.gada 10.decembrī tika atklāts *Nord Pool Spot* tās pašas dienas tirgus Latvijā un Lietuvā. Ar grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā ieviesta elektroenerģijas neto norēķinu sistēma, tādējādi panākot atbalstu izklieštajai enerģijas ražošanai lietotājiem, kuri uzstādījuši mazas jaudas atjaunojamo enerģiju izmantojošas ģenerējošās iekārtas, paredzot patēriņa un ražošanas savstarpēju ieskaiti.

Uzsākot dabasgāzes tirgus liberalizācijas pirmo posmu saskaņā ar ES tiesību aktu prasībām, sagatavoti un MK 2013.gada 26.novembra sēdē atbalstīti grozījumi Enerģētikas likumā, kas paredz trešo personu piekļuves Latvijas dabasgāzes apgādes sistēmai nodrošināšanu, sadales sistēmu operatoru un grāmatvedības nodalīšanu.

EK 2013.gada 14.oktobrī apstiprinātajā Eiropas kopējo interešu projektu sarakstā ir iekļauti energoapgādes drošumu un tīklu integritāti stiprinoši projekti: Latvijas–Igaunijas trešais starpsavienojums, Kurzemes loka projekta posms (Ventspils–Tume–Imanta), Inčukalna pazemes gāzes krātuves modernizācija un attīstība.

Lai nodrošinātu enerģētikas nozares konkurētspējas uzlabošanu, īstenoti MK 2013.gada 13.augusta sēdē atbalstītajā informatīvajā ziņojumā "Komplekss risinājums elektroenerģijas tirgus problemātikai" ietvertie risinājumi par nepieciešamā tiesiskā regulējuma ietvara izveidi un Saeimas ārkārtas sēdē 2013.gada 6. un 7.novembrī pieņemti likumprojekti "Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā", "Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likums" un "Grozījumi likumā "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā"". Vienlaikus ar šo tiesību aktu pieņemšanu tiks ierobežots elektroenerģijas kopējās cenas pieaugums visiem Latvijas elektroenerģijas lietotājiem. Papildus tam, pilnveidojot regulējumu atjaunojamiem energoresursiem, MK 2013.gada 9.aprīļa sēdē tika pieņemts informatīvais ziņojums "Rīcības plāns elektroenerģijas kopējās cenas pieauguma risku ierobežošanai", kas ietver pasākumus, lai ierobežotu obligātā iepirkuma komponentes pieaugumu, paredzot 2013.gadā veicamos risinājumus EM izdoto lēmumu par tiesību piešķiršanu pārdot elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai saņemt garantēto maksu par uzstādīto elektrisko jaudu projektu, kas vēl nav īstenoti, revīzijai un kontrolei, kā arī jau īstenoto projektu pastiprinātai uzraudzībai, lai nodrošinātu, ka komersanti un to īpašumā esošās elektrostacijas izpilda visas uz tiem attiecināmās prasības, tai skaitā par siltumenerģijas lietderīgu izmantošanu. Rīcības plāns paredz, ka tiek veikta enerģijas ražošanas izmaksu analīze atkarībā no enerģijas resursa veida, kā arī koģenerācijas staciju atbalsta intensitātes izmaiņu ietekmes uz siltuma tarifiem izvērtēšana, kā rezultātā iespējama obligātā iepirkuma cenu aprēķināšanas formulu pārskatīšana, samazinot ietekmi uz obligātā iepirkuma komponenti.

Lai pastiprinātu subsidētās elektroenerģijas ražotāju uzraudzību, stiprinātu kontroles mehānismus, kā arī ierobežotu projektu īstenošanas termiņu pagarināšanas iespējas, 2013.gada 30.jūlijā apstiprināti grozījumi MK 2009.gada 10.marta noteikumos Nr.221 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā" un MK 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamus energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību", paredzot ka turpmāk netiks pagarināti termiņi staciju ekspluatācijas uzsākšanai. Lai pārliecinātos, ka obligātā iepirkuma ietvaros elektroenerģijas ražotājiem piešķirtie līdzekļi tiek izmantoti efektīvi un atbilstoši paredzētajiem mērķiem, tika pastiprināta prasību izpildes uzraudzība.

Sekmējot energoefektivitāti, pieņemti MK 2013.gada 12.marta noteikumi Nr.138 "Noteikumi par rūpniecisko energoauditu", kas nosaka kārtību, kādā veicams rūpnieciskais energoaudits – procedūra, ko veic lielajos rūpniecības nozaru uzņēmumos, lai iegūtu informāciju par visām uzņēmuma enerģijas patēriņa struktūrām, kurām nosaka skaitliskā izteiksmē rentablas enerģijas ietaupījuma iespējas un kuras rezultātus apkopo rūpnieciskā energoauditora sagatavotajā un izsniegtajā ziņojumā. Ar MK 2013.gada 2.decembra rīkojumu

Nr.587 atbalstīta Konceptija par Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti prasību pārņemšanu normatīvajos aktos.

Sagatavots un MK 2013.gada 24.aprīļa sēdē pieņemts zināšanai informatīvais ziņojums "Par situāciju biodegvielu ražošanas nozarē", kurā apkopota informācija par līdzšinējo biodegvielas nozares attīstību un sniegti priekšlikumi nozares tālākās izaugsmes sekmēšanai.

Turpmākā rīcība

Lai sasniegtu Stratēģijā 2030 definētos Latvijas enerģētikas politikas ilgtermiņa mērķus, tiks izstrādātas jaunas Enerģētikas politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam. Pamatnostādņēs tiks noteikti konkrēti rīcības virzieni, lai sekmētu energoapgādes drošību, energoresursu efektīvu izmantošanu, nodrošinātu līdzsvarotu, kvalitatīvu, drošu un ilgtspējīgu tautsaimniecības un iedzīvotāju apgādi ar enerģiju.

Lai nodrošinātu elektroenerģijas tirgus pilnīgu atvēršanas pabeigšanu, 2014.gada sākumā MK nepieciešams pieņemt detalizētus noteikumus, kas ļaus elektroenerģijas tirgotājiem jau laikus sagatavot piedāvājumus, kā arī nodrošināt māsaimniecības ar informāciju par to, kā labāk izvēlēties tirgotāju. Lai pilnveidotu elektroenerģijas tirgu vairumtirdzniecības jomā, 2014.gada jūnijā plānots uzsākt *Nasdaq OMX Commodities* biržas kontraktu tirdzniecību Latvijā un Lietuvā. Papildus tam nepieciešama aktīva iesaiste ES elektroenerģijas pārvades tīkla kodeksa (kas reglamentē jaudu allokāciju un sastrēgumu menedžmentu) izstrādē un pieņemšanā.

Lai turpinātu dabasgāzes tirgus liberalizāciju, nepieciešamas diskusijas ar Saeimu, pieņemot grozījumus Enerģētikas likumā, kā arī paredzēts uzsākt gāzes tirgus liberalizācijas otro posmu.

Plānots izstrādāt priekšlikumus jaunai un efektīvai atjaunojamo energoresursu ražošanas atbalsta shēmai.

Plānots turpināt veicināt energoefektivitāti, pilnveidot enerģijas tirgu un enerģijas ražošanu, sekmēt energoinfrastruktūras tīklu attīstību. Līdz 2014.gada 5.jūnijam jānodrošina Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti prasību pārņemšana normatīvajos aktos. Līdz 2014.gada 10.februārim atbilstoši MK 2013.gada 2.decembra rīkojumam Nr.587 plānots apstiprināt MK valsts energoefektivitātes rīcības plānu, Energoefektivitātes likumprojektu, normatīvo aktu grozījumus publiskā iepirkuma jomā, normatīvo aktu grozījumus, lai pēc iespējas agrākā plānošanas stadijā nodrošinātu siltumapgādes un koģenerācijas potenciāla apguves izmaksu un ieguvumu analīzi jaunām un rekonstruējamām iekārtām, kā arī metodiskos norādījumus energoefektivitātes jautājumu iekļaušanai pašvaldību attīstības programmās un energoplānos.

2.11. Būvniecības un mājokļu politika

2013.gada 9.jūlijā Saeimā pieņemts jaunais Būvniecības likums, kas stāsies spēkā 2014.gada 1.februārī. Uzlabojumi būvniecības procesā paredz samazināt lēmumu skaitu, pastiprināt profesionālās atbildības, kompetences un būvniecības darbu kvalitātes prasības, ieviešot Būvniecības informācijas sistēmu (turpmāk – BIS) un pilnībā pārņemot Eirokodeksus. Būvniecības normatīvā regulējuma pilnveide ne vien nodrošinās kvalitatīvāku būvniecības procesu, bet arī palīdzēs Latvijai sasniegt labākus rādītājus starptautiskajos biznesa vides novērtējumos (piemēram, *Doing Business*).

2013.gada 11.jūnijā MK pieņemti grozījumi Vispārīgajos būvnoteikumos, paredzot, ka būvvaldei, izdodot būvatļauju, jānorāda maksimālais būvdarbu ilgums – pieci vai astoņi gadi, kura laikā būve jānodod ekspluatācijā. Tādējādi jebkuram pasūtītājam tiek dots samērīgs laiks, lai veiktu būvdarbus, bet tiek samazināts risks, ka būvniecība notiek nesamērīgi ilgi.

2013.gada 3.septembrī MK pieņemti grozījumi Būvkomersantu reģistrācijas noteikumos, atceļot valsts nodevu par jaunu speciālistu reģistrēšanu būvkomersantu reģistrā un nosakot stingrākus kritērijus iesniegto datu pārbaudei citās valsts informācijas sistēmās, tai skaitā speciālista nodarbinātības pārbaudei Valsts ieņēmumu dienesta informācijas sistēmā, tādējādi netieši mazinot nelegālo nodarbinātību būvniecībā.

2013.gada 21.februārī Saeimā pieņemti grozījumi likumā "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju", kas veicinās dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesību pārņemšanu gadījumā, ja visi dzīvokļi tajā ir privatizēti.

2013.gada 9.jūlijā Saeimā otrajā lasījumā pieņemti grozījumi Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumā, kas risinās problēmas ar lēmumu pieņemšanu kopīpašumā esošajās mājās, kurās līdz šim lēmuma pieņemšanai bija nepieciešama 100 % vienošanās. Tāpat ar grozījumiem iecerēts ieviest dzīvokļu īpašniekiem iespēju norēķināties par pakalpojumiem tieši ar pakalpojuma sniedzēju, lai parādi netiktu pārlikti uz trešajām personām, iedzīvotāju veiktie maksājumi tiktu izmantoti paredzētajam mērķim, kā arī tiktu veicināts savlaicīgs darbs ar parādniekiem.

2013.gada 26.septembrī Saeimā pirmajā lasījumā pieņemti grozījumi Dzīvokļa īpašuma likumā, kas noteiks dzīvokļa īpašuma atsavināšanas kārtību, paredzot pienākumu dzīvokļa īpašuma atsavinātājam un dzīvokļa īpašuma ieguvējam slēgt vienošanos par saistību pāreju uz dzīvokļa īpašuma ieguvēju, noteiks termiņu, ar kuru dzīvokļa īpašuma ieguvējam attiecībā uz izsoles rezultātā iegūtu dzīvokļa īpašumu ir pienākums norēķināties par maksājumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašumu.

2013.gada 25.jūnijā MK pieņemti noteikumi par ēku energoefektivitātes aprēķina metodi un 2013.gada 9.jūlijā – noteikumi par ēku energosertifikāciju, kas nosaka ēku energosertifikācijas kārtību, energoefektivitātes sertifikāta un pagaidu energosertifikāta paraugu, reģistrācijas kārtību, energoefektivitātes salīdzinošo vērtēšanas sistēmu, klasifikācijas sistēmu, energoefektivitātes prasības, kā arī pārbaudes kārtību un termiņus apkures sistēmām. 2013.gada 9.jūlijā MK pieņemti noteikumi arī par neatkarīgiem ekspertiem ēku energoefektivitātes jomā, kas nosaka neatkarīga eksperta kompetences prasības un kompetences apliecināšanas kārtību, neatkarīga eksperta reģistrācijas un uzraudzības kārtību, kā arī neatkarīgu ekspertu reģistra datu saturu un izmantošanas kārtību.

Nodrošināta Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 9.marta Regulas Nr.305/2011, ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK, pilnīga ieviešana attiecībā uz Eiropas tehnisko novērtējumu un būvizstrādājumu tirgus uzraudzību, pieņemot MK 2013.gada 27.augusta noteikumus Nr.701 "Būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kārtība", kuru mērķis noteikt būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kārtību, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību prasību izpildi.

2013.gada 17.septembrī MK pieņemti grozījumi noteikumos par kārtību, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, nosakot rīcību gadījumos, ja veidojas starpība starp mājas kopējā ūdens patēriņa skaitītāja rādījumu un dzīvokļos patērēto ūdeni, dzīvokļu īpašnieku un pārvaldnieka tiesības lemt par vienotu atsevišķajos dzīvokļos uzstādīto ūdens skaitītāju nomaiņu dzīvojamā mājā. Ar grozījumiem tiek mainīta maksas aprēķināšanas kārtība par vairākiem pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu.

2013.gada 29.oktobrī pieņemti MK noteikumi Nr.1185 "Noteikumi par Eiropas tehnisko novērtējumu", kuros noteikta kārtība, kādā Latvijā pilnvaro tehniskā novērtējuma institūcijas un izdod Eiropas tehniskos novērtējumus būvizstrādājumiem.

Turpmākā rīcība

Nepieciešams nodrošināt no Būvniecības likuma izrietošo normatīvo aktu un būvnormatīvu ieviešanu. Nodrošināt Eirokodeksa standartu adaptāciju un Latvijas Nacionālo pielikumu prasību iekļaušanu būvniecību regulējošo normatīvo aktu sistēmā¹.

¹ Saskaņā ar Eirokodeksu standartu nacionālo ieviešanas plānu 2013.–2014.gadam līdz 2014.gada beigām nepieciešams pārtulkot un reģistrēt LVS sistēmā 17 standartus, 31 standartu labojumu un 5 standartu papildinājumus, izstrādāt 26 standartu nacionālos pielikumus, kā arī izstrādāt grozījumus tiesību aktos, paredzot projektēšanu atbilstoši Eirokodeksa standartiem, un informēt profesionāļus, kas darbojas būvkonstrukciju projektēšanas jomā, par Eirokodeksa standartiem atbilstošas projektēšanas īpatnībām.

Nepieciešams pāriet uz elektronisku būvniecības dokumentācijas apriti, līdz 2014.gada 7.martam pabeidzot Būvniecības informācijas sistēmas (BIS) izstrādi un ieviešanu, kas nodrošinās elektronisku būvniecības dokumentācijas apriti un garantēs, ka pasūtītājiem un būvniecības uzraudzības iestādēm būs pieejami visi nepieciešamie dokumenti un ziņas no valsts informācijas sistēmām, kas attiecas uz konkrēto būvi.

Nepieciešams turpināt veicināt mājokļu atjaunošanu un enerģijas efektīvu izmantošanu tajos, piesaistot ES fondu finansējumu, pilnveidojot noteikumus par ēku minimālajām energoefektivitātes prasībām un normatīvos aktos mājokļu jomā, tai skaitā Ministru kabinetā akceptējot Dzīvojamo telpu īres likumprojektu (15.07.2014.), apstiprinot normatīvos aktus atbilstoši grozījumiem Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumā noteiktajam deleģējumam (31.12.2014.), normatīvos aktus saistībā ar valsts dzīvojamo māju privatizācijas pabeigšanu un valsts akciju sabiedrības "Privatizācijas aģentūra" likvidāciju (31.12.2014.), normatīvos aktus par vienotiem nosacījumiem dzīvokļa pabalstu saņemšanai valstī (01.03.2014.) un grozījumus būvnormatīvā LBN 002–01, uzlabojot ēku minimālās energoefektivitātes prasības (01.07.2014.).

2.12. Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība

ZM izstrādājusi priekšlikumus Latvijas nacionālās bagātības – zemes – ilgtspējīgai un efektīvākai izmantošanai un zemes pieejamības nodrošināšanai Latvijas lauksaimniekiem. Tās ietvaros turpinās zemes kreditēšanas programma lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei, uzsākta Valsts zemes fonda izveide un striktāku kritēriju noteikšana lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei, kā arī veikti grozījumi Imigrācijas likumā un likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli". Izstrādāts Zemes pārvaldības likumprojekts, kas paredz, ka pašvaldību zemes fondā iekļautās zemes būs izmantojamas zemes konsolidācijai.

MK apstiprinātas Akvakultūras daudzgadu stratēģiskās pamatnostādnes 2014.–2020.gadam. Pamatnostādnes nosaka vidēja termiņa politiku akvakultūras sektora izaugsmei. Pamatnostādņu mērķis ir konkurētspējīga, produktīva un darbībā ilgtspējīga akvakultūra Latvijā. Pamatnostādnes tiks īstenotas par valsts budžeta līdzekļiem un no piesaistītā Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansējuma.

Izstrādāts Meža nozares attīstības (vidēja termiņa) plāns un uzsākta Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu aktualizācija, iesaistot meža nozares pārstāvjus. Izstrādāta nacionālā metodika Latvijas meža apsaimniekošanas radītās CO₂ piesaistes un SEG emisiju references līmeņa noteikšanai.

Veikti grozījumi Medību likumā, precizējot un papildinot medību saimniecības pamatprincipus, lai nodrošinātu medijamo dzīvnieku sugu populāciju, genofonda un medijamo dzīvnieku apdzīvotās vides aizsardzību un saglabāšanu.

Lai novērstu negodīgas komercprakses īstenošanu valsts teritorijā, no 2013.gada 1.janvāra PVD izveidota Informācijas analīzes un ātrās reaģēšanas daļa, kas darbu koncentrē uz nelegālas komercprakses apkarošanu, tādējādi pasargājot legālās komercprakses īstenošanos no negodīgas konkurences vietējā tirgū.

Lai nodrošinātu patērētāju ar nekaitīgiem augstas kvalitātes piena produktiem un veicinātu šo produktu konkurētspēju gan iekšējā, gan ārējos tirgos, ir uzsākta un 2014.gadā tiks īstenota svaigpiena kvalitātes datubāzes uzlabošana, ar kuras palīdzību tiks nodrošināta svaigpiena kvalitātes izsekojamība un uzlabotas gan paškontroles, gan oficiālās kontroles iespējas.

Nodrošināta ES ārējās robežas pasargāšana no Āfrikas cūku mēra izplatīšanās ES iekšienē, augstā līmenī veicot valsts uzraudzību un kontroli. MK pieņemts normatīvais akts, kas nosaka to dzīvnieku un dzīvnieku barības pārvaldīšanas transportlīdzekļu dezinfekciju, kuri Latvijā iebrauc no Āfrikas cūku mēra skartajām teritorijām (Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas).

Noteikts atvieglojums mazajām lauku saimniecībām likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", paredzot, ka 2014., 2015. un 2016.gadā spēkā ir nosacījums, ka no aplikšanas ar

iedzīvotāju ienākuma nodokli tiek atbrīvotas minētajos gados saņemtās summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

2013.gadā administratīvā sloga mazināšanai un pakalpojumu pieejamībai zemkopības nozarē atklāts ZM Klientu apkalpošanas centrs (turpmāk – KAC). KAC apmeklētāji var saņemt informāciju par ZM un tās sešu padotības iestāžu sniegtajiem vairāk nekā 200 pakalpojumiem (daudziem no tiem var iesniegt dokumentus gan papīra formātā, gan elektroniski). KAC pieejami arī bezmaksas nozares publiskie datori.

Sadarbojoties ar nozares NVO un ražotājiem, noorganizēts vērienīgs pasākums Rīgā "Lauki ienāk pilsētā", kura mērķis bija popularizēt lauksaimniecības nozari un lauku vidi. Savukārt meža nozares popularizēšanas nolūkos īstenoti vairāk nekā 400 dažādi projekta "Meža dienas 2013" pasākumi, sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību īstenoti pasākumi 49 pašvaldībās un organizēta Meža nozares gada balvas "Zelta čiekurs" pasniegšanas ceremonija.

Turpmākā rīcība

2014.gadā jāpabeidz darbs Saeimā pie likumprojekta "Zemes pārvaldības likums", kurš satur nosacījumus nacionāla mēroga Valsts zemes fonda izveidei un darbības uzsākšanai 2014.gadā, kā arī jāveic grozījumi likumā "Par zemes privatizāciju lauku apvidos", precizējot kritērijus lauksaimnieciskās zemes iegādei.

2014.gadā jāveic meža un saistīto nozaru pamatnostādņu aktualizācija, lai nodrošinātu saskaņotību ar plānošanas dokumentiem, tādējādi veicinot meža nozares attīstību.

Lai iegūtu kvalitatīvus piena produktus ar augstu pievienoto vērtību, tiks uzlabota svaigpiena kvalitātes datubāze, kā rezultātā samazināsies slogs piena pircējiem, kā arī kontroles institūcijai.

Tiks izstrādāts jauns Veterināro zāļu aprites likums, lai nodrošinātu kvalitatīvu, drošu un efektīvu veterināro zāļu apriti, kā arī tiks sagatavots Nacionālais rīcības plāns par antimikrobiālās rezistences ierobežošanu un piesardzīgu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu dzīvnieku veselības jomā.

Ar 2014.gadu lauksaimniecībā tiks ieviesta integrētā augu aizsardzība, kas būs saistoša visiem profesionālajiem augu aizsardzības līdzekļu lietotājiem.

Tiks izstrādāts normatīvais regulējums un praksē īstenota sezonas laukstrādnieku nodokļa sistēma augļu un dārzeņu ražotāju sektoram.

3. Efektīva teritoriju pārvaldība, vides un dabas kapitāla saglabāšana

3.1. Reģionālās attīstības plānošana un koordinācija

MK 2013.gada 8.oktobra sēdē tika apstiprinātas Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019.gadam. Pamatnostādnes nosaka reģionālās politikas mērķi – sekmēt reģionu ekonomikas attīstību, sniedzot mērķtiecīgu un koordinētu atbalstu Latvija2030 noteiktajām mērķteritorijām saskaņā ar to attīstības plānošanas dokumentiem, nodrošinot iedzīvotājiem (neatkarīgi no to dzīvesvietas) līdzvērtīgu pieeju pakalpojumiem un darba vietām un panākot visu teritoriju straujāku attīstības tempu, tādējādi nostiprinot to finansiālo un funkcionālo rīcībspēju. Pamatnostādnēs doti galvenie uzstādījumi reģionālās politikas īstenošanā, kā arī plānoti investīciju atbalsta pasākumi infrastruktūras attīstībai pašvaldību teritorijās un virkne papildinošu rīcībspējas stiprināšanas pasākumu.

Lai risinātu ilglaicīgo negatīvo ekonomisko, sociālo un demogrāfisko tendenču kopumu Latgales reģionā un ieviestu īpašu vidēja termiņa attīstības instrumentu, sadarbībā ar Ministru prezidentu un ministriem izstrādāts rīcības plāns Latgales reģiona izaugsmei "Iespēju Latgale". 2012.–2013.gadā plāna ietvaros piesaistīts papildu atbalsts Latgales pašvaldībām uzņēmējdarbības infrastruktūras, tai skaitā autoceļu, sakārtošanai, izveidots Latgales uzņēmējdarbības centrs, kas nodrošina konsultācijas uzņēmējiem un individuālām personām, sniedz atbalstu industriālo zonu atrašanās potenciālajiem investoriem un uzņēmējiem, kā arī organizē pieredzes apmaiņas braucienus un tirdzniecības misijas uzņēmēju grupām, uzņemtas divas filmas par Latgali, lai mazinātu esošos stereotipus par Latgali un popularizētu tās pozitīvu potenciālu, kā arī veikti citi pasākumi.

Turpmākā rīcība

2014.gadā tiks turpināta reģionālās politikas atbalsta instrumentu (tai skaitā pašvaldību finanšu izlīdzināšanas sistēmas un atbalsta programmu pašvaldībām ES fondu plānošanas periodā 2014.–2020.gadam) pilnveidošana, īstenojot Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019.gadam un nodrošinot pašvaldību uzņēmējdarbības atbalsta un pakalpojumu infrastruktūras uzlabošanu.

2014.gadā plānoti vairāki pasākumi ar Norvēģijas finanšu instrumenta atbalstu, piemēram, investīciju piesaistes piedāvājumu sagatavošana, kopienu atbalsta pasākumu īstenošana, Latgales pārstāvniecības Rīgā izveide, reģionālo konkursu īstenošana inovatīvo biznesa ideju atbalstam, attīstības plānošanas speciālistu apmācības u.c., kā arī plānots veikt normatīvo aktu grozījumus speciālistu piesaistei reģionos.

3.2. Pašvaldību attīstība un pārraudzība

2013.gadā tiks izvērtēta administratīvi teritoriālā reforma un sniegti priekšlikumi administratīvi teritoriālās struktūras pilnveidošanai, tai skaitā:

1) izskatīt iespēju veidot lielus novadus ap reģionālās un nacionālās nozīmes attīstības centriem;

2) izstrādāt sistēmu, kā virzīt pašvaldību apvienošanu, lai nodrošinātu reģionālās un nacionālās nozīmes attīstības centru administratīvu sasaisti ar lauku teritorijām (centrs un lauku teritorija vienā novadā);

3) aktualizēt Administratīvo teritoriju un apdzīvotu vietu likumu, lai rastu risinājumu administratīvi teritoriālajā reformā neatrisināto jautājumu īstenošanai;

4) izpētīt nepieciešamību nodot pašvaldībām atsevišķas valsts pārvaldes funkcijas un konsultācijās ar nozaru ministrijām konkretizēt decentralizējamās funkcijas.

MK atbalstīts likumprojekts "Grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvotu vietu likumā". Lai regulētu pašvaldību brīvprātīgu apvienošanu, likumprojektā iestrādātas normas, kas ļaus pašvaldībām apvienoties vēlēšanu starplaikā vai uz kārtējām pašvaldību vēlēšanām. Likumprojektā paredzēts, ka MK nosaka administratīvo teritoriju grupas, kurās attiecīgās pašvaldības var brīvprātīgi apvienoties. Likumprojektā iestrādātas normas, kas paredz izslēgt

no Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma normu par apriņķi un uzdevumu MK sagatavot apriņķu izveidošanas likumprojektu.

2013.gada 21.februārī stājās spēkā grozījumi likumā "Par pašvaldībām", kas paredz, ka tiek nošķirta pašvaldības lēmējvara no izpildvaras un tiek novērstas situācijas, kad pašvaldības domes deputāti hierarhiski ir padoti amatpersonai, kuru viņi paši ir iecēlušī amatā (izpilddirektoram), un ir hierarhiski padoti paši sev kā pašvaldības augstākas lēmēj institūcijas locekļiem (deputātiem).

Šobrīd Saeimā tiek izskatīts VARAM izstrādātais Vietējo pašvaldību referendumu likumprojekts. Tā mērķis ir nodrošināt vietējās pašvaldības iedzīvotājiem iespēju piedalīties vietējās nozīmes jautājumu lemsnā, veicināt pašvaldības iedzīvotāju iespējas ietekmēt pašvaldības domes darbību vietējo iedzīvotāju interesēs, kā arī piešķirt pašvaldības iedzīvotājiem tiesības atlaist pašvaldības domi. Vietējo pašvaldību referendumi ir rīks, kas, no vienas puses, veicina pašvaldības deputātu atbildības palielināšanos par pieņemtajiem lēmumiem un, no otras puses, nodrošina iespēju sabiedrībai iesaistīties un ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu. Likumprojekts paredz, ka pašvaldības referenduma rezultāti ir saistoši pašvaldības domei.

Turpmākā rīcība

2014.gada turpināsies teritoriālās pārvaldes sistēmas pilnveidošana, lai nodrošinātu reģionālās pārvaldes reformu, vietējo pašvaldību sadarbību un decentralizācijas procesa īstenošanu.

3.3. Teritorijas attīstības plānošana

2013.gada beigās noslēdzās Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas (turpmāk – TAPIS) izstrādes pirmā kārtā. Ir sagatavota darba vide, kas aprobežta piecās pilotpašvaldībās – Ventspilī, Durbē, Kuldīgā, Cēsīs un Madonā. Papildus tam tiek ieviesti vienoti datu standarti, kas nodrošinās iespēju iegūt precīzu informāciju par teritoriju dažādos griezumos. TAPIS ieviešanas rezultātā iedzīvotāji un uzņēmēji varēs saņemt nepieciešamo informāciju par zemes izmantošanu, iesniegt priekšlikumus un piedalīties publiskajās apspriešanās elektroniski. Pašvaldības iegūs iespēju centralizēti saņemt plānošanas procesam nepieciešamos elektroniskos pamatdatus, papīra dokumentu aprīte tiks aizstāta ar elektronisku dokumentu aprīti. Savukārt ministrijas un plānošanas procesā iesaistītās valsts pārvaldes institūcijas iegūs aktuālus un ticamus datus plānošanai nacionālā līmenī, vidi plānošanas metodiskai vadībai, lēmumu pieņemšanas administratīvajai uzraudzībai un lēmumu izpildes kontrolei. Valsts pārvaldes iestādes savu nozaru tematisko plānu izstrādes procesā, kā arī lai pārvaldītu savā pārziņā esošos nekustamos īpašumus, varēs piekļūt pašvaldības teritorijas plānojumu datiem.

Turpmākā rīcība

2014.gadā tiks uzsākta Jūras plānojuma izstrāde visai Latvijas jurisdikcijā esošajai jūras telpai. Papildus tam tiks nodrošināta tiesiskās bāzes sagatavošana kompleksi pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem – teritorijas plānojumiem, tai skaitā to saistošajā daļā nosakot apsaimniekošanas nosacījumus un izmantošanas aprobežojumus pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajās īpaši aizsargājamās teritorijās.

3.4. Vides aizsardzība

2013.gadā VARAM izdevies panākt kompromisu ar visām iesaistītajām pusēm, kā arī gūt MK atbalstu vairāk nekā 10 gadus ilgajai iecerei – ieviest depozīta sistēmu dzērienu iepakojumam. MK 2013.gada 23.aprīlī atbalstīja VARAM izstrādāto koncepciju par depozīta sistēmas piemērošanu dzērienu iepakojumam. Koncepcija paredz no 2015.gada 1.janvāra vienlaikus ieviest obligāto depozīta sistēmu gan atkārtoti lietojamam, gan vienreiz lietojamam dzērienu iepakojumam (PET, stikls, metāls).

2013.gada 1.jūnijā stājās spēkā likums "Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās", kas paredz ieviest jaunu kārtību kompensāciju piešķiršanai par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās dabas teritorijās. Tās varēs saņemt kā ikgadējus maksājumus, kuri tiks veikti, kombinējot valsts budžeta un ES fondu līdzekļus. Iecerēts atteikties no sākotnēji iecerētās vienreizējās atlīdzības izmaksas, kura finanšu ierobežojuma dēļ tā arī netika uzsākta. Līdz ar likuma pieņemšanu zemes īpašnieki varēs beidzot saņemt atbalsta maksājumus, kuru ieviešanu paredz jau 2005.gadā pieņemtais likums. Tolaik, krīzes iespaidā samazinoties valsts budžeta iespējām, to izmaksa pilnā apmērā netika sākta.

MK 2013.gada 26.februārī atbalstīts VARAM izstrādātais Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.–2020.gadam. Plāna mērķis ir novērst atkritumu rašanos, iespējami vairāk atkritumus otrreizēji izmantot un pārstrādāt. Plānā apskatīti svarīgākie atkritumu apsaimniekošanas aspekti (pa atkritumu plūsmām, darbības veidiem ar atkritumiem) un iekļautas plānotās likumdošanas iniciatīvas un pasākumi atkritumu apsaimniekošanas turpmākai attīstībai.

Turpmākā rīcība

2014.gadā tiks sagatavoti normatīvie akti depoizīta sistēmas piemērošanai dzērienu iepakojumam un tiks veicināta tās ieviešana.

4. Pārvaldība

4.1. Tiesiskuma stiprināšana

4.1.1. Tiesu darba pilnveidošana

2013.gada 1.septembrī stājās spēkā grozījumi likumā "Par tiesu varu", kas ievieš būtiskas izmaiņas tiesu darba organizācijā un paplašina un precizē tiesas priekšsēdētāja pilnvaras attiecībā uz tiesvedības procesu termiņu uzraudzību tiesā, veicina vienotu tiesu praksi, nodrošina tiesas darba atklātumu, uzrauga tiesas darbinieku darba kvalitāti un apmeklētāju apkalpošanas standarta ievērošanu tiesā, kā arī veicina profesionālās ētikas normu ievērošanu tiesā. Vienlaikus ar minētajiem grozījumiem ir nodrošināta tiesu nolēmumu publicēšana internetā (tiesu portālā www.tiesas.lv (anonimizētā veidā)), lai ikviena persona (gan privātpersonas, gan uzņēmēji) varētu internetā bez maksas iepazīties ar tiesas spriedumiem un lēmumiem. Minētais regulējums ir vērsts arī uz to, lai paaugstinātu tiesas darbības atklātumu un uzticēšanos tiesu darbībai. Tāpat administratīvo procesu tiesā uzlabo un rakstveida procesu kā pamatprocesu tiesvedības stadijā ievieš grozījumi Administratīvā procesa likumā.

Pabeigts darbs pie tiesu kompetenču pārdales jeb pārejas uz "tīrajām tiesu instancēm" kriminālprocesā. Grozījumi likumā "Par tiesu varu" nosaka, ka pakāpeniski tiks pārdalīta kompetence starp Augstākās tiesas tiesu palātām, apgabaltiesām un rajona (pilsētu) tiesām, paredzot, ka pēc reformas pabeigšanas 2016.gada 31. decembrī lietas kā pirmā tiesu instance skatīs rajonu (pilsētu) tiesas, kā apelācijas instance – apgabaltiesas, bet kā kasācijas instance – Augstākā tiesa. Sagaidāms, ka reformas rezultātā tiks izveidota institucionāli vienkāršāka un sabiedrībai saprotamāka tiesu instanču sistēma. Tiesu kompetenču pārdale (pārejas uz "tīrajām tiesu instancēm") arī novērsīs tiesu instanču kompetenču sadrumstalotību, pieejamie tiesu sistēmas resursi (gan finanšu, gan cilvēkresursi) tiks izmantoti pēc iespējas racionālāk, efektīvāk un ekonomiskāk, tiks veicināta arī tiesu pieejamība. Lai pilnībā nodrošinātu, ka no 2015.gada 1.janvāra Augstākā tiesa darbojas tikai kā kasācijas instances tiesa, ir izstrādāts likumprojekts "Grozījumi Kriminālprocesa likumā", nodrošinot tādu lietu pakāpenisku nodošanu apgabaltiesai, kuras šobrīd tiek skatītas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātā kā apelācijas instances tiesā.

Spēkā stājušies grozījumi Civilprocesa likumā un Notariāta likumā paredz, ka tiesas spriedumu izpildei noteiktajā kārtībā izpildāmi notariālie akti, kas taisīti Notariāta likumā noteiktajā kārtībā, kā arī to, kādi notariālā akta formā taisīti līgumi izpildāmi (nododami piespiedu izpildei) Civilprocesa likumā noteiktajā tiesas spriedumu izpildes kārtībā. Tāpat ir noteikti kritēriji šādu notariālo aktu taisīšanai, kā arī noteikta gan procedūra, gan kritēriji šādu aktu vērtēšanai un nodošanai piespiedu izpildei.

Mediācija kā viena no alternatīvajiem strīdu risināšanas veidiem Latvijā pašlaik visvairāk tiek izmantota kriminālprocesa ietvaros, bet ir uzsākts darbs pie šā institūta ieviešanas arī civiltiesisku strīdu risināšanā. Pašlaik civiltiesisko strīdu risināšanā Latvijā darbojas tīrās mediācijas modelis jeb mediācija, kas tiek veikta ārpus tiesvedības procesa, taču mediācijas tiesiskais regulējums nav ietverts normatīvajos aktos, tādēļ ir izstrādāts tiesiskais regulējums, lai Latvijā ieviestu alternatīvu strīdu risināšanas veidu – mediāciju. Mediācijas likumprojekts un tā pavadošais likumprojekts "Grozījumi Civilprocesa likumā" pieņemts Saeimā otrajā lasījumā.

Lai strīdu izšķiršanā celtu sabiedrības uzticēšanos šķīrējtiesas institūtam kā alternatīvai valsts tiesām, ir izstrādāts un atbalstīts MK Šķīrējtiesu likumprojekts un likumprojekts "Grozījumi Civilprocesa likumā". Šķīrējtiesu reformas mērķis ir paaugstināt to uzticamību, lai veicinātu komercdarbības vides attīstību, kā arī atslogot tiesu sistēmu. Likumprojekts nodrošinās efektīvu un taisnīgu civiltiesisku strīdu izšķiršanu šķīrējtiesā. Izstrādājot minētos likumprojektus, šķīrējtiesas process iespēju robežās pielāgots ANO 1985.gada 21.jūnija UNCITRAL Starptautiskās komercšķīrējtiesas Parauglikumam un 1985.gada 10.jūnija

Ņujorkas Konvencijai par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu, tādējādi iecerētais šķīrējtiesu tiesiskais regulējums ir saskaņots ar starptautisku un pasaulē akceptētu šķīrējtiesas procesu.

2013.gada janvārī ir uzsākta tiesnešu darba profesionālā novērtēšana, kuras mērķis ir veidot visaptverošu un konsekventu cilvēkresursu attīstības politiku tiesu varas darbības kontekstā. Sākotnējo posmu, kurā tiek pārvērtēti visi esošie tiesneši, ir plānots pabeigt līdz 2016.gadam, pēc tam tiesneši tiks vērtēti reizi piecu gadu periodā. Jaunā tiesnešu darba profesionālās novērtēšanas sistēma nodrošinās juridisko pamatu un motivāciju patstāvīgai tiesnešu darba profesionālās kvalifikācijas celšanai, kā arī dos iespēju pievērst lielāku uzmanību to tiesnešu darbam, kuru profesionālā darbība novērtēta kā pilnveidojama.

Turpmākā rīcība

Tiesu darba efektivizācijā jāturpina darbs pie tiesu kompetenču pārdales jeb pārejas uz "tīrajām tiesu instancēm" civilprocesā, izstrādājot grozījumus Civilprocesa likumā. Pašlaik norit darbs pie apgabaltiesām (kā pirmās instances tiesām) piekritīgo lietu kompetenču pārdales, un attiecīgi priekšlikumi grozījumiem Civilprocesa likumā attiecībā uz daļu lietu kategorijām jau ir iesniegti Saeimā. Jau iesniegto grozījumu spēkā stāšanās plānota 2014.gada laikā. Darbs ir turpināms pie grozījumu izstrādes normatīvajos aktos, paredzot rīcību ar civillietām, kuras nav izskatītas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā līdz 2016.gada 31.decembrim, kas ir tiesu kompetenču pārdales pārejas posma beigu termiņš.

4.1.2. Civiltiesību, krimināltiesību un kriminālsodu izpildes politika

2013.gada 1.aprīlī stājās spēkā grozījumi Krimināllikumā, ieviešot Kriminālsodu politikas koncepciju. Praksē vērojama pozitīva tendence koncepcijas mērķu sasniegšanā – brīvības atņemšanas sodam alternatīvo sodu – piespiedu darbs un naudas sods – piemērošanas īpatsvars salīdzinājumā ar 2012.gadu ir palielinājies par 15 %. Ja 2012.gadā tikai 34 % no piemērotajiem sodiem bija naudas sods un piespiedu darbs, tad pēc grozījumu spēkā stāšanās 2013.gadā tas ir palielinājies līdz pat 49 %. Vienlaikus par 15 % ir samazinājies arī vidējais piespriestais brīvības atņemšanas soda termiņš. Tādējādi ir būtiski palielinājies to notiesāto skaits, kas sodu izcieš sabiedrībā. Savukārt saskaņā ar Krimināllikuma grozījumu pārejas noteikumiem no ieslodzījuma vietām, pamatojoties uz tiesas nolēmumu, tika atbrīvotas 232 personas, t.i., 4 % no visām personām, kas atrodas ieslodzījuma vietās.

Apstiprināta MK Ieslodzījuma vietu infrastruktūras koncepcija un uzsākti sagatavošanās darbi tās īstenošanai – jauna cietuma būvniecība Latvijā. Koncepcijā noteikti jauni ieslodzījuma vietu izvietojuma un izveides pamatprincipi, kas ilgtermiņā ļaus panākt starptautiskiem standartiem atbilstošu ieslodzījuma vietu sistēmu.

MK atbalstīta Preventīvo piespiedu līdzekļu koncepcija, kas paredz Latvijā izveidot preventīvo piespiedu līdzekļu sistēmu, kas ļautu efektīvāk cīnīties ar vardarbību sabiedrībā. Preventīvie piespiedu līdzekļi ir pasākumi, kas vērsti uz vardarbības novēršanu, savlaicīgi reaģējot uz vardarbības risku, lai panāktu konkrētu personu aizsardzību un visas sabiedrības lielāku drošību. Koncepcijā paredzētie risinājumi ir īpaši būtiski kontekstā ar vardarbības ģimenē un dzimumnoziedzumu risku. Pašlaik notiek darbs pie Preventīvo piespiedu līdzekļu likumprojekta izstrādes.

Latvija 2013.gada 7.martā ir parakstījusi Eiropas Padomes 2007.gada 25.oktobra konvenciju par bērnu aizsardzību pret seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību (Lanzarotes konvencija), kas nosaka dalībvalstīm pienākumus un prasības, kuru izpilde ir vērsta uz šādu mērķu sasniegšanu: 1) nepieļaut un apkarot bērnu seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību pret bērniem; 2) aizsargāt to bērnu tiesības, kuri cietuši no seksuālas izmantošanas un seksuālas vardarbības; 3) veicināt sadarbību valstī un starptautisko sadarbību pret bērnu seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību pret bērniem.

Saeimā atbalstīti grozījumi Civilprocesa likumā un saistītos likumos, kas ievieš civiltiesisko aizsardzību vardarbības gadījumā. Grozījumu mērķis ir radīt mehānismu, lai

personas, pret kurām ir vērsta jebkāda fiziska, seksuāla, psiholoģiska vai ekonomiska vardarbība, būtu iespējams aizsargāt arī ar pagaidu civilprocesuāliem līdzekļiem – pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļiem. Likumprojekts paredz no vardarbības un vajāšanas cietušajām personām iespēju pēc savas iniciatīvas civilprocesa ietvaros vērsties tiesā, tai skaitā ar Valsts vai pašvaldību policijas starpniecību, un lūgt tiesu noteikt ierobežojumus vardarbīgajai personai.

Stājies spēkā jaunais rīcībspējas tiesiskais regulējums, kas pamatots ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām. Izmaiņas rīcībspējas tiesiskajā regulējumā ir saistāmas ar to, ka personām vairs nevarēs tikt atņemta rīcībspēja pilnā apmērā, bet tiesa personām varēs noteikt rīcībspējas ierobežojumu dažādos apjomos atkarībā no personas spējām.

Turpmākā rīcība

Pēc Mediācijas likumprojekta un grozījumu Civilprocesa likumā pieņemšanas Saeimā būs nepieciešams turpināt darbu pie mediācijas jomu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem par kandidāta pieteikšanās kārtību, mediatora sertifikācijas un sertificēta mediatora atestācijas pārbaudījumu saturu un kārtību, komisijas darbību un kompetenci, mediatora sertifikāta paraugu, kā arī sertifikācijas un atestācijas maksu.

Tiks turpināta šķīrējtiesu regulējuma virzība Saeimā. Šķīrējtiesu likumprojekta mērķis ir noteikt šķīrējtiesu izveidošanas kārtību un darbības pamatprincipus, lai nodrošinātu civiltiesisku strīdu efektīvu un taisnīgu izšķiršanu šķīrējtiesā.

Krimināltiesību un kriminālsodu izpildes politikā nepieciešams izstrādāt ieslodzīto veselības aprūpes modeļus (ietverot Latvijas Cietumu slimnīcas attīstības modeli) – pabeigt darbu pie Ieslodzīto veselības aprūpes koncepcijas projekta izstrādes, kur paredzēts iekļaut ieslodzīto veselības aprūpes galveno konstatējamo problēmu risinājumus. Nepieciešams uzsākt jaunā cietuma projektēšanu sadarbībā ar Igaunijas ekspertiem, kā arī turpināt ieslodzījuma vietu pilnveidošanu, izvērtējot iespēju ieviest starptautisko cilvēktiesību kontroles organizāciju rekomendācijās noteiktos 4 m² uz vienu ieslodzīto. Nepieciešams turpināt darbu pie Preventīvo piespiedu līdzekļu likumprojekta izstrādes un Piespiedu ietekmēšanas līdzekļu izpildes likuma pilnveides.

Civiltiesību modernizācijas jomā jāpabeidz darbs pie dalīta īpašuma tiesiskā regulējuma pilnveides, paredzot tiesisko regulējumu piespiedu dalīta īpašuma tiesisko attiecību izbeigšanai. Tāpat plānots turpināt darbu pie grozījumiem Civillikumā attiecībā uz apbūves tiesību institūta ieviešanu, kas nodrošinās regulējumu situācijās, kad nedzīvojamās ēkas vai inženierbūves tiks būvētas uz citai personai piederošas zemes.

Turpināms darbs tiesu e-pakalpojumu ieviešanā, izstrādājot attiecīgus grozījumus Civilprocesa likumā, lai nodrošinātu iespēju arī elektroniski iesniegt dokumentus tiesā.

Likumu jaunrades procesa kvalitātes uzlabošanā plānots sagatavot priekšlikumus pārmerīgās jaunrades mazināšanai tiesiskā regulējuma jomā, kā arī radīt priekšnoteikumus pārāk detalizēta un sīkumaina tiesiskā regulējuma novēršanai.

4.1.3. Korupcijas apkarošana un novēršana

KNAB prioritārajās jomās atklāti koruptīvi noziegumi, veikta apjomīga un komplicēta pirmstiesas izmeklēšana kriminālprocesos, kas saistīti ar korupciju valsts un pašvaldību, kā arī to kapitālsabiedrību veiktajos publiskajos iepirkumos. Kā nozīmīgākās jāmin divas apjomīgās – Latvenergo amatpersonu un *Daimler* – lietas.

Kopumā 2012.gadā KNAB izmeklētāji ir uzsākuši 29 kriminālprocesus, šogad pirmajos sešos mēnešos 25 kriminālprocesus. Savukārt kriminālvajāšanas uzsākšanai pērn nosūtītas 12 krimināllietas pret 60 personām, šogad 14 kriminālprocesi pret 45 personām.

Veiktas nozīmīgas izmaiņas Krimināllikumā un Kriminālprocesa likumā, lai nodrošinātu efektīvāku piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu attiecībā uz juridiskajām personām par koruptīviem nodarījumiem. Izmaiņas paredz precīzāk definēt to personu loku,

kurām var piemērot piespiedu ietekmēšanas līdzekļus, kā arī iespēju izdalīt atsevišķā lietvedībā procesu pret juridisko personu, ļaujot piemērot piespiedu ietekmēšanas līdzekli uzņēmumam arī gadījumos, kad fiziskā persona vēl nav notiesāta. Saskaņā ar minētajiem grozījumiem piespiedu ietekmēšanas līdzekli varēs piemērot privāto tiesību juridiskajai personai, tai skaitā valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrībai, kā arī personālsabiedrībai.

Īstenojot NAP2020 izvirzīto mērķi izcilas uzņēmējdarbības vides radīšanai, noziedzīgu nodarījumu atklāšana valsts institūciju dienestā un valsts amatpersonu saukšana pie administratīvās atbildības par likumā noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpumiem, kā arī preventīvo pasākumu īstenošana ir vērsta arī uz korupcijas mazināšanu un vienlīdzīgas konkurences nodrošināšanu uzņēmējdarbības videi. Par sekmīgu darbu korupcijas ietekmes mazināšanā liecina starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* Korupcijas uztveres indeksa dati. Kopš 2011.gada šogad ir vērojams kāpums par 4 punktiem, sasniedzot 53 punktus no 100, tādējādi pirmo reizi Latvija nav to valstu vidū, kur korupcija ir uzskatāma par nopietnu problēmu. Salīdzinot ar kaimiņvalstīm, Lietuva šogad sasniegusi 57 punktus, savukārt Igaunija – 68 punktus no 100.

4.1.4. Partiju finansēšana un priekšvēlēšanu aģitācija

Daļēja valsts budžeta finansējuma ieviešana un politisko partiju finansēšanas sistēmas pilnveidošana ir nepieciešama, lai mazinātu naudas lomu politikā – mazinātu politisko partiju atkarību no atsevišķu privātpersonu ziedojumiem un viņu interesēm, kā arī stiprinātu partiju administratīvo kapacitāti un sabiedrības uzticēšanos partijām. 2012.gadā tika uzsākta politisko partiju finansēšana no valsts budžeta, piecām politiskajām partijām un to apvienībām kopumā saņemot 431 257 latus 2012.gadā un 359 686 latus 2013.gadā. Vienai politiskajai partijai tika pārtraukta valsts budžeta finansējuma izmaksa, jo stājās spēkā KNAB lēmums par partijas saukšanu pie administratīvās atbildības saistībā ar tādu pārkāpumu, kas liedz saņemt valsts budžeta dotācijas.

Mazināta nelegāli iegūto līdzekļu pretlikumīga izmantošana politisko partiju finansēšanā, pamatojoties uz grozījumiem Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā (stājās spēkā 2013.gada 1.janvārī), kas paredz, ka politiskajām partijām iemaksātos finanšu līdzekļus, kuru izcelsmi ziedotājs nevar pierādīt, tām jāieskaita valsts budžetā, nevis jāatmaksā ziedotājam.

Samazināts partijām pieļaujamais priekšvēlēšanu izdevumu apmērs reklāmas izvietojšanai, labdarībai un sponsorēšanai un kalendāra gada laikā pieļaujamais dāvinājumu (ziedojumu) apmērs. Turklāt Priekšvēlēšanu aģitācijas likumā ieviests aģitācijas aizliegums televīzijā mēnesi pirms vēlēšanām, kas varētu mazināt partijām turpmāk nepieciešamā finansējuma apmēru. Likumā noteikta vienota aģitācijas kārtība pirms pašvaldību, Saeimas un EP vēlēšanām, tai skaitā paredzot administratīvo resursu izmantošanas aizliegumu.

2012.gada 11.decembrī stājās spēkā grozījumi likumā "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu", nosakot aģitācijas finansēšanas kārtību pirms tautas nobalsošanas, par likuma ierosināšanu un par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu, tai skaitā paredzot arī aģitācijas finansēšanas kārtību un aģitācijas izdevumu apmēra ierobežojumus.

4.1.5. Valsts amatpersonu darbības kontrole un sabiedrības informēšana

Lai pilnveidotu tiesisko regulējumu attiecībā uz valsts un pašvaldību dotāciju un subsīdiju piešķiršanu un izlietošanu, 2013.gada 1.janvārī stājās spēkā grozījumi likumā "Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu". Šobrīd ar ieinteresētajām institūcijām tiek saskaņoti grozījumi likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", lai pilnveidotu tiesību normas, kas nosaka valsts amatpersonas statusa attiecināšanu uz personām, kas rīkojas ar valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļiem un mantu.

Lai novērstu iespējamās korupcijas un interešu konflikta riskus lēmumu pieņemšanas procesā pašvaldībās, 2013.gada 1.jūlijā stājās spēkā grozījumi likumā "Par pašvaldībām", kas nodrošina lēmējvaras nodalīšanu no izpildvaras pašvaldībās.

Grozījumi likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" paredz nodrošināt informāciju sabiedrībai par valsts amatpersonu darbībā konstatētajiem šā likuma pārkāpumiem. Šādas informācijas publiska pieejamība ļauj sabiedrībai novērtēt konkrētu amatpersonu rīcību un veicina sabiedrības uzticēšanos valsts un pašvaldību institūcijām. Atbilstoši likumā noteiktajai kārtībai KNAB mājaslapā 2012.gadā tika publicēti 63 un 2013.gadā – 161 paziņojums par valsts amatpersonu izdarītajiem pārkāpumiem.

Turpmākā rīcība

Īstenojot koncepciju par korupcijas risku samazināšanu valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās, KNAB turpina darbu, lai ieviestu pretkorupcijas iekšējās kontroles pasākumus visās valsts un pašvaldību institūcijās, tai skaitā palielinot institūciju vadītāju lomu interešu konfliktu novēršanā.

4.2. Sabiedrības drošība

4.2.1. Drošības un tiesību aizsardzības politika

Lai izveidotu ilgtermiņa drošības un tiesību aizsardzības politiku, kā arī efektīvu sabiedriskās kārtības nodrošināšanas modeli, par prioritāti tika noteikta dienestos strādājošo amatpersonu sociālo garantiju un veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšana. Saistībā ar minēto ir sagatavots koncepcijas projekts "Par jaunu darba samaksas sistēmu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm", paredzot amatpersonu algu noteikt atbilstoši veicamajiem uzdevumiem un ieņemamajam amatam un nodrošināt normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildi un iedzīvotājiem sniedzamo pakalpojumu kvalitāti.

Jāatzīmē, ka, īstenojot pasākumu kompleksu, tai skaitā izdarot vairākus grozījumus ārējos normatīvajos aktos, panākts, ka, sākot ar 2013.gadu, visām iekšlietu sistēmas amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm uzturdevas kompensācijas integrētas atalgojumā, palielinot to par Ls 30 (neto). Papildus tam 2014.gadā ir paredzēta atalgojuma palielināšana iekšlietu nozares amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm sakarā ar minimālās mēneša darba algas paaugstināšanu un mēnešalgu izlīdzināšanu. Atlīdzības palielinājums Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Valsts policijas un Valsts robežsardzes un to padotībā esošo koledžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm no 2014.gada 1.janvāra būs vidēji ap Ls 40 mēnesī pēc nodokļu samaksas. Papildus tam IeM strādāja pie Valsts policijas turpmākās attīstības ilgtermiņa stratēģisko pamatvirzienu un būtiskāko uzdevumu noteikšanas, kā arī risinājumu meklēšanas policijas darbinieku motivācijai atbilstoši viņu darba rezultātiem un karjeras izaugsmes perspektīvām.

2013.gadā īstenots pasākumu komplekss organizētās noziedzības un smagās starptautiskās noziedzības apkarošanai, tai skaitā izstrādāts jauna politikas plānošanas dokumenta projekts – Organizētās noziedzības novēršanas un apkarošanas plāns 2014.–2016.gadam, lai turpinātu valsts intervenci cīņā ar tāda veida noziegumiem, kas būtiski ietekmē ekonomiskos un tiesiskos procesus valstī.

2013.gadā IeM izstrādāja koncepciju "Par Valsts policijas Iekšējās drošības biroja pārveidošanas par iekšlietu ministra pārraudzībā esošu institūciju risinājumiem", lai nodrošinātu efektīva mehānisma izveidošanu to amatpersonu iespējamo pārkāpumu noskaidrošanai un minēto amatpersonu saukšanai pie atbildības, kuras veic izmeklēšanas darbības (izskatīta MK 2013.gadā 30.jūlija sēdē).

Paredzēts pakāpenisks atlīdzības apmēra palielinājums valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzējiem līdz MK 2009.gada 22.decembra noteikumos Nr.1493 "Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem

izdevumiem un to izmaksas kārtību" paredzētajam apmēram (iepriekš vairāku gadu garumā bija paredzēta samazinātā atlīdzība par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu).

Lai izveidotu kvalitatīvu drošības un tiesībsardzības iestāžu izglītības sistēmu dienestu personāla sagatavošanai un profesionālās kvalifikācijas celšanai, IeM ir izstrādājusi Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm profesionālās izglītības attīstības koncepciju 2014.–2017.gadam, kas paredz visās IeM sistēmas koledžās ieviest un īstenot ārpus formālās izglītības apgūtās profesionālās kompetences atzīšanu, kā arī noteikt, ka, sākot ar 2016.gada 1.jūliju, neviena amatpersona nedrīkst ieņemt virsnieka amatu bez amata prasībām atbilstošas augstākās izglītības.

Papildus tam IeM sistēmas iestādēs tika turpināta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, īpašumu pārvaldīšanas, apsaimniekošanas un materiāltehniskā nodrošinājuma (apgādes), kā arī grāmatvedības, personāla uzskaites funkciju centralizācija, lai atbrīvotu dienestus no tiem neraksturīgo funkciju veikšanas, tādējādi efektīvizējot to tiešo funkciju veikšanu.

Turpmākā rīcība

Ir nepieciešama IeM sistēmas iestādēs strādājošo amatpersonu sociālo garantiju un veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšana, ieviešot uz jauniem principiem balstītas darba samaksas sistēmu IeM sistēmas iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm. Papildus tam ir nepieciešams turpināt darbu pie Iekšējās drošības biroja izveides, kas savu darbību varētu uzsākt ar 2015.gadu, lai novērstu korupcijas riskus IeM sistēmas iestādēs.

Lai IeM dienesti varētu sekmīgi īstenot savas funkcijas, ir svarīgi uzlabot to materiāltehnisko nodrošinājumu.

Nepieciešams turpināt uzsāktās reformas, izvērtējot IeM sistēmas koledžās izstrādātās profesionālās sagatavošanas programmas.

4.2.2. Noziedzības novēršana

MK 2013.gadā 17.decembra sēdē ir atbalstīta Latvijas Republikas valsts robežas integrētas pārvaldības koncepcija 2013.–2018.gadam, lai stiprinātu valsts drošību, saglabājot līdzsvaru starp valsts robežas drošības pasākumiem un tirdzniecības veicināšanu, kā arī ieviešot modernāku un efektīvāku ceļotāju plūsmas pārvaldību.

MK 2013.gada 20.augusta sēdē atbalstītas Bērnu noziedzības novēršanas un bērnu aizsardzības pret noziedzīgu nodarījumu pamatnostādnes 2013.–2019.gadam. To mērķis ir samazināt bērnu noziedzību, novērst noziedzīgu uzvedību veicinošus faktorus, kā arī uzlabot bērnu drošību, aizsargājot tos no veselības un dzīvības apdraudējuma. Papildus tam ir izstrādātas Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, kurās noteikti trīs rīcības virzieni un tiem pakārtoti pasākumi cilvēku tirdzniecības novēršanas politikas īstenošanai vidējā termiņā: cilvēku tirdzniecības profilakse, cilvēku tirdzniecības apkarošana, sadarbības koordinācija un informācijas apkopošana.

Izstrādāti grozījumi normatīvajos aktos, lai tiesībsargājošajām iestādēm būtu iespēja maksimāli efektīvi vērsties pret tiem, kas par godīgu uzņēmējdarbību uzskata iedzīvotāju, īpaši jauniešu, pakļaušanu atkarībai no tā sauktajām "legālajām narkotikām", kā arī tiku ieviesta pagaidu aizlieguma sistēma, ja pēkšņi tirgū parādīsies kāda jauna narkotiska vai psihotropa viela, kuras ietekmi ir nepieciešams izpētīt un pieņemt attiecīgu lēmumu – atļaut vai aizliegt tās lietošanu. Ieviests un pietiekami efektīvi darbojas jauns pakalpojums – iespēja iedzīvotājiem IeM un Valsts policijas mājaslapā ziņot par nelegālā alkohola, cigarešu un narkotiku tirdzniecības vietām, atzīmējot tās interaktīvā kartē.

2013.gadā uzsākta Nacionālā kriminālizlūkošanas modeļa izveide. Tas uzlabos visu tiesībsardzības iestāžu sadarbību noziedzības apkarošanas jomā – IeM iestāžu pārstāvji iepazinās ar pieredzi kriminālizlūkošanas modeļa ieviešanā Igaunijā, Dānijā un Vācijā, lai izstrādātu Nacionālā kriminālizlūkošanas modeļa vadlīnijas un priekšlikumus kriminālizlūkošanas informācijas aprites sistēmas darbības pilnveidošanai.

Turpmākā rīcība

Nemot vērā sabiedrībai aktuālus notikumus, ir svarīgi strādāt pie atkarību izraisošo procesu un vielu lietošanas izplatības ierobežošanas, tai skaitā atkarību izraisošo vielu pieejamības mazināšanas bērniem un jauniešiem. Līdz ar to ir svarīga valsts pārvaldes iestāžu, pašvaldību un nevalstisko organizāciju darbību koordinēšana narkotisko un psihotropu vielu un to atkarības izplatības ierobežošanai un kontrolei.

4.3. Attīstības plānošanas sistēmas darbības pilnveidošana

2013.gadā VK administrētā projekta "Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē" 4.2.aktivitātes "Funkciju auditu veikšana" ietvaros tika veikts pētījums "Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums", kura galvenie secinājumi iekļauti PKC sagatavotajā MK informatīvajā ziņojumā "Par politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu 2007.–2013.gadam īstenošanu un priekšlikumiem attīstības plānošanas sistēmas darbības uzlabošanai", kā arī plāna projektā "Attīstības plānošanas sistēmas darbības uzlabošanas pasākumu plāns 2014.–2016.gadam", kas izsludināti saskaņošanai Valsts sekretāru sanāksmē 2013.gada 5.decembrī.

Attīstības plānošanas sistēmas pārraudzības un koordinācijas modelis pilnveidots, Attīstības plānošanas sistēmas likumā nosakot Nacionālās attīstības padomes izveidošanu, kā arī nostiprinot PKC lomu attīstības plānošanā un koordinācijā.

Turpmākā rīcība

Nepieciešams stiprināt starpnozaru jeb horizontālo politikas līmeņa plānošanu, vienlaikus nodrošinot skaidru un pārskatāmu plānošanas dokumentu hierarhiju. Papildus tam ir nepieciešams stiprināt mērķu pieeju attīstības plānošanā, ieviest nozaru izdevumu auditu sistēmu, nodrošinot regulāru, uz pierādījumiem balstītu valsts budžeta izdevumu lietderības un politiku īstenošanas efektivitātes novērtēšanu, kā arī uzlabot ietekmes novērtējumu kvalitāti un pielietojumu.

Nepieciešams arī nodrošināt attīstības plānošanas un budžeta plānošanas procesa saskaņotību, pastāvīgi uzlabojot jauno politikas iniciatīvu izstrādes un vērtēšanas procesu un tā sasaisti ar vidēja termiņa mērķu sasniegšanu.

4.4. Valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reforma

EM izstrādātie likumprojekti "Publisko personu kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības likums", "Grozījumi Valsts pārvaldes iekārtas likumā", "Grozījumi likumā "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju"", "Grozījums Likumā par budžetu un finanšu vadību" un "Grozījumi likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā"" ir iesniegti izskatīšanai Saeimai un pieņemti pirmajā lasījumā, likumprojekts "Grozījums Likumā par budžetu un finanšu vadību" ir pieņemts arī otrajā lasījumā.

Ar Ministru prezidenta 2012.gada 29.jūnija rīkojumu Nr.233 izveidotā darba grupa sagatavoja informatīvo ziņojumu, kas izskatīts MK 2013.gada 11.jūnija sēdē. Informatīvajā ziņojumā iekļautas rekomendācijas par valsts līdzdalības nepieciešamību kapitālsabiedrībās, kā arī kapitālsabiedrību turpmāko juridisko statusu un to pārvaldītāju.

Turpmākā rīcība

Nepieciešama turpmāka PKC un EM sadarbība ar Saeimu valsts kapitālsabiedrību reformas īstenošanā un likumprojektu izskatīšanas procesā Saeimā.

Nepieciešams uzsākt iestāšanās sarunas par pievienošanos OECD darba grupai par valsts kapitāla pārvaldīšanas un privatizācijas praksi.

4.5. Gatavošanās Latvijas prezidentūrai ES Padomē

2013.gadā turpinājās darbs, kas saistīts ar sagatavošanos Latvijas pirmajai prezidentūrai ES Padomē 2015.gada pirmajā pusē. Ir izveidots nepieciešamais institucionālais koordinācijas mehānisms un loģistikas atbalsta struktūras, tai skaitā izveidots Latvijas prezidentūras ES Padomē sekretariāts (sekretariāts). Sekretariāta mērķis ir nodrošināt savlaicīgu un kvalitatīvu Latvijas sagatavošanos prezidentūrai ES Padomē un atbilstoši kompetencei koordinēt darbu prezidentūras laikā. 2013.gada 26.aprīlī izveidota Latvijas prezidentūras ES Padomē koordinācijas padome Ministru prezidenta vadībā.

2013.gadā sekretariāts ir apkopojis informāciju par Latvijas prezidentūras laikā potenciāli organizējamiem pasākumiem, konkrētu pasākumu rīkošanu noteiks tas, cik aktuāla ES līmenī šī tēma būs attiecīgajā laikposmā. 2012.gada 11.decembrī MK atbalstīja Austrumu partnerības samita un Piektās Āzijas–ES valstu izglītības ministru konferences organizēšanu Latvijā. 2013.gada 23.oktobrī Latvijas prezidentūras ES Padomē koordinācijas padome provizoriski atbalstīja ne vairāk kā 10 neformālo Ministru padomju sanāksmju organizēšanu un 200 pasākumu rīkošanu Latvijā tās prezidentūras laikā. Tāpat padome nolēma aicināt EK atbalstīt Digitālās programmas asamblejas, augsta līmeņa konferences e-veselības jautājumos un e-veselības tīkla pārstāvju sanāksmes un UNESCO Pasaules preses brīvības dienas 2015 organizēšanu Latvijā.

Lai dotu iespēju ikvienam izteikt viedokli par Latvijas prezidentūras darba programmu, 2013.gada rudenī Rīgā, Jelgavā Valmierā, Ventspilī, Rēzeknē un Briselē notika sabiedriskās diskusijas par tās sagatavošanas principiem. Latvija ir iezīmējusi trīs prezidentūras prioritātes – ES konkurētspēja, informācijas sabiedrības stiprināšana, ES labklājības un drošības telpas veidošana ES kaimiņu reģionos. Gatavojoties Austrumu partnerības samitam Rīgā, kopā ar partneriem tiks definēti turpmākie darbības virzieni Austrumu partnerības politikas un iniciatīvu ietvaros.

2013.gadā sekretariāts ir parakstījis sadarbības protokolu ar 70 nevalstiskajām organizācijām. Tāpat notiek regulāra sadarbība ar sociālajiem partneriem par prezidentūras sagatavošanas jautājumiem.

2013.gada maijā noslēdzās prezidentūrā tieši iesaistītā personāla apzināšana. Kopskaitā tie ir 1140 valsts pārvaldes iestāžu darbinieki. Prezidentūras centralizēto saturisko mācību programmu par ES jautājumiem nodrošina Eiropas Publiskās administrācijas institūts sadarbībā ar Valsts administrācijas skolu un sekretariātu. Mācību cikls ilgst no 2013.gada maija līdz 2014.gada septembrim. Angļu valodas mācību programmu nodrošina uzņēmums SIA "Skrivanek Baltic", to koordinē Valsts administrācijas skola. Angļu valodas mācību programma prezidentūras sagatavošanā un nodrošināšanā iesaistītajiem norisināsies no 2013.gada marta līdz 2014.gada pavasarim. Sadarbībā ar Francijas institūtu Latvijā tiek turpināta franču valodas apmācība.

Ir izstrādāts normatīvais regulējums motivācijas sistēmai (piemaksas, prēmijas, papildu atvaļinājums), lai sekmētu Latvijas prezidentūras ES Padomē 2015.gadā veiksmīgu norisi.

Gatavojoties Latvijas prezidentūrai, tika stiprināta divpusējā sadarbība ar Īriju un Lietuvu pieredzes pārņemšanai par prezidentūras darba organizāciju. Notika Īrijas Eiropas lietu valsts ministres L.Kreitonē darba vizīte Latvijā, Valsts prezidenta A.Bērziņa darba vizīte Īrijā, Īrijas premjerministra E.Kenija darba vizīte Latvijā. Visās vizītēs tika apspriesti aktuālie Īrijas ES prezidentūras jautājumi. Lietuvas prezidentūras laikā ir notikušas vairākas tikšanās par prezidentūras organizēšanas aspektiem, tai skaitā par loģistikas jautājumiem, delegāciju koordinēšanu un uzņemšanu, drošības prasību izpildi. Latvijas pārstāvji novērotāju statusā piedalījās Lietuvas prezidentūras atklāšanas ceremonijā, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas sēdē un Lietuvas Austrumu partnerības samita norises iepazīstināšanas pasākumā.

4.6. Valsts pārvaldes efektivitātes uzlabošana

4.6.1. Publiskie pakalpojumi un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldība

MK 2013.gada 12.februārī atbalstīja VARAM izstrādāto koncepciju "Par publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidi". Koncepcijas mērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem ērtāku un pieejamāku valsts pārvaldi. Lai sasniegtu koncepcijā izvirzītos mērķus, rīcība plānota vairākos rīcības virzienos: (1) vienota normatīvā un metodiskā ietvara izstrāde; (2) pakalpojumu elektronizācija un optimizācija; (3) vienota klātienē klientu apkalpošanas attīstība; (4) finansēšanas un maksāšanas kārtības noteikšana; (5) koordinēšanas un vadības mehānisma noteikšana. Izstrādāts Publisko pakalpojumu likumprojekts.

MK 2013.gada 15.janvārī atbalstīta koncepcija "Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības organizatoriskais modelis", kas paredz organizēt valsts IKT pārvaldību tā, lai spētu izmantot visu valsts pārvaldes iestādēs uzkrāto kompetenci un pieredzi vienotai valsts IKT pārvaldībai. Valsts IKT pārvaldības mērķis ir efektīvi izmantot un attīstīt valsts IKT arhitektūru, tehniskos resursus, procesus un cilvēkresursus valsts pārvaldes procesu un valsts attīstības prioritāšu atbalstam.

MK 2013.gada 1.oktobrī atbalstīja Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, kuru mērķis ir, nodrošinot iespēju ikvienam izmantot IKT sniegtās iespējas, veidot uz zināšanām balstītu ekonomiku un uzlabot kopējo dzīves kvalitāti, sniedzot ieguldījumu publiskās pārvaldes efektivitātes, valsts konkurētspējas, ekonomiskās izaugsmes paaugstināšanā un darbavietu radīšanā.

4.6.2. Administratīvā sloga mazināšana

Nodrošināta VK un Latvijas Darba devēju konfederācijas kopīgi rīkoto konferenču "Labāks regulējums efektīvai pārvaldībai" organizācija. Lai padarītu valsts sniegtos pakalpojumus labākus un efektīvākus, Valsts kanceleja 2013.gadā 5.novembrī nodeva sabiedrības rīcībā divus jaunus instrumentus – speciālo interneta vietni www.mazinamslogu.gov.lv un mobilo aplikāciju "Futbols". Ministru kabineta sēdē izskatīts Valsts kancelejas sagatavotais informatīvais ziņojums par ministriju un to padotībā esošo iestāžu pārskatiem par padarīto 2013.gada pirmajā pusgadā atbilstoši izvirzītajiem mērķiem administratīvā sloga mazināšanā.

Saeimā pirmajā lasījumā atbalstīti grozījumi Zemesgrāmatu likumā, Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumā un grozījumi likumā "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā", lai vienkāršotu procedūras nekustamā īpašuma tiesību reģistrēšanas jomā. Grozījumi paredz, ka likumā noteiktos gadījumos valsts datubāzēs esošo datu aktualizācija notiek, savstarpēji iegūstot datus un neiesaistot nekustamā īpašuma īpašnieku. Tādējādi tiks paplašināts tās informācijas apjoms, kuru valsts vienotā datorizētā zemesgrāmata saņem no citām valsts informācijas sistēmām tiešsaistes datu pārraides režīmā, samazinot administratīvo slogu personām.

Izveidota Civilstāvokļa aktu reģistrācijas informācijas sistēma, kas nodrošina iespēju veikt civilstāvokļa aktu reģistrāciju un izsniegt šo faktu apliecinājošus dokumentus jebkurā pašvaldības dzimtsarakstu nodaļā, tādējādi pakalpojuma saņemšanas vietu pēc iespējas pietuvinot cilvēkam, kā arī samazinot administratīvo slogu privātpersonai. Civilstāvokļa aktu reģistrācijas informācijas sistēmas ietvaros attīstīti pieci e-pakalpojumi, kuru ietvaros ikvienai fiziskai personai ir iespēja pieprasīt un saņemt civilstāvokļa aktu reģistrāciju apliecinājošu dokumentu.

Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likums (stājās spēkā 2013.gada 1.janvārī) un tam pakārtotie MK noteikumi paredz dzimtsarakstu infrastruktūras modernizācijas pasākumus, pilnveidojot laulības noslēgšanas un paternitātes atzīšanas tiesisko regulējumu, veicinot ģimenes valsts politikas attīstību.

4.6.3. Valsts pārvaldes cilvēkresursu politika

2013.gadā tika uzsākts darbs pie atlīdzības fondu pakāpeniskas izlīdzināšanas valsts budžeta iestādēs, lai nodrošinātu vienādas iespējas noteikt līdzvērtīgu darba samaksu līdzīgiem amatiem dažādās iestādēs, kas veicinās darba efektivitātes paaugstināšanos, kā arī kvalificētu speciālistu piesaisti valsts pārvaldē. Gan šim mērķim, gan minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai no 2014.gada 1.janvāra ir nodrošināts nepieciešamais finansējums valsts budžetā.

MK tika apstiprināta Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcija, kas paredz izveidot efektīvu, uz vienotiem personālvadības procesiem balstītu cilvēkresursu pārvaldības sistēmu, kā arī efektīvu cilvēkresursu institucionālās vadības un koordinācijas sistēmu, kas veicina informācijas tehnoloģiju izmantošanu valsts pārvaldē.

Lai motivētu darbiniekus turpināt darbu valsts pārvaldē, ir izstrādāti un pieņemti vairāki grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā, nosakot motivācijas instrumentus darbiniekiem par sekmīgu ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumu īstenošanu un godīgas konkurences veicināšanu, nodokļu iekasēšanas un muitas politikas sekmīgu īstenošanu, kā arī valsts budžeta izdevumu mazināšanu un efektīvu valsts pārāda vadību.

Turpmākā rīcība

2014.gadā notiks darbs pie Publisko pakalpojumu sistēmas pilnveides koncepcijas īstenošanas un IKT pārvaldības organizatoriskā modeļa koncepcijas ieviešanas, kā arī digitālā satura un citu produktu veidošanas un e-pakalpojumu attīstības atbilstoši Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņem 2014.–2020.gadam.

Jāturpina pilnveidot valsts pārvaldes institucionālā uzbūve, kā arī profesionālas, efektīvas uz rezultātu orientētu valsts pārvaldes izveide, nodrošinot cilvēkresursu caurredzamu piesaisti un publiskās pārvaldes darbības kvalitātes instrumentu ieviešanu un atsakoties no publiskai pārvaldei neraksturīgu uzdevumu īstenošanas un pakalpojumu sniegšanas. Jānodrošina klientorientētu pakalpojumu attīstība, veicinot pakalpojumu pieejamību vienas pieturas aģentūru un e-pakalpojumu ietvaros. Nepieciešams turpināt pilnveidot lēmumu pieņemšanas un sabiedrības līdzdalības instrumentus publiskajā pārvaldē, nodrošinot izsvērtas, sabiedrību iesaistošas un uz faktiem balstītas ilgtspējīgas politikas plānošanu un īstenošanu.

5. Kultūrtelpa

5.1. Kultūra un kultūras mantojuma saglabāšana

Sarīkoti XXV Vispārējie latviešu Dziesmu un XV Deju svētki (2013.gada 30.jūnijs–7.jūlijs). Svētkos piedalījās 40 600 dalībnieku – 1697 Latvijas kolektīvi, tai skaitā 96 mazākumtautību kolektīvi un individuālie izpildītāji skatēs, 28 ārvalstu kolektīvi un 57 latviešu diasporas kolektīvi. Īstenoti 195 starpsvētku pasākumi un 62 svētku pasākumi.

KM sadarbībā ar Kultūras aliansi un kultūras nozares pārstāvjiem izstrādājusi kultūrpolitikas pamatnostādņu 2014.–2020.gadam "Radošā Latvija" projektu. Vienlaikus ir izstrādātas 15 kultūras nozaru un starpnozaru attīstības stratēģijas – katras nozares detalizētāks rīcības plāns šo pamatnostādņu īstenošanai.

Veicināta radošo industriju attīstība Latvijā. VKKF izveidotas divas jaunas mērķprogrammas 2013.gadā – radošo industriju pilotprojektiem un arhitektūras un dizaina eksportam. Sadarbībā ar VK izstrādāts pētījums "Latvijas radošo industriju darbība un priekšnoteikumi nozares mērķtiecīgai attīstībai". Pētījumā aktualizēti dati par Latvijas radošajām industrijām un sniegtas rekomendācijas par radošo industriju attīstības scenārijiem. Turpinās darbs pie radošā kvartāla "Tabakas fabrika" projekta attīstības, tai skaitā Baltijas jūras reģiona līmenī. Notiek ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam rīcības plāna projekta "Izglītības iestāžu un uzņēmumu sadarbības veicināšana Baltijas jūras reģionā caur jauna līmeņa radošo centru TAB FAB" īstenošana.

Pārskata periodā tika pabeigts Latvijas Nacionālās bibliotēkas būvdarbu posms, kā arī uzsākti darbi ēkas nodošanai ekspluatācijā un svinīgai atklāšanai 2014.gada 29.augustā.

Īstenota Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra lasīšanas veicināšanas programma "Bērnu un jauniešu žūrija". Minētajā programmā iesaistījās 576 bibliotēkas (tai skaitā 101 skolas bibliotēka), vairāk nekā 17 tūkstošu jauno lasītāju un 44 mazākumtautību skolas. Īstenota VKKF mērķprogramma vērtīgo grāmatu iepirkumam publiskajās bibliotēkās un Publisko bibliotēku grāmatu iepirkuma mērķprogramma publiskajām bibliotēkām nacionālās identitātes un sabiedrības saliedētības veicināšanai.

2013.gadā īstenoti vairāki ERAF līdzfinansēti projekti kultūras resursu digitalizācijas, pieejamības digitālajā vidē un e-pakalpojumu izstrādes jomā. Izveidota Latvijas digitālās kultūras kartes mobilā aplikācija. LNB digitalizēti 669 804 objekti. LNB sāka piedāvāt sabiedrībai septiņus jaunus e-pakalpojumus, kas nodrošina digitālā krājuma izmantošanu.

Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai un pārmantošanai īstenots projekts "Satiec savu meistarību". Minētā projekta ietvaros notika pasākumi 104 norišu vietās Latvijas pilsētās un novados. Projektā līdzdarbojās 253 meistari.

Īstenots plānotais VKKF budžeta pieaugums, un, salīdzinot ar 2012.gadu, tas 2013.gadā kopumā pieaudzis par 17%. Veiksmīgi īstenotas VKKF mērķprogrammas "Profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšana reģionos", kā arī īstenotas Kurzemes, Latgales, Zemgales un Vidzemes kultūras programmas, nodrošinot kultūras attīstību un pieejamību reģionos.

2013.gadā spēkā stājies Filmu likuma 11.pants, kas nosaka valsts budžeta līdzfinansējumu ārvalstu filmu uzņemšanai Latvijā.

Atsākts darbs pie Latvijas Kultūras kanona iedzīvināšanas, izstrādāts pētījums par Latvijas kultūras kanona attīstības metodoloģiskajiem principiem un kritērijiem, organizēts konkurss vidusskolēniem "Latvijas kultūras kanons 21.gadsimta jauniešiem", atbalstīti vairāki projekti.

Ar ES struktūrfondu līdzfinansējumu uzlabota kultūras infrastruktūra un pieejamība kultūras norisēm Latgalē – 2013.gada 24.aprīlī atklāts Rotko mākslas centrs Daugavpils cietoksnī, 2013.gada 19.maijā atklāts Austrumlatvijas reģionālais daudzfunkcionālais centrs "Latgales vēstniecība Gors", kā arī tiek īstenoti vairāki projekti kultūras mantojuma saglabāšanas jomā.

Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku procesa nepārtrauktības un pēctecības nodrošināšanai uzsākta gatavošanās XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem

2015.gadā (trīs svētku māksliniecisko koncepciju konkursi, lielkoncertu programmu izstrāde, repertuāra sagatavošana un apguve, starpsvētku pasākumu organizēšana). Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku procesā iesaistījušies aptuveni 80 000 bērnu un jauniešu.

Nodrošināta atbalsta sniegšana Rīgas – Eiropas kultūras galvaspilsētas – kultūras pasākumu sagatavošanai, noslēgti 44 līgumi par projektu īstenošanu.

Turpmākā rīcība

Jāizstrādā nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas un tālāk nodošanas normatīvais regulējums un Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanas un attīstības plāns 2014.–2018.gadam. Paredzēts sniegt metodisko atbalstu Latvijas un latviešu diasporas mākslinieciskajiem kolektīviem un atbalstīt pasākumus Dziesmu un deju svētku tradīcijas norises vietu uzlabošanai.

Plānots īstenot vairākas aktivitātes, ņemot vērā kultūras mantojuma saglabāšanas nozīmi nacionālās identitātes uzturēšanā, – Latvijas Republikas simtgades kultūras programmas izstrāde, Raiņa un Aspazijas 150.jubilejas gada programmas sagatavošana, Latvijas dalības nodrošināšana Venēcijas arhitektūras biennālē 2014.gada jūnijā, darba turpināšana pie Latvijas Kultūras kanona attīstības, Radošās darbības nedēļas organizēšana no 12. līdz 18.maijam.

Nepieciešams panākt bērnu un jauniešu iesaistīšanos Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku procesā, gatavojoties XI Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem.

5.2. Nacionālā identitāte un sabiedrības saliedētība

5.2.1. Pilsoniskās sabiedrības stiprināšana un integrācija

2013.gadā Eiropas Pilsoņu gada pasākumu ietvaros ar valsts atbalstu tika organizēta virkne pasākumu un sarīkotas vairākas konferences par sabiedrības saliedētību.

Tika nodrošināta institūciju un sabiedrības iesaiste integrācijas politikas īstenošanā. Darbojas gan Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padome, gan konsultatīvās padomes – Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvā padome, Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai.

Eiropas Kopienas nodarbinātības un sociālās solidaritātes programmas "PROGRESS 2007–2013" projekta "Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija" ietvaros 2013.gadā tika īstenotas iniciatīvas, kas veido izpratni par romu tautības cilvēkiem un viņu integrāciju Latvijas sabiedrībā.

Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda programmas ietvaros atbalstīti 14 projekti latviešu valodas apguvei. Darbu turpina Nacionālais integrācijas centrs. Tā uzdevums ir informēt sabiedrību un atbalstīt imigrantu un nepilsoņu integrāciju. 2013.gadā centrs sniedzis 600 konsultāciju.

5.2.2. Nacionālā identitāte

2012.–2013.gadā īstenots Latvijas Republikas proklamēšanas 95.gadadienai veltītais skolēnu pilsoniskās un patriotisma audzināšanas pasākumu cikls "Mana Latvija". 2013.gada nogalē īstenoti skolēnu radošo darbu konkursi, veltīti Latvijas Tautas frontes 25.gadadienai. Notikuši skolēnu pašpārvalžu pieredzes apmaiņas pasākumi sešos reģionos un salidojums 2013.gada 17.–18.oktobrī.

Atbalstīta romu – tradicionālās Latvijas mazākumtautības – iekļaušana ES programmā "Jaunatne darbībā". 2013.gadā programmas "Jaunatne darbībā" ietvaros Latvijā tika īstenoti četri projekti. Minēto projektu sagatavošanā un īstenošanā iesaistīti 17 romu tautības jaunieši, savukārt aptuveni 40 romu kopienas jaunieši iesaistīti kā mērķauditorija.

2013.gadā LVA organizējusi metodikas kursus, pedagogu meistarklases, konsultācijas, izglītojot pedagogus, tai skaitā latviešu valodas skolotājus, kuri strādā ar pieaugušajiem, kā arī

skolotājus, kuri mācību procesā izmanto satura un valodas integrētas apguves (CLIL) metodiku; turpinājusi izstrādāt LAT2 mācību komplektus sākumskolai (no 1. līdz 3.klasei), metodisko literatūru, pilnveidojusi/papildinājusi tīmekļa vietnes www.valoda.lv apakšvietni "Māci un mācies latviešu valodu" un organizējusi CLIL konferenci (2013.gada 8.novembrī).

Lai sekmētu latviešu valodas kā svešvalodas apguvi, LVA 2013.gadā izstrādājusi astoņus materiālus (piemēram, mācību līdzekļi, latviešu valodas funkcionālo līmeņu apraksti A1, A2 līmenim).

Lai sekmētu skolu jauniešu izpratni par latviešu valodas kā valsts valodas nozīmību un sekmētu valodas lietojumu, LVA 2013.gadā nodrošināja Dzimtās valodas dienas pasākumu (22.02.2013.), divus pasākumus Smiltenes (09.–10.05.2013.) un Rūjienas (03.–04.10.2013.) novada jauniešiem par valodas jautājumiem un Eiropas valodu dienu pasākumu ciklu (apmēram 18 pasākumu 20.09.2013.–04.10.2013.).

Uzsākts darbs pie piecu īsfilmu cikla un metodoloģiskā materiāla izveides par Latvijas vēsturi un konstitucionālajiem pamatiem. Sniegts atbalsts Latvijas Nacionālo kultūras biedrību asociācijas organizētajam mazākumtautību festivālam "Vienoti dažādībā".

Ar VVC līdzdalību valsts atbalstu saņēmušas 36 latviešu nedēļas nogales skolas. SIF "Ārpusskolas aktivitāšu" projektu konkursā valsts atbalstu ir saņēmušas četras vasaras nometnes un viena vasaras skola, kurās piedalījās Latvijas un latviešu diasporas bērni, kā arī "Pilsoniskās līdzdalības veicināšanas programmas" ietvaros finansējumu saņēma projekts "3 x 3 ģimeņu saiets Īrijā 2013". VSIA "Latvijas Koncerti" organizēja trīs izrāžu turnejas Skandināvijā, kontinentālajā Eiropā, Īrijā un Lielbritānijā. Martā Omskā notika deportāciju atcerei veltīts klasiskās mūzikas koncerts.

Sadarbībā ar Latvijas televīziju un VKKF Nacionālais Kino centrs 2013.gadā izveidoja piecas dokumentālās filmas "Latvijas kods". Sadarbība turpinās, un Latvijas televīzija demonstrē Latvijas filmas.

Organizēts konkurss par atbalstu daudzpusīga kultūras medija izveidei. Konkursa ietvaros valsts atbalstu darbības nodrošināšanai 2013.gadā guva privātie mediji: akciju sabiedrības "Lauku Avīze" iknedēļas kultūras izdevums "Kultūrziņas" un interneta platforma, kā arī sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Dienas Mediji" iknedēļas kultūras izdevums "Kultūras Diena un Izklaide" un portāls www.kulturasdiena.lv.

Turpmākā rīcība

Nepieciešams turpināt iesāktos pasākumus sabiedrības integrācijas un pilsoniskās sabiedrības attīstības jomā, tai skaitā nodrošināt atbalstu Latviešu diasporai (atbalstīt "3 x 3" un "2 x 2" nometņu kustību, Latvijas profesionālo kolektīvu izrādes un koncertus diasporas kopienu centros).

Nepieciešams turpināt darbu pie koncepcijas par jauna Latvijas sabiedriskā elektroniskā medija izveidi.

2014.gadā tiks uzsākts darbs, lai izvērtētu valodas situācijas dinamiku 2011.–2014.gadā un salīdzinātu ar sasniegto 2004.–2010.gadā.

Nepieciešams sniegt atbalstu latviešu valodas lietojuma vides attīstībai un kvalitatīvai latviešu valodas apguvei Latvijā un ārvalstīs.

6. Latvijas ārpolitika

6.1. Latvijas ārpolitika

6.1.1. Divpusējās attiecības

Tradicionāli cieša ir bijusi Baltijas valstu sadarbība. 2013.gadā Latvija bija prezidējošā valsts Baltijas Ministru padomē, par savām prioritātēm izvirzot reģiona konkurētspējas veicināšanu un uzņēmējdarbības vides uzlabošanu, sadarbības nostiprināšanu ar Ziemeļvalstīm un reģionāla līmeņa enerģētikas un transporta infrastruktūras attīstību. 2013.gadā tika noslēgta jauna Baltijas valstu vienošanās par sadarbību tūrisma jomā, reklamējot Baltijas valstis kā vienotu tūrisma galamērķi tālajos reģionos. Baltijas valstu, kā arī Polijas un Somijas transporta ministri parakstīja deklarāciju par *Rail Baltica* kopuzņēmuma (ar mītnes vietu Rīgā) dibināšanu, tādējādi paužot politisku apņemšanos īstenot šo projektu.

Turpinājās Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbības stiprināšana. Pēdējo gadu laikā NB8 formāts ir kļuvis starptautiski atpazīstams. Latvijas intereses reģionālā kontekstā bija vērstas uz tālāku Baltijas jūras reģiona kā viena no Eiropā dinamiskāk augošajiem reģioniem statusa nostiprināšanu. Latvija aktīvi iesaistījās ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam rīcības plāna sagatavošanā.

Latvija turpināja ciešu sadarbību ar Ziemeļvalstīm, Vāciju un Poliju kopīgas nostājas veidošanai par ES nākotni, ES daudzgadu budžeta ietvaru un citiem kopīgo ārpolitikas prioritāšu jautājumiem, tai skaitā Austrumu partnerības iniciatīvas veicināšanu ES.

Šīs valdības laikā īpaši aktīvas bija Latvijas un Vācijas attiecības. Rīgā viesojās Vācijas ārlietu ministrs G.Vestervelle, Valsts prezidents A.Bērziņš apmeklēja Berlīni, notika Vācijas federālā prezidenta J.Gauka valsts vizīte Latvijā. Rīgā notika arī ikgadējā Baltijas valstu un Vācijas (3 + 1) ārlietu ministru tikšanās. Lietuvā tika turpināta Baltijas valstu un Vācijas ārlietu ministru tikšanās tradīcija. Īpaša uzmanība tika pievērsta arī sadarbībai ar Vācijas federālajām zemēm.

Aktīvi attīstījās arī Latvijas attiecības ar Poliju. Latviju un Poliju vieno kopīga interese par reģiona enerģētikas, transporta un drošības politikas jautājumiem, kā arī sadarbība ar Austrumu partnerības valstīm. Notika aktīva vizīšu apmaiņa valsts prezidentu un ārlietu ministru līmenī, turpinātas konsultācijas daudzpusējos sadarbības formātos. Polijā tika ieviests NB8+V4 ārlietu ministru konsultāciju formāts. Turpinājās sarunas ar Polijas kompānijām *Gaz-System* un *Orlen* par sadarbības iespējām infrastruktūras projektu attīstībā.

Latvija turpināja padziļināt stratēģiskās partnerattiecības ar ASV gan drošības politikas jomā, gan pievēršot aizvien vairāk uzmanības ekonomiskās sadarbības veicināšanai. Tika turpināts augsta līmeņa politiskais dialogs. ASV valsts sekretāres H.Klintones vizīte 2012.gadā bija simbolisks Latvijas un ASV stratēģiskās partnerības apliecinājums, Baltijas valstu prezidentu tikšanās ar ASV prezidentu B.Obamu Vašingtonā 2013.gada augustā apliecināja, ka visas puses ir cieši sabiedrotie, kas kopīgi strādā miera un stabilitātes nodrošināšanai reģionā. Notika arī politiskās konsultācijas E-PINE formātā starp ASV, Baltijas valstīm un Ziemeļvalstīm. Latvijai būtiski turpināt kopīgus sadarbības projektus ar ASV trešajās valstīs – pārskata periodā Latvija turpināja sniegt atbalstu Moldovas tieslietu sistēmas reformai, kopīgi tika sekmēta Uzbekistānas muitas darbinieku apmācības projekta uzsākšana. Veiksmīga bija Baltijas un Amerikas Brīvības fonda darbība. Tradicionāli augstu intensitāti saglabāja dialogs drošības politikā. Latvijā notika militārās mācības "Sabre Strike 2012" ar ASV karavīru piedalīšanos, notika regulāra viedokļu apmaiņa par reģionālās drošības jautājumiem un operāciju Afganistānā. Ekonomiskās sadarbības veicināšanas ietvaros tika organizēta ASV uzņēmēju delegācijas vizīte, ekonomikas ministra D.Pavļuta vizīte uz ASV, divas IT uzņēmēju misijas uz Silīcija ieleju, eksporta veicināšanas seminārs "IT piedāvājums ASV tirgum". Ministru kabineta 2013.gada 19.novembra sēdē apstiprināts informatīvais ziņojums par Latvijas un ASV divpusējo ekonomisko attiecību aktivizēšanu un

paplašināšanu, kurā paredzēta virkne jaunu uzdevumu, tai skaitā nodrošināt 2018.gadā Latvijas ģenerālkonsulāta ASV atvēršanu un Latvijas ekonomisko interešu pārstāvību 2013.gadā uzsāktajās ES un ASV Tirdzniecības un investīciju līguma sarunās.

Latvija turpināja tālāku pragmatiskas un uz abpusējām interesēm balstītas sadarbības veidošanu ar Krieviju, īpašu uzmanību veltot ekonomisko sakaru paplašināšanai. Pēterburgā Baltijas jūras foruma ietvaros Ministru prezidents tikās ar Krievijas premjeru, notika ārlietu ministra E.Rinkēviča vizīte Maskavā, ekonomikas ministra D.Pavļuta vizītes Maskavā un Sanktpēterburgā. Tika sekmēta sadarbība nozaru griezumā – nozaru ministru tikšanās, robežas demarkācijas komisijas sēdes, starpvaldību komisijas darba grupas, kā arī vēsturnieku komisijas sēdes. Uzņēmēju vizītes Baškortostānā, Tatarstānā, Jekaterinburgā iezīmēja sadarbības paplašināšanos ar Krievijas reģioniem, panāktas vienošanās ar Jaroslavljas un Kalugas apgabalu gubernatoriem par ekonomisko sadarbību. 2013.gada aprīlī Maskavā notika Latvijas dienas "Taste Latvia". No 2013.gada 1.janvāra tiek piemērots starpvaldību līgums par nodokļu nemaksāšanas novēršanu. Starpvalstu sadarbība veiksmīgi attīstījās arī Ziemeļu apgādes tīkla darbības nodrošināšanā. Krievijas dalība PTO perspektīvā var sniegt Latvijas uzņēmējiem papildu uzņēmējdarbības iespējas.

2012.gada 15.maijā tika izveidota Ārējās ekonomiskās politikas koordinācijas padome, līdz ar to turpmāk tiek nodrošināta saskaņota valsts pārvaldes iestāžu un citu institūciju sadarbība sekmīgas ārējās ekonomiskās politikas veidošanā un īstenošanā Latvijas tautsaimniecības konkurētspējas celšanai. Padomes ietvaros pārskata periodā izstrādātas vadlīnijas augstu valsts amatpersonu ekonomiska rakstura vizīšu koordinēšanai, kā arī izveidots publisks augstu valsts amatpersonu vizīšu kalendārs, nodrošinot uzņēmējiem iespēju savlaicīgi ieplānot dalību biznesa delegācijās. Šobrīd padome aktīvi strādā pie Latvijas ekonomiski prioritāro mērķa valstu noteikšanas, līdz ar to tiks izstrādātas rekomendācijas Latvijas diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību tīkla pilnveidošanai un indikatoru izstrādei Latvijas diplomātu ekonomiskās darbības izvērtēšanai.

6.1.2. Dalība starptautiskajās organizācijās

Latvija turpināja aktīvi piedalīties ANO struktūru darbā. 2013.gadā pirmo reizi notika vēsturiska ANO ģenerālsekrētāra Bana Kimuna vizīte Latvijā. ANO ietvaros Latvija turpināja piedalīties ikgadējās Ekonomisko un sociālo lietu padomes sesijās. Turpinās divpusējs un daudzpusējs lobija darbs, lai nodrošinātu atbalstu Latvijas kandidatūrai Cilvēktiesību padomē 2015.–2017.gadā un Drošības padomē 2025.gadā.

Pārskata periodā turpinājās aktīva un daudzpusēja Latvijas darbība NATO, to raksturoja Latvijas interesēm veiksmīga 2012.gada NATO Čikāgas samita norise. Nozīmīgs bija pieņemtais lēmums turpināt gaisa telpas patrulēšanas operāciju Baltijas valstīs. Latvijas vēstniecība Uzbekistānā un tagad Kazahstānā pilda NATO kontaktpunkta funkcijas. Latvijas civilie pārstāvji piedalās ES civilajās misijās Afganistānā (EUPOL) un Gruzijā (EUMM). ĀM sadarbībā ar citām institūcijām aktīvi strādāja, lai popularizētu Ziemeļu apgādes tīkla potenciālu komerckravu pārvadājumiem. 2012.gadā tika uzsākti pārvadājumi arī pretējā virzienā – no Afganistānas. Pateicoties Ārlietu ministrijas atbalstam, panākta jaunas Valsts aizsardzības koncepcijas pieņemšana Saeimā, kas paredz, ka līdz 2020.gadam finansējums aizsardzībai sasniegs 2 % no IKP. Latvija turpināja centienus veicināt NATO klātbūtni Baltijas reģionā un Latvijā. 2013.gada novembrī notika NATO militārās mācības "Steadfast Jazz 2013". Latvija turpināja strādāt pie reģionālās un starptautiskās sadarbības veicināšanas, lai vērstos pret draudiem kibertelpā. Latvija turpināja dalību Koalīcijā par interneta brīvību (*Freedom Online Coalition*). Koalīcijas mērķis ir veicināt cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanu virtuālajā vidē. Nākamais NATO samits notiks 2014.gadā Apvienotajā Karalistē.

Šīs valdības laikā tika aktīvi strādāts ar ES jautājumiem, veicinot ekonomisko un sociālo izlīdzinājumu un vienlīdzīgus konkurences nosacījumus Eiropas tirgū, kā arī atbalstot tālāku ES integrāciju un politisko vienotību. Būtiskākie jautājumi pārskata periodā bija sarunas par ES daudzgadu budžetu 2014.–2020.gadam un Eiropas Ekonomiskās un monetārās savienības

stiprināšanu. 2013.gadā tika noslēgtas sarunas par ES daudzgadu budžetu, palielinot Latvijai pieejamo finansējumu par 850 mlj. *euro* salīdzinājumā ar sākotnējo EK piedāvājumu. Kopumā Latvijai nākamajā periodā būs pieejami vismaz 7,5 mljr. *euro*. Atkarībā no finansējuma saņēmēju spējas sagatavot projektus minētais finansējums var pieaugt līdz 8,7 mljr. *euro*. Sadarbojoties ar Baltijas partneriem, tika panākts, ka Baltijas valstīm pieejamais finansējums attīstībai attiecībā pret IKP ir lielāks nekā citām ES dalībvalstīm, kas saņem Kohēzijas politikas līdzekļus. Kopā ar Baltijas valstīm tika panākts, ka lauksaimniekiem pieejamais atbalsts strauji pietuvosies pārējo ES dalībvalstu līmenim, vienlaikus līdz 2019.gadam notiks arī tiešo maksājumu izlīdzināšanās ar Baltijas valstīm un Rumāniju.

Latvija iestājās par stabilu un spēcīgu Eiropas Ekonomisko un monetāro savienību, kas sekmētu sociāli ekonomisko atšķirību izlīdzināšanu starp dalībvalstīm un reģioniem. 2012.gada 31.maijā Saeimā tika ratificēts Fiskālās disciplīnas likums, kas veicina budžeta disciplīnu ES dalībvalstīs, nostiprina ekonomikas politiku koordināciju un uzlabo eirozonas pārvaldību, tādējādi sekmējot ES ilgtspējīgu izaugsmi, nodarbinātību un konkurētspēju. 2013.gads ir bijis izšķirošs Latvijas dziļākai integrācijai Eiropas struktūrās – tika pieņemts pozitīvs lēmums par Latvijas uzņemšanu eirozonā. Latvija ir nostiprinājusies ES valstu sadarbības kodolā. Pievienošanās eirozonai padara Latviju pievilcīgāku investoriem kā uzņēmējdarbībai droša un caurskatāma vide, ļauj intensificēt līdzšinējo ekonomisko sadarbību ar Austrumu kaimiņvalstīm un nostiprina Latvijas starptautisko prestižu.

Latvija ir ieinteresēta, lai Eiropā veidotos pēc iespējas plašāka stabilitātes un izaugsmes zona, kas veicinātu arī mūsu valsts drošību un ekonomisko attīstību. Latvija piedalījās ES Austrumu partnerības ceļa kartes izstrādē un atbalstīja Austrumu partnerības valstu centienus tuvināties ES, iestājoties par ES un Ukrainas Asociācijas līguma (kas ietver padziļināto brīvās tirdzniecības sadaļu) noslēgšanu, un sarunu pabeigšanu par šāda veida līgumiem ar Moldovu un Gruziju. Viļņas samitā Moldova un Gruzija līgumus parafēja, Ukraina izlēma līgumu neparakstīt. Aktīvas pārliecināšanas darba rezultātā tika panāktas tiesības nākamo Austrumu partnerības samitu rīkot Rīgā – Latvijas prezidentūras ES padomē laikā 2015.gadā. Divpusējās attīstības sadarbības programmu ietvaros Latvija sniedza palīdzību Moldovai ceļa kartē noteiktajās prioritārajās jomās – tieslietu reformas atbalstam un reģionālās sadarbības jomā.

Latvija turpināja aktīvi strādāt un paust atbalstu ES paplašināšanai, jo iespējami plašāka miera un izaugsmes zona Eiropā atbilst Latvijas interesēm. Apliecinājums paplašināšanās politikas veiksmei ir Horvātijas pievienošanās ES 2013.gadā. Latvija turpināja atbalstīt Rietumbalkānu valstu un Turcijas eiropintegrācijas procesu, balstoties uz individuālu pieeju un ES kritēriju izpildes principa ievērošanu. Panāktā Kosovas–Serbijas politiskā vienošanās būtiski pāvirzījusi uz priekšu abu valstu integrāciju ES. 2013.gada 28.jūnijā Eiropadome nolēma sākt pievienošanās sarunas ar Serbiju un sarunas par stabilizācijas un asociācijas nolīguma noslēgšanu ar Kosovu. Latvija atbalsta ciešāku sadarbību ar Bosniju un Hercegovinu. 2013.gadā Īslandes iestāšanās sarunas ES jau bija noslēguma fāzē, taču jaunā valdība nolēma tās apturēt.

Latvija konsekventi strādāja pie tā, lai ES–Krievijas attiecībās tiktu īstenota līdzsvarota sadarbība un vienota ES pieeja visos aktuālajos dienas kārtības jautājumos. Īpaša uzmanība tika pievērsta ES–Krievijas jaunā ietvara līguma izstrādei, modernizācijas partnerībai, enerģētikas jautājumiem, Krievijas PTO saistību izpildei. Turpinājās NATO–Krievijas padomes darbība. Latvija minētās padomes darbā koncentrējas uz narkotiku apkarošanas jautājumiem un novērotāju apmaiņu militārās mācībās.

Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā ES lēmumu pieņemšanā pieaugusi Eiropadomes un tās sagatavošanas loma, iesaistot Vispārējo lietu padomi. Latvija ir iekļāvusies Lisabonas līgumā paredzētajā institucionālajā pārvaldības modelī, pieaugot Augstā pārstāvja, Eiropadomes prezidenta un Ārējā darbības dienesta funkciju īpatsvaram, kas vistiešākā veidā skāris lēmumu pieņemšanas procesu ārējo attiecību jomā. Eiropas Ārējās darbības dienests ir

pilnībā izveidots un darboties spējīgs. EK delegācijas ir veiksmīgi pārveidotas par ES delegācijām. No Latvijas dienestā strādā 11 administratoru līmeņa diplomāti (četri pastāvīgie, septiņi terminētie).

6.1.3. Iestāšanās Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā

2012.gada jūnijā Latvija oficiāli pieteica savu interesi par iestāšanos OECD. Tika veikts liels darbs, lai nodrošinātu atbalstu Latvijas kandidatūrai OECD nākamajā paplašināšanās kārtā, gan politiski lobējot Latvijas kandidatūru OECD dalībvalstīs, gan mērķtiecīgi sadarbojoties ar organizāciju tajos formātos, kas pieejami organizācijas sadarbības partnervalstīm. Pateicoties Latvijas paveiktajam darbam, 2013.gada 30.maijā OECD Ministru padomes sēdē Parīzē dalībvalstis pilnvaroja organizācijas ģenerālsekretāru uzsākt sarunas ar Latviju par pievienošanos organizācijai. 2013.gada 15.oktobrī tika apstiprināta Latvijas iestāšanās sarunu ceļa karte.

Turpmākā rīcība

Būtiska ir gatavošanās Latvijas prezidentūrai ES Padomē un sekmīga tās norises nodrošināšana, tai skaitā nosakot Austrumu partnerības samita organizēšanu Rīgā un sadarbību ar Centrālāzijas reģionu kā vienu no prezidentūras prioritātēm. Lai īstenotu valsts ārējās ekonomiskās intereses, ir nepieciešams pilnveidot iesaistīto partneru koordinācijas mehānismu, apgūstot jaunus tirgus, atverot vēstniecības, īstenojot efektīvas pievienošanās sarunas ar OECD. Papildus ir nepieciešams veicināt perspektīvu tranzīta koridoru attīstību caur Afganistānu un uz dienvidiem pār Melno jūru.

6.2. Aizsardzības politika

6.2.1. Latvijas īstenotā aizsardzības politika

2012.gadā tika sagatavota un apstiprināta Saeimā Valsts aizsardzības koncepcija (turpmāk – VAK). Balstoties uz VAK noteiktajām vadlīnijām, AizM izstrādāja ilgtermiņa Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS) attīstības plānu, un Ministru kabineta 2012.gada 19.jūnija sēdē tika apstiprināts arī Nacionālo bruņoto spēku attīstības plāns 2012.–2024.gadam.

Lai konsekventi īstenotu valdības aizsardzības politikas pamatuzdevumu – veidot profesionālus un efektīvus NBS atbilstoši NATO un Latvijas aizsardzības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm – 2013.gadā tika uzsākta NBS attīstības plānā 2012.–2024.gadam noteikto prioritāro spēju attīstība, proti, militāro inženieru spējas attīstība un mehanizācijas projekta uzsākšana, kā arī Speciālo uzdevumu vienības ekipējuma uzlabošana un kāpurķēžu platformu iegāde.

Mehanizācijas projekts ir resursietilpīgākais NBS spēju attīstības projekts, kura ieviešana būtiski uzlabos NBS sauszemes spēku mobilitāti un aizsardzību, tādēļ šī projekta virzienu apstiprināšana MK, paredzot Kājnieku brigādes ekipēšanu ar kāpurķēžu platformām nacionālajai aizsardzībai un vieglajām riteņu platformām starptautiskajām operācijām, uzskatāma par nozīmīgu soli VAK un NBS attīstības plānā prioritāri noteikto sauszemes spēju attīstībā. Vienlaikus jāuzsver, ka mehanizācijas projekta plānošanas gaitā ir uzsākta izpēte par iespējām īstenot projektus sadarbībā ar Latvijas industrijas pārstāvjiem. Lai nodrošinātu iespējamus ieguvumus Latvijas tautsaimniecībai, tiks detalizēti izvērtētas industrijas iesaistes iespējas mehanizācijas projektā, kā arī citu aizsardzības spēju attīstības projektu īstenošanā.

Pārskata periodā ir aktīvi strādāts pie tā, lai nodrošinātu pilnīgāku Latvijas Republikas Zemessardzes (turpmāk – Zemessardze) iesaisti NBS uzdevumu veikšanā. Ir izstrādāti atbilstošie normatīvie akti, lai nodrošinātu iespēju Zemessardzei deleģēt arvien plašākus uzdevumus. 2013.gada otrajā pusgadā NBS ar vieglo kājnieku rotu un štāba virsniekiem piedalījās Apvienotās Karalistes vadītās ES Kaujas grupas dežūrā.

Turpmākā rīcība

Lai veiktu valsts aizsardzības uzdevumus, būs nepieciešams nodrošināt bruņoto spēku attīstību atbilstoši drošības situācijai pasaulē un reģionā, attiecīgi plānojot NBS spēju attīstību. Lielākā uzmanība tiks veltīta NBS attīstības plānā noteikto prioritāro spēju attīstībai, tai skaitā veidojot NATO Stratēģiskās komunikācijas kompetences centru Latvijā un attīstot atbilstošas kiberaizsardzības spējas.

Nākamajā periodā jāturpina Jaunsardzes kustības attīstība, nodrošinot patriotisko audzināšanu, izglītojot jaunatni par aizsardzības un drošības jautājumiem, tādējādi radot rekrutēšanas bāzi Zemessardzei un NBS. Vienlaikus jāturpina attīstīt Zemessardzes spējas un īstenot uzsākto Zemessardzes iesaisti NBS uzdevumu īstenošanā.

6.2.2. Dalība starptautiskajās operācijās un mācībās

Latvija turpinājusi aktīvu dalību starptautiskajās operācijās, tādējādi sniedzot atbalstu miera nodrošināšanai pasaulē un paaugstinot Latvijas bruņoto spēku sagatavotību un spējas. 2012.gada oktobrī atbildība par drošības nodrošināšanu Fārdžabas provincē tika pilnībā nodota Afganistānas pārvaldes struktūrām. Līdz ar to Latvija pārdislocēja savus spēkus, lai turpinātu sniegt atbalstu un apmācību afgāņu spēku vienībām ziemeļu reģionā līdz pilnīgai atbildības nodošanai. Pēc pārdislokācijas no 2013.gada sākuma Latvija turpina kopīgu iesaisti operācijā, sadarbojoties ar Ziemeļvalstīm.

Tika turpināta Latvijas karavīru dalība ES operācijās – ES pretpirātisma operācijā ATALANTA, kuras mērķis ir palīdzēt novērst un ierobežot pirātismu un bruņotās laupīšanas pie Somālijas krastiem, un ES militārās apmācības misijā Mali, kuras uzdevums ir atbalstīt Mali militāro spēju stiprināšanu. Latvijai dalība šajās operācijās ir iespēja ne tikai dot ieguldījumu stabilitātes veicināšanā Āfrikas kontinentā, bet iegūt arī jaunu operacionālo pieredzi.

Nostiprinot stratēģisko partnerību ar alianses valstīm, katru gadu tiek īstenotas vairākas nacionālā, reģionālā un starptautiskā līmeņa mācības, no kurām visievērojamākās bija NATO ātrās reaģēšanas spēku sertifikācijas mācības "Steadfast Jazz 2013" un Baltijas valstu kopējās uzņemošās valsts atbalsta mācības "Baltic Host 2013". Šīs mācības sniedza neatsveramu pieredzi plānošanā, mācību sagatavošanā un savstarpējās sadarbības uzlabošanā starp NATO, nacionālo bruņoto spēku un valsts civilo institūciju struktūrām un ļāva pārbaudīt Latvijas uzņemošās valsts atbalsta spējas reālajā dzīvē.

Turpmākā rīcība

Jāturpina NBS iesaiste ES, NATO un ANO starptautiskajās misijās un operācijās, solidāri uzņemoties atbildību par drošības veidošanu un uzturēšanu pasaulē.

6.2.3. Sadarbība ar stratēģiskajiem partneriem

Lai stiprinātu Baltijas valstu sadarbību aizsardzības jomā, tiek strādāts vairākās jomās – gan pētot iespējamās sadarbības virzienus spēju attīstībā, gan organizējot kopīgus iepirkumus, gan piedaloties starptautiskajās operācijās un mācībās. Ir panākta vienošanās par pirmo municijas kopīgu iepirkumu. Kopīgu iepirkumu ieviešana ļaus mazināt birokrātisko slogu un samazinās izmaksas. Šobrīd ir panākta vienošanās par kopīgu ieguldījumu NATO Reaģēšanas spēkos – no 2016.gada Baltijas valstis nodrošinās kopēju bataljona līmeņa vienību. Tāpat tika panākta konceptuāla vienošanās par jauna Baltijas valstu militārās sadarbības ietvara dokumenta sagatavošanu, kas ļaus intensificēt sadarbību starp Baltijas valstīm un ar Ziemeļvalstīm. Ir uzsāktas diskusijas par kopīga bruņoto spēku štāba struktūrvienības izveidi operāciju un uzņemošās valsts atbalsta plānošanai. Iniciatīvas īstenošana ļaus nostiprināt Baltijas valstu operacionālo sadarbību un sadarbību ar NATO. Vienlaikus jānorāda, ka

Baltijas valstu sadarbību šobrīd kavē valstu atšķirīgā nostāja attiecībā uz NATO Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas (*air-policing*) misijas īstenošanu.

Turpmākā rīcība

Jāturpina attīstīt reģionālā sadarbība, ņemot vērā līdzīgās intereses un drošības izaicinājumus, kas pastāv reģionā. Ciešāka sadarbība starptautiskajās operācijās, apmācībās, iepirkumos, kā arī jaunu spēju attīstībā sniedz iespēju ne tikai piemērot efektīvākos risinājumus, bet arī veicina reģionālo sadarbību.

6.3. Latvijas tēls ārvalstīs un saiknes stiprināšana ar latviešu diasporām

LI ir sniedzis konsultācijas par Latvijas atpazīstamību, sagatavojis informāciju par Latviju ārvalstu plašsaziņas līdzekļiem, diplomātiem, studentiem un citiem interesentiem, izplatījis to, kā arī uzturējis Latvijas oficiālo portālu un turpinājis veikt ārvalstu lielāko tiešsaistes plašsaziņas līdzekļu monitoringu. 2013.gadā strauji augusi sociālo tīklu – *Facebook* un *Twitter* – izmantošana un popularitāte vietējā un ārvalstu sabiedrībā.

2013.gada 5.martā MK pieņemts informatīvais ziņojums "Par Ārlietu ministrijas sadarbību ar Latvijas diasporu 2013.–2015.gadā". ĀM un KM vadībā tika izveidota darba grupa, lai koordinētu politiskos jautājumus un aktivitātes saistībā ar diasporu.

ĀM ir iniciējusi un iesaistījusi vairāku projektu organizēšanā, tai skaitā Diasporas studiju vasaras skola, Pasaules Latviešu ekonomikas un inovāciju forums, diasporas konference "Latvieši pasaulē – piederīgi Latvijai".

Tika īstenots un veiksmīgi attīstīts mobilo pasu darbstaciju projekts. Minētā projekta ietvaros bija iespējams pieņemt pasu un personas apliecību pieteikumus ārpus vēstniecību telpām. 2013.gadā, izmantojot mobilās pasu darbstacijas, ir pieņemti vairāk nekā 4000 pieteikumu.

2013.gada 22.jūlijā Saeima pieņēma un 25.augustā stājās spēkā likumprojekts par grozījumiem Pilsonības likumā, pieļaujot dubultpilsonību. Latvijas pārstāvniecībās līdz 2013.gada 3.decembrim pieņemti vairāk nekā 650 pieteikumu pilsonības reģistrācijai.

Nodrošināta latviešu valodas skolotāju darbība septiņās vietās Krievijas Federācijā, kā arī sniegta neklātienē konsultācijas diasporas skolotājiem un vecākiem par latviešu valodas apguves iespējām, mācību metodiku un citiem jautājumiem.

Finansiāli atbalstītas 36 diasporas nedēļas nogales skolas Eiropā, ASV, Austrālijā. Nodrošināta mācību un metodisko līdzekļu izsniegšana/nosūtīšana 88 latviešu diasporas skolām/kopienām, izsniegti seši mācību un metodisko līdzekļu komplekti Latvijas Republikas vēstniecībām Īrijā un Lielbritānijā. Latvijas Republikas vēstniecībām Lielbritānijā, Īrijā, Francijā izsniegti 120 mācību līdzekļu komplekti vecākiem. Ar IZM Pateicības rakstiem apbalvoti latviešu diasporas bērni, kas apgūst latviešu valodu un kultūru. Savukārt ar IZM Atzinības rakstiem apbalvoti diasporas izglītības darbinieki. LVA mājaslapā ievietoti materiāli diasporas bērniem un vecākiem. Nodrošināta metodikas kursu organizēšana diasporas izglītības darbiniekiem (09.–11.07.2013).

Turpmākā rīcība

Jāturpina sekmēt diasporas līdzdalība Latvijas sociāli ekonomiskajos procesos, politikā un kultūras notikumos, tādējādi stiprinot ārvalstīs dzīvojošo latviešu saikni ar Latviju.

Nepieciešams sadarbībā ar pasaules latviešu organizācijām turpināt pasākumu īstenošanu valsts valodas atbalsta sistēmas nodrošināšanai diasporā, lai veicinātu reemigrāciju un nodarbinātību.